

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 376)

İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Millî Eğitim Temel Kanunu, Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu ile Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin ve 16 Arkadaşının; 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun İki Maddesinin Değiştirilmesi, Bir Madde Eklenmesi ve Geçici 9 uncu Maddesinin Kaldırılması Hakkında Kanun Teklifi ve İzmir Milletvekili Birgen Keleş'in 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi ve Bir Ek Geçici Madde Eklenmesi ile 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesine İlişkin Yasa Önerisi ve İzmir Milletvekili Kaya Erdem ve 66 Arkadaşının; 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi ve Bir Ek Madde ve İki Ek Geçici Madde Eklenmesi ve Geçici 2 nci Maddesinin Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifi ve İzmir Milletvekili Kaya Erdem ve 65 Arkadaşının; 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi, Bir Ek Geçici Madde Eklenmesi ve Geçici 9 uncu Maddesinin Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifi ve İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin'in; Millî Eğitim Temel Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve İstanbul Milletvekili Tayyar Altıkulaç ve 10 Arkadaşının; Millî Eğitim Temel Kanunu, İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/620, 2/231, 2/515, 2/719, 2/720, 2/891, 2/895)

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı : B.02.0.KKG/101372/3108

22.7.1997

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 21.7.1997 tarihinde kararlaştırılan "İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Millî Eğitim Temel Kanunu, Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu ile Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Komisyonlarda ve Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ederim.

Mesut Yılmaz
Başbakan

GEREKÇE

T.C. Anayasasının 42'nci maddesine göre; "Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz.", "Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılabları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz.", "Eğitim ve öğretim hürriyeti, Anayasaya sadakat borcunu ortadan kaldırmaz.", "İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır."

Yine Anayasamızın 24'üncü maddesi gereğince, "Din ve ahlâk eğitim ve öğretimi devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Din kültürü ve ahlâk öğretimi ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır. Bunun dışındaki din eğitim ve öğretimi ancak, kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanunî temsilcisinin talebine bağlıdır.", "Kimse, devletin sosyal, ekonomik, siyasî veya hukukî temel düzenini kısmen de olsa, din kurallarına dayandırma veya siyasî veya kişisel çıkar yahut nüfuz sağlama amacıyla her ne suretle olursa olsun, dinî veya din duygularını yahut dince kutsal sayılan şeyleri istismar edemez ve kötüye kullanamaz."

Anayasamızın bu maddesine uygun olarak, Millî Eğitim Temel Kanunu üzerinde 16.6.1983 tarih ve 2842 Sayılı Kanunun 3'üncü maddesiyle yapılan değişiklikle konan 11'inci maddenin son hükümleriyle "... eğitim kurumlarında, Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine aykırı siyasî ve ideolojik telkinler yapılmasına ve bu nitelikteki günlük siyasî olay ve tartışmalara karışılmasına hiç bir şekilde meydan verilmez."

14.6.1973 tarih ve 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 16.6.1983 tarih ve 2842 Sayılı Kanunun 7'nci maddesiyle 22'nci maddede yapılan değişiklik ve ayrıca 5.1.1961 tarih ve 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 2'nci ve bu Kanunun 3'üncü maddesinde 12.10.1983 tarih ve 2917 Sayılı Kanunun 1'inci maddesiyle yapılan değişiklik ile; "İlköğretim 6-14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsadığı; bu çağdaki kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunlu ve devlet okullarında parasız olduğu; ilköğretimin, ilköğrenim kurumlarında verileceği" öngörülmüştür.

Bütün bu Anayasal ve yasal zorunlulukların gereklerinin zamanında yapılamaması ve özellikle eğitim kurumlarından bazılarının siyasî ve ideolojik telkinlerden, günlük siyasî olay ve tartışma-

lara karıştırmalardan uzak tutulamaması, pek çok sorun yanında, eğitimde de çok ciddi sorunlar yaratmıştır.

1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa 16.6.1983 tarih ve 2842 Sayılı Kanunun 18'inci maddesi ile eklenen Geçici 2'nci, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununa da 12.10.1983 tarih ve 2917 Sayılı Kanunun 18'inci maddesiyle eklenen Geçici 9'uncu maddeler ile ortaokulların planlı bir şekilde ve yeterli düzeyde yurt sathına yaygınlaştırıldıktan sonra, kanunla ayrıca belirlenmeye kadar, ilköğretimin sadece ilkokul bölümünün zorulu olması öngörülmüştü.

Çocuklarımızın ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetişerek hayata ve üst öğrenime hazırlanması, 5 yıllık zorunlu ilköğretimle mümkün olamamaktadır.

Avrupa Birliği ülkelerinde asgarî süre olan 9 yıllık zorunlu eğitimin, bu aşamada ülkemizin tüm bölgelerinde, Öğretim Birliği Yasası çerçevesinde 8 yıllık zorunlu ilköğretim olarak uygulamaya geçilmesi Yedince Beş Yıllık Kalkınma Planı ile de öngörülmüştür. Bu ilke, XV'inci Millî Eğitim Şurası kararlarıyla da benimsenmiştir.

Toplumumuz, ülkemizin gerçekleri ve ihtiyaçları doğrultusunda gelişen ve değişen dünya şartlarına uygun çağdaş ve demokratik bir eğitim ortamı içinde çocuklarımızın yetiştirilmesini beklemektedir. Bu beklentinin 5 yıllık zorunlu eğitimle gerçekleşmesi mümkün değildir. Bu nedendir ki, zorunlu eğitimin kesintisiz 8 yıla çıkarılması kaçınılmaz hale gelmiştir.

Ancak, tasarının 2'nci maddesi ile; halen ilköğretimin 6,7 ve 8'inci sınıf öğrenimini ortaöğretim kurumları bünyesinde yapanlar ile Çıraklık Eğitim Merkezlerindeki öğrencilerin, zorunlu eğitimlerini aynı kurumlarda tamamlamaları, bir yerleşim biriminden başka bir yere nakil durumunda da aynı tür okulun aynı sınıfına nakil imkânları, ayrıca bazı derslerin öğretimini yabancı dille yapan okulların halen hazırlık sınıfında okumakta olan ve bu sınıflara girmek üzere başvuruda bulunup sınavı kazanacakların hakları güvence altına alınmaktadır.

Sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim uygulamasıyla; beden, zihin, ahlâk, ruh ve duyu bakımında dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, özgür ve bilimsel düşünme gücüne sahip, sorgulayan, insan haklarına saygılı, topluma karşı sorumluluk duyan yapıcı ve verimli bir neslin yetiştirilmesine büyük ölçüde katkı sağlanacaktır.

Öğrencilerin ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yetiştirilmelerini sağlamak bakımından ortaöğretimde izlenecek programların hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine neler kazandıracığı konusunda, ilköğretimin son ders yılının ikinci yarısında etkin bir rehberlikle bilgilendirilmeleri, meslek seçimlerini etki altında kalmaksızın, kendi özgür iradeleri ile bilinçli olarak yapabilmelerini güvence altına almak bakımından önemlidir. Bunun için ayrıca ortaöğretim kurumlarına, eğitim programlarının hedeflerine uygun düşecek şekilde hazırlık sınıflarının konulması, öğrencilerin seçecekleri programlara daha hazırlıklı girmeleri bakımından da yararlıdır.

Ayrıca çağımız; insanı ön plâna çıkaran, bilgi toplumlarının oluşturduğu yeni bir dünya düzenine açılmaktadır. Bilgiye erişimi ve erişilen bilgiyi kullanımı hedeflemeyen toplumlar gelecek yüzyıl uygarlığının önde gelen ülkeleri arasında yer alamayacaklardır. Buna karşılık bilgi toplumu olma yolunda ipi önde göğüsleyerek 21'inci yüzyılı karşılayanları, bugünkünden çok daha parlak bir gelecek beklemektedir. İlköğretimin kesintisiz sekiz yıla çıkarılmasıyla, bu konuda çok ciddi bir adım atılmış olacaktır.

1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununda yapılacak değişiklikle, uygar ülkeler ile her alanda bütünleşmeyi hedef alan ülkemizin, eğitim alanında ihtiyaç duyduğu yeni düzenlemeler gerçekleştirilecek ve uygulamaya konulması sağlanacaktır.

3308 Sayılı Kanunun 9'uncu maddesi ile; ilkokulu bitirmiş olanların, bir mesleğe hazırlık amacı ile çıraklık dönemine kadar işyerlerinde aday çırak olarak eğitilmeleri kesin hükme bağlanmış bulunmaktadır. Yasanın bu hükmünün yerine getirilmesi mümkün olmadığı gibi 11 yaşında ilkokulu bitiren bir çocuğun aday çırak olarak eğitilmesi, 15 yaşından küçüklerin çalıştırılmasını yasaklayan uluslararası sözleşmelere (ILO 59 Sayılı Sözleşme, Avrupa Sosyal Şartı m.7) aykırıdır.

Bununla birlikte çocuk hakları konusunda, Birleşmiş Milletler Teşkilatınca gerçekçi ve çağdaş bir yaklaşımla hazırlanan, T.C. Hükümeti adına 14 Eylül 1990 tarihinde imzalanarak 11 Aralık 1994 tarihli 22138 Sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 4058 sayılı Kanunla onaylanması uygun görülen ve 27 Ocak 1995 tarihli 22184 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 94/6423 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile de onaylanan Çocuk Haklarına dair Sözleşmenin; çocuğun ekonomik sömürtye, her türlü tehlikeli işte veya eğitimine zarar verecek ya da sağlığını olumsuz yönde etkileyecek bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlâksal ve toplumsal gelişmesi için zararlı olabilecek nitelikte çalıştırılmasına karşı korunmasını, işe kabul için taraf devletlerin birden çok asgari yaş sınırını saptamalarını öngören 32'nci maddesine göre de 11 yaşında ilkokulu bitiren bir çocuğun çalıştırılmasına olanak yoktur. Ayrıca, İş Kanununun 67 nci maddesine göre 15 yaşından aşağı çocukların çalıştırılması da yasaktır.

30.1.1992 tarihli ve 3797 Sayılı Kanunun 11 inci maddesi (a) fıkrası ile meslekî ve teknik liselerin orta kısımlarının eğitim, öğretim ve yönetim hizmetlerinin ilgili öğretim birimlerince yürütülmesi hükme bağlanmıştır. Eğitim sistemimizi tüm boyutlarıyla içine alan Millî Eğitim Temel Kanununda "Genel, meslekî ve teknik liselerin orta kısımları" adıyla bir eğitim kademesi yoktur. Aksine 6-14 yaş grubunu kapsayan İlköğretimin, İlköğretim Kurumlarında verileceği 222 Sayılı Kanunla kesin hükme bağlanmıştır. Ayrıca, ilköğretimin 6, 7 ve 8 inci sınıf öğrenimlerini ortaöğretim kurumları bünyesinde gören öğrenciler, ilköğretim için hazırlanan öğretim programlarını ve ders kitaplarını izlemekte, sınıf geçme durumları da ilköğretim kurumlarında uygulanan yönetmelik esaslarına göre yürütülmektedir. Bu değişiklikle, Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanunun 11 inci maddesi (a) fıkrası, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile uyumlu hale getirilerek ilköğretimde; eğitim, yönetim ve denetim boyutunda birlik ve bütünlük sağlanmış olacaktır.

1973 yılında hedeflenen ancak altyapı yetersizliği nedeniyle geçici olarak ertelenen sekiz yıllık zorunlu ilköğretim uygulaması, aradan geçen 24 yıllık sürede erteleme gerekçesi ortadan kalktığı ve fiilen gerçekleşme noktasına geldiği için bu yasal düzenleme yapılmıştır.

İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNU, MİLLÎ EĞİTİM TEMEL KANUNU, ÇIRAKLIK VE MESLEK EĞİTİMİ KANUNU İLE MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞININ TEŞKİLAT VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu madde ile; 5.1.1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 9'uncu maddesinin "İlköğretim okulları, 5 yıllık ilkokullar ve 3 yıllık ortaokullardan meydana gelir. İlkokulun son sınıfı bitirildiğinde ilkokul diploması, ortaokulun son sınıfı bitirildiğinde ortaokul diploması verilir." hükümlü birinci fıkrasının "ilköğretim kurumları 8 yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir." şeklinde değiştirilmesi suretiyle ilköğretim bitirildiğinde "İlköğretim diploması" verilmesi sağlanarak, ilkokulu bitirenlere "ilkokul diploması" verme uygulamasına son verilmek suretiyle ilköğrenimin, sistem ve program bütünlüğü ilkesine uygun 8 yıl kesintisiz sürdürülmesi amaçlanmaktadır.

Madde 2. — İlköğretimin, ilköğrenim kurumlarında verileceği 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 2'nci maddesi ile kesin hükme bağlanmıştır. Bu yasal zorunluluğu yerine getirmek üzere 1997-1998 Öğretim Yılı başından itibaren ortaöğretim kurumları bünyesinde ilköğretimin 6 ncı, 7 nci ve 8 inci sınıflarına hiçbir şekilde öğrenci alınmamasının sağlanması, ancak halen bu sınıfların öğrenimini ortaöğretim kurumları bünyesinde yapmakta olanlar ile çıraklık eğitim merkezlerindeki öğrencilerin zorunlu eğitimlerini aynı kurumlarda tamamlamaları, bir yerleşim biriminden başka bir yere nakil durumunda da aynı tür okulun aynı sınıfına nakil imkânları, ayrıca 1996-1997 ders yılında bazı derslerin öğrenimini yabancı dille yapan okulların hazırlık sınıfında okuyan ve 1997-1998 öğretim yılı için de Anadolu Liseleri sınavlarına katılıp kazananların hakları bu madde ile güvence altına alınmaktadır.

Madde 3. — Bu madde ile; öğrencilerin ortaöğretimdeki programlara bilinçli olarak yönelip ilgi, istidat ve kabiliyetlerine uygun bir meslek seçmelerinin kolaylaştırılması amaçlanmaktadır.

Madde 4. — İlk ve ortaöğretim kurumlarında din kültürü ve ahlâk öğretiminin zorunlu dersler arasında okutulması, Anayasanın 24'üncü, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 12'nci maddesiyle, bunun dışındaki din eğitimi ve öğretiminin ancak kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanunî temsilcisinin talebine bağlı olduğu Anayasanın 24'üncü ve Türk millî eğitiminde lâikliğin esas olduğu da Millî Eğitim Temel Kanununun 12'nci maddesiyle öngörülmüştür.

İsteğe bağlı din eğitimi ve öğretimi veya Kur'an kursları ve hafızlık eğitiminin Millî Eğitim Bakanlığının denetim ve gözetimi altında Diyanet İşleri Başkanlığına verilmesi öngörülmüş, bu eğitim ve öğretime ait talepleri, Diyanet İşleri Başkanlığının gerekli önlemleri olarak karşılaması hükme bağlanmıştır. Ayrıca bu eğitim, öğretim ve kursların örgün eğitim kurumlarının dışında olacağı kuralı da getirilmiştir.

Madde 5. — Bu madde ile; öğrencilerin ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yetiştirilmelerini sağlamak bakımından, ortaöğretimde izlenecek programların hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine neler kazandıracacağı konusunda, ilköğretimin son ders yılının ikinci yarısında etkin bir rehberlikle bilgilendirilmeleri, böylece meslek seçimlerini etki altında kalmaksızın kendi özgür iradeleri ile bilinçli olarak yapabilmelerinin güvence altına alınması amaçlanmaktadır.

Madde 6. — Bu madde ile; Tasarının 1'inci maddesindeki değişiklik gerekçesi doğrultusunda 14.6.1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun "İlköğretim kurumları, beş yıllık ilkokul ile üç yıllık ortaokullardan meydana gelir. İlkokulun son sınıfı bitirildiğinde, ilkokul diploması; ortaokulun son sınıfı bitirildiğinde, ortaokul diploması verilir." hükümlü 24'üncü maddesinin "İlköğretim kurumları 8 yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir." şeklinde değiştirilmesi suretiyle tasarının bu maddesi ile 1'inci maddesinin uyumlu hale getirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 7. — Bu madde ile; 5.6.1986 tarihli ve 3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanununun 9 uncu maddesindeki “Eğitilirler” ibaresiyle getirilen ilköğretimi bitirmiş olanların bir mesleğe hazırlanması amacı ile çıraklık dönemine kadar işyerlerinde aday olarak çalıştırılmaları yükümlülüğünün, olanakların elverdiği ölçüde yerine getirilmesini sağlamak üzere “Eğitilirler” ibaresinin “Eğitilebilirler” şeklinde değiştirilmesi,

222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa göre zorunlu ilköğretim çağı 6-14 yaş grubu çocukları kapsadığı, ilköğretimin, ilköğrenim kurumlarında verilmesi de 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile hükme bağlandığı, ayrıca 15 yaşından küçük çocukların çalıştırılması İş Kanununun 67’nci maddesi ve ILO 59 sayılı Sözleşmeyle yasaklandığı için 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanununun 10’uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde çırak olabilmek şartlarından biri olarak geçen onüç yaşını doldurmuş olmak ibaresinin, ondört yaşını doldurmuş olmak şeklinde

değiştirilmesi öngörülmüştür.

Madde 8. — 30.4.1992 tarihli ve 3797 Sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanununun 11’inci maddesinin 1’inci fıkrasının (a) bendinde genel, meslekî ve teknik liselerin orta kısımlarının eğitim, öğretim ve yönetim hizmetlerinin ilgili öğretim birimlerince yürütülmesi yer almıştır.

Oysa eğitim sistemimizin kuruluş biçimini de düzenleyen 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda “genel, meslekî ve teknik liselerin orta kısımları” adıyla bir eğitim kademesi bulunmadığı gibi ilköğretimin, ilköğrenim kurumlarında verileceği 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 2’nci maddesiyle kesin hükme bağlanmıştır.

Bu madde değişikliğiyle hem 3797 Sayılı kanunla, 222 ve 1739 Sayılı Kanunlar arasındaki çelişkinin giderilmesi, hem de ilköğretimde; eğitim, yönetim ve denetim boyutlarında birlik ve bütünlüğün sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 9. — İlköğrenim kurumlarının 8 yıllık okullardan oluşması, bu okullarda kesintisiz eğitim yapılması ve bitirenlere “ilköğretim diploması” verilmesi tasarının birinci maddesiyle, ilköğretim kurumlarının kuruluşunun düzenlenmesi de 7’nci maddesiyle önerildiğinden 5.1.1961 tarihli ve 222 Sayılı, 5.6.1986 tarihli ve 3308 Sayılı Kanunlarda birlikte ve ayrı ayrı geçen “ilkokul” ile “ortaokul” ibarelerinin, “ilköğretim okulu” olarak değiştirilmesi suretiyle her iki yasanın tüm maddelerinin birbirleriyle uyumlu hale getirilmesi, bu madde ile amaçlanmaktadır.

Madde 10. — 5.1.1961 tarihli ve 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) ve (3) numaralı alt bentleri, 8 inci maddesi, 9 uncu maddesinin ikinci fıkrası, 14 üncü maddesinin birinci fıkrası ile 14.6.1973 tarihli ve 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 25 inci maddesinin birinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasıyla; ilköğretim kurumlarının, bu tasarının birinci ve üçüncü maddelerinin ruhuna uygun konuma getirilmesi,

5.1.1961 tarihli ve 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun Geçici 9 uncu maddesi ile 14.6.1973 tarihli ve 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun Geçici 2 nci maddesinin yürürlükten kaldırılmasıyla da, zorunlu ilköğretimi 5 yıla sınırlı tutan uygulamaya son verilmesi ve böylece Anayasa’nın 42 nci maddesi, bu maddeyle uyumlu 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 12.10.1983 tarihli ve 2917 Sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle değişik 3 üncü maddesi ile 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 16.6.1983 tarihli ve 2842 Sayılı Kanunun 7 nci maddesiyle değişik 22 nci maddesinin kapsamına uygun uygulamada bulunulmasının sağlanması

bu madde ile amaçlanmaktadır.

Madde 11. — Yürürlük maddesidir.

Madde 12. — Yürütme maddesidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

19 uncu Dönemde vermiş bulunduğumuz; aşağıda Esas Numaralı ve konuları belirtilmiş olan Kanun Teklifimizi yenilemek istiyoruz.

Gereğini arz ederiz.

Avni Akyol

Bolu

Dr. Yusuf Ekinci

Burdur

Esas No.

Konusu

2/75

222 Sayılı İlköğretim Eğitim Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun İki Maddesinin Değiştirilmesi, Bir Madde Eklenmesi ve Geçici 9 uncu Maddesinin Kaldırılması Hakkında Kanun Teklifi ilişkisinde sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

Avni Akyol

Bolu

M. Ateş Amiklioğlu

Çorum

Mehmet Keçeciler

Konya

Gazi Barut

Malatya

Hasan Korkmazcan

Denizli

Elaattin Elmas

İstanbul

Emin Kul

İstanbul

Metin Emiroğlu

Malatya

Rüştü Kâzım Yücelen

İçel

Engin Güner

İstanbul

İsmail Sancak

İstanbul

Dr. Ülkü Güney

Bayburt

Mustafa Kalemli

Kütahya

Kâmrân İnan

Bitlis

Mehmet Nedim Budak

Ankara

Fevzi İşbaşaran

İstanbul

Cem Kozlu

İstanbul

Halit Dumankaya

İstanbul

Refik Arslan

Kastamonu

Cemâl Özbilen

Kırklareli

Orhan Ergüder

İstanbul

Abbas İnceayan

Bolu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

13 Kasım 1996 tarihinde vermiş olduğumuz geri çekme önergemiz üzerine Genel Kurulun 19.11.1996 tarihindeki 19 uncu Birleşiminde okunarak geri iade edilen 2/230 Esas Numaralı “1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi, İki Ek Madde ve Bir Geçici Madde Eklenmesi ve Geçici 2 nci Maddenin Kaldırılması Hakkında”ki Kanun teklifimiz ile doğrudan ilgili olan ve tek başına işleme konduğunda bir anlamı ve geçerliliği kalmamış bulunan 2/231 Esas Numaralı “222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun İki Maddesinin Değiştirilmesi, Bir Madde Eklenmesi ve Geçici 9 uncu Maddesinin Kaldırılması Hakkında”ki Kanun Teklifimizi geri çekiyoruz.

Gereğini müsaadelerinize arz ederiz.

Saygılarımızla.

Avni Akyol

Bolu

1.5.1997

Yusuf Ekinci

Burdur

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bolu Milletvekili Avni Akyol ve Burdur Milletvekili Dr. Yusuf Ekinci tarafından 11.4.1997 tarih ve 07.96-445 Sayı ile verilerek yenilenen kanun tekliflerinden 2/75 Esas nolu olup halen 21.4.1996 tarih ve 2-231 Sayı ile Bütçe ve Plan Komisyonu’nda bulunan 222 Sayılı kanunda değişiklik öngören kanun teklifine İhtüzüğün 75 inci maddesi gereğince Ben de iştirak ediyorum.

Müracaatımın, halen Bütçe Plan Komisyonunda bulunan teklif dosyasına eklenmesini arz ederim.

28.4.1997

M. Ali Şahin

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yüksek Başkanlığımızca 5.6.1996 tarihinde Tali Komisyon olarak, Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonuna, Esas Komisyon olarak, Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilen 222 Sayılı Kanunda değişiklik öngören 2/231 esas numaralı Kanun Teklifine İhtüzüğün 75 inci maddesi uyarınca iştirak ediyorum ve üzerimize alıyorum.

Müracaatımızın ilgili komisyonlarda bulunan teklif dosyalarına eklenmesini arz ederiz.

İsmail Köse

Erzurum

Aslan Polat

Erzurum

Saffet Kaya

Ardahan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yüksek Başkanlığımızca 5.6.1996 tarihinde Tali Komisyon olarak, Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonuna, Esas Komisyon olarak, Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilen 222 Sayılı Kanunda değişiklik öngören 2/231 esas numaralı Kanun Teklifine İhtüzüğün 75 inci maddesi uyarınca iştirak ediyorum ve üzerimize alıyorum.

Müracaatımızın ilgili komisyonlarda bulunan teklif dosyalarına eklenmesini arz ederiz.

M. Hasan Öz

Ordu

Musa Uzunkaya

Samsun

Hasan Çağlayan

Çorum

<i>Bekir Sobacı</i>	<i>Saffet Benli</i>	<i>Mehmet Emin Aydınbaş</i>
Tokat	İçel	İçel
<i>Prof. Dr. İ. İlhan Sungur</i>	<i>Mehmet Sılay</i>	<i>Feti Görür</i>
Trabzon	Hatay	Bolu
<i>Necmi Hoşver</i>	<i>Fikret Karabekmez</i>	<i>Yaşar Canbay</i>
Bolu	Malatya	Malatya
	<i>Sıtkı Cengil</i>	
	Adana	

GENEL GEREKÇE

T.C. Anayasasının 42 nci maddesi gereğince, “İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır.”

14.6.1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 16.6.1983 tarihli ve 2842 sayılı Kanununun 7 nci maddesiyle değişik 22 nci maddesinde “ilköğretim, 6-14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsar. İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur” hükmü yer almıştır.

Bununla birlikte, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na 2842 sayılı Kanunla eklenen Geçici Madde 2 ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun Geçici Madde 9 ile ortaokulların planlı bir şekilde ve yeterli düzeyde yurt sathına yaygınlaştırıldıktan sonra kanunla ayrıca belirleneceye kadar, ilköğretimin sadece ilkokul bölümünün zorunlu olması öngörülmüştür.

Tam üyelik için müracaat ettiğimiz Avrupa Topluluğu'nda bulunan 12 ülkede zorunlu eğitim süresi 9-12 yıl arasında değişmektedir. Bu ülkelerle birlikte zorunlu eğitim süresi 160 ülkenin, 37'sinde 6 yıl, 9'unda 7 yıl, 31'inde 8 yıl, 30'unda 9 yıl, 38'inde 10 yıl, 7'sinde 11 yıl ve 8'inde 12 yıldır. Görülmektedir ki 172 ülkenin 99 unda zorunlu eğitim süresi 8-9-10 yıl arasında değişmektedir.

5 yıllık zorunlu eğitimle gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazanılamaz, hayata hazırlanılmaz, bir meslek sahibi olunamaz; toplumun mutluluğuna katkıda bulunulamaz; özellikle de “Bilgi Toplumu Çağı”nda, çağdaş uygarlığın seçkin bir ortağı asla olunamaz.

Toplumumuz, eğitim sisteminden, ülkemiz gerçekleri, ihtiyaçları, gelişmişlik seviyesiyle bağdaşır yöntemlerde 2000'li yılların insanının yetiştirilmesini beklemektedir. Bu beklentinin 5 yıllık zorunlu eğitimle gerçekleştirilmesinin imkânsızlığı aşikârdır. Bu nedenledir ki, 8 yıllık zorunlu eğitim artık kaçınılmaz hale gelmiştir. Ancak 2000 yılına kadar 8 yıl olarak uygulanacak olan zorunlu eğitim 2000 yılından itibaren de on yıl olarak uygulamaya konulacaktır. Bu sebeple mevzuatta gerekli düzenlemelerin yapılması zarureti hâsıl olmuştur.

Bu itibarla Çıkrıklık Eğitim Merkezleri ile Diyanet Kur'an Eğitim Merkezlerinde yetişenler bir iş, bir meslek edindiklerinden, buralarda verilen eğitimle, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 23/2 maddesinde belirlenen ilköğretimin “hayata hazırlama” amacı gerçekleşmiş olmaktadır. Bu merkezlerde eğitimini tamamlayanlara sertifika verilecek, üst öğrenime gidebilmeleri için de yönetmelikle belirlenecek derslerden ortaokulu dışardan bitirme sınavlarına katılmaları ve diploma almaları gerekecektir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. – Bu madde ile “İlköğretim, İlköğretim kurumlarında verilir.” hükmü kanun metninden çıkarılarak; ilköğretimin son üç yıllık bölümünün, lise ve dengi okullar bünyesindeki ortaokullar ile beş yıllık ilkokul üzerine en az üç yıl öğrenim süreli olan ve hayata hazırlayan Çıraklık Eğitim Merkezleri ve Diyanet Kur’an Eğitim Merkezlerinde de verilmesi sağlanmaktadır.

Madde 2. – Bu madde ile 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu’nun 9 uncu maddesinin birinci paragrafı değiştirilerek ilkokul son sınıfı bitirenlere sertifika, ortaokul son sınıfı bitirenlere diploma verilir hükmü getirilmektedir.

Madde 3. – Bu madde ile 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu’na bir ek madde konularak; genel, meslekî ve teknik ortaöğretim kurumları bünyesindeki ortaokullar ile Millî Eğitim Bakanlığı’nın öngöreceği, onaylayacağı, gözetim ve denetimini yapacağı müfredat programları ve yönetmeliklerin uygulanması şartıyla, beş yıllık ilkokul üzerine en az üç yıl süreli olan ve hayata hazırlayan Çıraklık Eğitim Merkezleri ile Diyanet Kur’an Eğitim Merkezlerinde verilen eğitimin de zorunlu eğitimden sayılması ve bu merkezlerden mezun olanlara sertifika verilmesi sağlanmakta; bunların bir üst öğrenime gidebilmeleri için yönetmelikle belirlenecek derslerden ortaokulu dışardan bitirme sınavlarına katılmaları ve diploma almaları şartı getirilmektedir.

Madde 4. – Bu madde ile 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu’nun geçici 9 uncu maddesinin yürürlükten kaldırılması suretiyle; beş yıllık zorunlu eğitim süresinin sekiz yıla çıkarılması sağlanmaktadır.

Madde 5 ve 6. – Yürürlük ve yürütme hükümleri kapsamaktadır.

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ MEHMET ALİ ŞAHİN VE 16 ARKADAŞININ TEKLİFİ 222 SAYILI İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNUNUN İKİ MADDESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ, BİR MADDE EKLENMESİ VE GEÇİCİ 9 UNCU MADDESİNİN KALDIRILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1. – 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu’nun 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 2. – İlköğretim, öğrenim çağında bulunan kız ve erkek çocuklar için zorunlu, Devlet okullarında parasızdır.”

MADDE 2. – 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu’nun 9 uncu maddesinin birinci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 9. – İlköğretim okulları, beş yıllık ilkokullar ile üç yıllık ortaokullardan oluşur. İlkokulun son sınıfı bitirildiğinde sertifika, ortaokulun son sınıfı bitirildiğinde diploma verilir.”

MADDE 3. – 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu’na aşağıdaki ek ilave edilmiştir.

“EK MADDE 3. – Genel, meslekî ve teknik ortaöğretim kurumları bünyesindeki ortaokullarda verilen eğitim zorunlu eğitimden sayılır.

Ayrıca Millî Eğitim Bakanlığı’nın öngöreceği, onaylayacağı, gözetim ve denetimini yapacağı müfredat programları ile yönetmeliklerin uygulanması şartıyla, beş yıllık ilkokul üzerine en az üç yıl süreli olan ve hayata hazırlayan Çıraklık Eğitim Merkezleri ile Diyanet Kur’an Eğitim Merkezlerinde verilen eğitim de zorunlu eğitimden sayılır. Bu merkezlerden mezun olanlara sertifika verilir. Bunların bir üst öğrenime gidebilmeleri için yönetmelikle belirlenecek derslerden ortaokulu dışardan bitirme sınavlarına katılmaları ve diploma almaları şarttır.”

MADDE 4. – 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun geçici 9 uncu maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 5. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. – Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 1 nci maddesinin değiştirilmesine ve söz konusu Yasaya 1 ek geçici madde eklenmesine ilişkin Yasa değişikliği önerim ile, 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 9. maddesinin değiştirilmesine ilişkin yasa değişikliği önerim ektedir.

Bilgi edinilmesini ve gereğini arz ederim.

Birgen Keleş

İzmir

GENEL GEREKÇE

Türkiye zorunlu temel eğitimi, 5 yıl olan bir kaç ülkeden birisidir. Çağımız bilgi ve teknoloji çağıdır. Çocukları diğer ülke çocukları ile her alanda yarışabilecek düzeyde yetiştirmek bugünkü kuşakların önde gelen görevidir. Ayrıca, gerek küreselleşme denilen olgu, gerek Avrupa Birliği ülkeleri ile olan ilişkiler, gerekse iktidar tarafından benimsenen ve ısrarla uygulanan özelleştirme işsizliği arttırmakta; niteliği daha da önemli hale getirmektedir. 7. Beş Yıllık Kalkınma Planında öngörülen ve 15. Eğitim Şûrası kararlarında yer alan 8 yıllık zorunlu temel eğitimin yaşama geçirilmesi için 1739 ve 222 sayılı Yasalarda yapılması gerekli değişiklikler hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. – 15. Eğitim Şûrası Kararları çok net olduğu halde, uygulamada çarpıtılmak istenmekte ve 5+3 formülü geliştirilmektedir. Oysa, önemli olan sadece 8 yıllık zorunlu eğitim değil, 8 yıllık zorunlu temel eğitim verilmesidir. 1739 Sayılı Yasanın 24. maddesinde yapılan değişikliklerle bu garanti altına alınmak istenmiştir.

Madde 2. – 8 yıllık eğitim zorunlu temel eğitim olarak gerçekleşmesi için teknik okullara, meslek okullarına, genel resmi ve özel liselere bağlı ortaokul ve ilkokulların söz konusu okullarla olan bağlantılarının kesilmesi gerekir. Ek Madde 1 ile bu gerçekleştirilmek istenmektedir.

Madde 3. – 8 yıllık zorunlu temel eğitimin gerçekleştirilmesi için 222 sayılı yasada yapılması gereken değişiklik düzenlenmiştir. 222 sayılı yasanın 9 uncu maddesi ilkokul bittiğinde ilkokul diploması, ortaokul bittiğinde ise ortaokul diploması alınmasını öngörmektedir. Oysa, 8 yıllık zorunlu temel eğitimin gerçekleştirilmesi için ilkokulların 8 yıl sonunda diploma vermesi gerekir. 9. madde bu nedenle değiştirilmiş ve 8 yıllık kesintisiz zorunlu temel eğitime göre tekrar düzenlenmiştir. Söz konusu maddede yapılan değişiklik ile 1739 sayılı yasa değişikliği teklifine paralel bir değişikliğin 222 sayılı yasada da yapılması gerçekleştirilmiştir.

Madde 4. – Yürürlük maddesidir.

Madde 5. – Yasayı Bakanlar Kurulunun yürüteceğini göstermektedir.

İZMİR MİLLETVEKİLİ BİRGEN KELEŞ'İN TEKLİFİ

1739 SAYILI MİLLÎ EĞİTİM TEMEL KANUNUNUN 1 MADDESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ VE 1 EK GEÇİCİ MADDE EKLENMESİ İLE 222 SAYILI İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNUNUN 1 MADDESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN YASA ÖNERİSİ

MADDE 1. – 14.6.1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 24. maddesinin (a) bendi aşağıdaki biçimde değiştirilmiştir.

“Madde 24. – İlköğretim kurumları, en az 8 yıl süreli bağımsız kurumlardan oluşur. Öğrenciye bir bütün halinde okuduğu bu okulların sonunda tek diploma verilir.”

MADDE 2. – 1739 sayılı Yasaya Ek Geçici Madde 1 eklenmiştir.

“EK GEÇİCİ MADDE 1. – Millî Eğitim Bakanlığı, genel, meslekî, teknik resmî ve özel liseler bünyelerindeki ortaokullar ve ilköğretim okullarını bağımsız ilköğretim okullarına devrederler.”

MADDE 3. – 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 9. maddesi aşağıdaki biçimde değiştirilmiştir.

“Madde 9. – İlköğretim kurumları en az 8 yıl süreli bağımsız kurumlardan oluşur. Öğrenciye 8 yıl sonunda tek diploma verilir.”

MADDE 4. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. – Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1739 sayılı Millî Eğitimin Temel Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi, Bir Ek Madde ve İki Ek Geçici Madde Eklenmesi ve Geçici 2 nci Maddesinin Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifimiz Gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

Saygılarımızla.

Kaya Erdem

İzmir

Hasan Denizkurdu

İzmir

Tahir Köse

İstanbul

İ. Safa Giray

Balıkesir

Hikmet Çetin

Gaziantep

M. Seyfi Oktay

Ankara

Şahin Ulusoy

Tokat

Altan Öymen

İstanbul

Dr. İmren Aykut

Adana

Ayseli Göksoy

Manisa

Gencay Gürün

İzmir

Süha Tanık

İzmir

Aydın Güven Gürkan

İzmir

Bilent Atasayan

Kocaeli

Emre Gönensay
Antalya
Mehmet Moğultay
İstanbul
Mustafa Dedeoğlu
Muğla
Necmettin Dede
Muş
Algan Hacıoğlu
İstanbul
Önder Kırılı
Balıkesir
Mustafa Yıldız
Erzincan
İsmet Atalay
Ardahan
Ali Haydar Şahin
Çorum
Mehmet Sevigen
İstanbul
Nihat Matkap
Hatay
Bekir Kumbul
Antalya
Mustafa Kul
Erzincan
Gökhan Çapoğlu
Ankara
Veli Aksoy
İzmir
Bekir Yurdagül
Kocaeli
Uluç Gürkan
Ankara
Bayram Fırat Dayanklı
Tekirdağ
Müjdat Koç
Ordu

Lale Aytaman
Muğla
Salih Sümer
Diyarbakır
Osman Berberoğlu
Antalya
Oya Araslı
İçel
Ahmet Küçük
Çanakkale
Adnan Keskin
Denizli
Ercan Karakaş
İstanbul
Murat Karayalçın
Samsun
Nezir Büyükcengiz
Konya
Ali Şahin
Kahramanmaraş
Yusuf Öztıp
Antalya
Ayhan Fırat
Malatya
Haydar Oymak
Amasya
Fikret Ünlü
Karaman
Bülent Tanla
İstanbul
Cevdet Selvi
İstanbul
Hilmi Develi
Denizli
Emin Karaa
Kütahya
Ali Günay
Hatay

Kâmrân İnan

Bitlis

Ahat Andıcan

İstanbul

Celal Topkan

Adıyaman

Önder Sav

Ankara

Atila Sav

Hatay

A. Rıza Bodur

İzmir

İrfan Gürpınar

Kırklareli

Ahmet Neidim

Sakarya

Cemal Özbilen

Kırklareli

Av. Yahya Şimşek

Bursa

Orhan Veli Yıldırım

Tunceli

Fatih Atay

Aydın

Fuat Çay

Hatay

Mahmut Işık

Sivas

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

D.S.P. İstanbul Milletvekili Tahir Köse'nin, ANAP İzmir Milletvekili Kaya Erdem'in, CHP İstanbul Milletvekili Altan Öymen'in, DYP İzmir Milletvekili Hasan Denizkurdu'nun ortak hazırladıkları "Zorunlu Temel Eğitimin 8 yıla çıkartılması" ile ilgili yasa önerilerine katılıyorum.

Bilgilerinize arz ederim.

11.3.1997

Erdal Kesebir

Edirne

1739 SAYILI MİLLÎ EĞİTİM TEMEL KANUNUNDA YAPILACAK DEĞİŞİKLİĞE İLİŞKİN GENEL GEREKÇE

T.C. Anayasasının 42 nci maddesi gereğince, "İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır."

14.6.1973 tarih ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 16.6.1983 tarihli ve 2842 sayılı Kanunun 7 nci maddesiyle değişik 22 nci maddesinde "İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur." hükmü yer almıştır.

Bununla birlikte 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa 2842 sayılı Kanunla eklenen geçici 2 nci madde ile ortaokulların planlı bir şekilde ve yeterli düzeyde yurt sathına yaygınlaştırıldık-tan sonra, kanunla ayrıca belirleninceye kadar, ilköğretimin sadece ilkokul bölümünün zorunlu ol-ması öngörülmüştür.

Halen uygulanmakta olan 5 yıllık zorunlu eğitimle; çocuklarımızın istenilen düzeyde yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirilmesi; ilgi, istidat ve kabiliyetlerinin geliştirilerek hayata ve bir mesleğe hazırlanmaları mümkün olamamaktadır.

AB Ülkelerinde asgari norm olan 9 yıllık zorunlu eğitim, bu aşamada ülkemizin tüm bölgelerinde, Eğitim Birliği Yasası çerçevesinde 8 yıllık zorunlu temel eğitim olarak uygulamaya geçilmesi Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ile öngörülmüştür.

“Zorunlu eğitimin en aşağı 8 yıla çıkarılması; toplumumuzun, çok geciktirilmiş ve ertelenmiş bir ihtiyacı ve millî onur sorunudur. Çünkü, milletimiz, dünya tarihinde geçmişteki yeri ve rolü, bugünkü ekonomik, sosyal, kültürel durumu, gelişmişlik seviyesi ve dünya milletleri arasındaki sırası ile; (185 ülke arasında 8 ülke 5 yıllık temel eğitimi uygulanmaktadır) dünya haritasında yerlerinin dahi bulunmasında güçlük çekilecek Benin, Burma, Laos, Nepal, Macao, Senegal gibi ülkeler arasında gösterilmeye layık bir ülke değildir.

Diğer taraftan 15 inci millî eğitim şûrası da 8 yıllık temel eğitimi kabul etmiştir.

5 yıllık zorunlu eğitim ile bilim ve teknolojinin baş döndürücü, akıllara durgunluk veren bir hızla değişerek geliştiği ve gelişerek değiştiği günümüzde çağımızı anlamak, bu çağda ve gelecekte tam bağımsız ve hür yaşamak mümkün değildir. Sağlıklı, uzun ömürlü, çağdaş, çoğulcu, yapıcı ve geliştirici yönde katılımcı demokrasiyi, sözden hayata geçirmek, yaşamak ve yaşatmak da hiç mümkün değildir. 5 yıllık zorunlu eğitim görenlerin çoğunlukta olduğu hiç bir toplum, çağdaş değil; çağdışı ve çağın esiri bir toplumdur. Hayat boyu eğitim anlayışı ve uygulaması karşısında; dünkü, okuma-yazma, aritmetik ve genel yurttaşlık bilgisi konularının ağırlık taşıdığı “Temel Eğitim Kavramı”, bugün, bilgi toplumu çağında çok değişerek önemli boyutlar ve yeni fonksiyonlar kazanmıştır.

Bu sebeple, Atatürk’ün, 9.8.1928’de İstanbul’da, Sarayburnu’nda halka hitaben, okuma-yazma bilmeyenlerin sayısının % 80’i bulunduğu ülkemizde yaşayanlar için söylediği “Bundan, insan olarak utanmak lazımdır.” sözü; 2000’li yılların eşiğinde ve 2000’li yıllarda da aynen geçerlidir. Çünkü, çağımızın okuryazarlığı da bilgisayar okur-yazarlığıdır.

Toplumumuz, ülkemizin gerçekleri ve ihtiyaçları doğrultusunda gelişen ve değişen dünya şartlarına uygun bir eğitim ortamı içinde çocuklarımızın yetiştirilmesini beklemektedir. Bu beklentinin 5 yıllık zorunlu eğitimle gerçekleşmesi mümkün değildir. Bu nedenledir ki, zorunlu eğitimin Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında da öngörüldüğü gibi önce 8 yıla, sonra da 11 yıla çıkarılması kaçınılmaz hale gelmiştir.

İlk aşamada 8 yıl olarak uygulanacak olan zorunlu eğitim, gerekli altyapı hazırlandıktan sonra 2001 yılından itibaren 11 yıl olarak uygulanacaktır. 8 yıllık zorunlu eğitim uygulaması için altyapı sorunu büyük oranda çözümlenmiş, ortaokullar köylere kadar yaygınlaştırılmıştır.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda yapılan değişiklikle, uygar ülkeler ile her alanda bütünleşmeyi hedef alan Ülkemizin eğitim alanında da ihtiyaç duyduğu yeni düzenlemeler gerçekleştirilecek ve uygulamaya konulması sağlanmış olacaktır.

İZMİR MİLLETVEKİLİ KAYA ERDEM VE 66 ARKADAŞININ TEKLİFİ

1739 SAYILI MİLLÎ EĞİTİM TEMEL KANUNUNUN BİR MADDESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ, BİR EK MADDE VE İKİ EK GEÇİCİ MADDE EKLENMESİ VE GEÇİCİ 2 NCİ MADDESİNİN KALDIRILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1. – 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 24 üncü maddesinin (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 21. – İlköğretim kurumları, 8 yıllık okullardan oluşur.

İlköğrenimi tamamlayanlara, ilköğretim okulu diploması verilir.”

MADDE 2. – 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1. – Zorunlu eğitim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için onbir yıldır ve devlet okullarında parasızdır.”

MADDE 3. – 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa aşağıdaki ek geçici maddeler eklenmiştir.

“EK GEÇİCİ MADDE 1. – Zorunlu eğitim 2001 yılına kadar sekiz yıl olarak uygulanır.”

“EK GEÇİCİ MADDE 2. – İlköğretimin 6, 7 ve 8 inci sınıf öğrenimini, ortaöğretim kurumları bünyesinde yapan öğrenciler, 8 yıllık zorunlu eğitimi bu okullarda tamamlarlar. 1997-1998 ders yılı başından itibaren bu sınıflara hiçbir şekilde öğrenci alınmaz.

MADDE 4. – 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun geçici 2 nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 5. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. – Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi, Bir Ek Geçici Madde Eklennesi ve Geçici 9 uncu Maddesinin Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifimiz gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

Saygılarımızla.

<i>Kaya Erdem</i>	<i>Altan Öymen</i>
İzmir	İstanbul
<i>Hasan Denizkurdu</i>	<i>Dr. İmren Aykut</i>
İzmir	Adana
<i>Tahir Köse</i>	<i>Ayseli Göksoy</i>
İstanbul	Manisa
<i>Süha Tanık</i>	<i>M. Seyfi Oktay</i>
İzmir	Ankara
<i>Gencay Gürün</i>	<i>Aydın Güven Gürkan</i>
İzmir	İzmir
<i>Şahin Ulusoy</i>	<i>Bülent Akarcalı</i>
Tokat	İstanbul
<i>İ. Safa Giray</i>	<i>Emre Gönensay</i>
Balıkesir	Antalya
<i>Lale Aytaman</i>	<i>Bülent Atasayan</i>
Muğla	Kocaeli
<i>Hikmet Çetin</i>	<i>Mehmet Moğultay</i>
Gaziantep	İstanbul
<i>Osman Berberoğlu</i>	<i>Mustafa Dedeoğlu</i>
Antalya	Muğla

<i>Oya Araslı</i>	<i>Algan Hacaloğlu</i>
İçel	İstanbul
<i>Ahmet Küçük</i>	<i>Mustafa Kul</i>
Çanakkale	Erzincan
<i>Ercan Karakaş</i>	<i>İ. Önder Kırılı</i>
İstanbul	Balıkesir
<i>Mustafa Yıldız</i>	<i>Adnan Keskin</i>
Erzincan	Denizli
<i>Murat Karayalçın</i>	<i>Ali Haydar Şahin</i>
Samsun	Çorum
<i>İsmet Atalay</i>	<i>Ali Şahin</i>
Ardahan	Kahramanmaraş
<i>Nezir Büyükcengiz</i>	<i>Mehmet Sevigen</i>
Konya	İstanbul
<i>Nihat Matkap</i>	<i>Yusuf Öztıp</i>
Hatay	Antalya
<i>Bekir Kumbul</i>	<i>Ayhan Fırat</i>
Antalya	Malatya
<i>Haydar Oymak</i>	<i>Gökhan Çapoğlu</i>
Amasya	Ankara
<i>Fikret Ünlü</i>	<i>Veli Aksoy</i>
Karaman	İzmir
<i>Bülent Tanla</i>	<i>Bekir Yurdağılı</i>
İstanbul	Kocaeli
<i>Cevdet Selvi</i>	<i>Uluç Gürkan</i>
İstanbul	Ankara
<i>Hilmi Develi</i>	<i>Bayram Fırat Dayanıklı</i>
Denizli	Tekirdağ
<i>Emin Karaa</i>	<i>Müjdat Koç</i>
Kütahya	Ordu
<i>Ali Günay</i>	<i>Kâmran İnan</i>
Hatay	Bitlis
<i>Ahmet Neidim</i>	<i>Cemal Özbilen</i>
Sakarya	Kırklareli
<i>Ahat Andican</i>	<i>Celal Topkan</i>
İstanbul	Adıyaman
<i>Av. Yahya Şimşek</i>	<i>Önder Sav</i>
Bursa	Ankara

Orhan Veli Yıldırım

Tunceli

Fatih Atay

Aydın

Fuat Çay

Hatay

Atila Sav

Hatay

A. Rıza Bodur

İzmir

İrfan Gürpınar

Kırklareli

Mahmut Işık

Sivas

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

D.S.P. İstanbul Milletvekili Tahir Köse'nin, ANAP İzmir Milletvekili Kaya Erdem'in, CHP İstanbul Milletvekili Altan Öymen'in, DYP İzmir Milletvekili Hasan Denizkurdu'nun ortak hazırladıkları "Zorunlu Temel Eğitimin 8 yıla çıkartılması" ile ilgili yasa önerilerine katılıyorum.

Bilgilerinize arz ederim.

11.3.1997

Erdal Kesebir

Edirne

222 SAYILI İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNUNDA YAPILACAK DEĞİŞİKLİĞE İLİŞKİN GENEL GEREKÇE

T.C. Anayasasının 42 nci maddesi gereğince, "İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır."

222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 3 üncü maddesinde "Mecburî İlköğretim çağı 6-14 yaşlarındaki çocukları kapsar...." hükmü yer almıştır.

222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununa 2917 sayılı Kanunla eklenen geçici 9 uncu madde ile ortaokulların planlı bir şekilde ve yeterli düzeyde yurt sathına yaygınlaştırıldıktan sonra ayrıca belirleninceye kadar, ilköğretimin sadece ilkokul bölümünün zorunlu olması öngörülmüştür.

Halen uygulanmakta olan 5 yıllık zorunlu eğitimle; çocuklarımızın istenilen düzeyde yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirilmesi; ilgi, istidat ve kabiliyetlerinin geliştirilerek hayata ve bir mesleğe hazırlanmaları mümkün olamamaktadır.

AB ülkelerinde asgari norm olan 9 yıllık zorunlu eğitim, bu aşamada ülkemizin tüm bölgelerinde, Eğitim Birliği Yasası çerçevesinde 8 yıllık zorunlu temel eğitim olarak uygulamaya geçilmesi Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ile öngörülmüştür.

"Zorunlu eğitimin en aşağı 8 yıla çıkarılması; toplumumuzun, çok geciktirilmiş ve ertelenmiş bir ihtiyacı ve millî onur sorunudur. Çünkü, milletimiz, dünya tarihinde geçmişteki yeri ve rolü, bugünkü ekonomik, sosyal, kültürel durumu, gelişmişlik seviyesi ve dünya milletleri arasındaki sırası ile; (185 ülke arasında 8 ülke 5 yıllık temel eğitimi uygulanmaktadır.) dünya haritasında yerlerinin dahi bulunmasında güçlük çekilecek Benin, Burma, Laos, Nepal, Macao, Senegal gibi ülkeler arasında gösterilmeye layık bir ülke değildir.

Diğer taraftan 15 inci millî eğitim şurası da 8 yıllık temel eğitimi kabul etmiştir.

5 yıllık zorunlu eğitim ile bilim ve teknolojinin baş döndürücü, akıllara durgunluk veren bir hızla değişerek geliştiği ve gelişerek değiştiği günümüzde çağımızı anlamak, bu çağda ve gelecekte tam bağımsız ve hür yaşamak mümkün değildir. Sağlıklı, uzun ömürlü, çağdaş, çoğulcu, yapıcı ve geliştirici yönde katılımcı demokrasiyi, sözden hayata geçirmek, yaşamak ve yaşatmak da hiç mümkün değildir. 5 yıllık zorunlu eğitim görenlerin çoğunlukta olduğu hiç bir toplum, çağdaş, değil; çağdışı ve çağın esiri bir toplumdur. Hayat boyu eğitim anlayışı ve uygulaması karşısında; dünkü, okuma-yazma, aritmetik ve genel yurttaşlık bilgisi konularının ağırlık taşıdığı “Temel Eğitim Kavramı” ; bugün, bilgi toplumu çağında çok değişerek önemli boyutlar ve yeni fonksiyonlar kazanmıştır.

Bu sebeple, Atatürk'ün, 9.8.1928'de İstanbul'da, Sarayburnu'nda halka hitaben, okuma-yazma bilmeyenlerin sayısının % 80'i bulunduğu ülkemizde yaşayanlar için söylediği “Bundan, insan olarak utanmak lazımdır.” sözü; 2000'li yılların eşiğinde ve 2000'li yıllarda da aynen geçerlidir. Çünkü, çağımızın okuryazarlığı da bilgisayar okur-yazarlığıdır.

Toplumumuz, ülkemizin gerçekleri ve ihtiyaçları doğrultusunda gelişen ve değişen dünya şartlarına uygun bir eğitim ortamı içinde çocuklarımızın yetiştirilmesini beklemektedir. Bu beklentinin 5 yıllık zorunlu eğitimle gerçekleşmesi mümkün değildir. Bu nedenledir ki, zorunlu eğitimin Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında da öngörüldüğü gibi önce 8 yıla, sonra da 11 yıla çıkarılması kaçınılmaz hale gelmiştir.

İlk aşamada 8 yıl olarak uygulanacak olan zorunlu eğitim, gerekli altyapı hazırlandıktan sonra 2001 yılından itibaren 11 yıl olarak uygulanacaktır. 8 yıllık zorunlu eğitim uygulaması için altyapı sorunu büyük oranda çözümlenmiş, ortaokullar köylere kadar yaygınlaştırılmıştır.

222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununda yapılan değişikliklerle, uygar ülkeler ile her alanda bütünleşmeyi hedef alan Ülkemizin eğitim alanında da ihtiyaç duyduğu yeni düzenlemeler gerçekleştirilecek ve uygulamaya konulması sağlanmış olacaktır.

İZMİR MİLLETVEKİLİ KAYA ERDEM VE 66 ARKADAŞININ TEKLİFİ
122 SAYILI İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNUNUN BİR MADDESİNİN
DEĞİŞTİRİLMESİ, BİR EK GEÇİCİ MADDE EKLENMESİ VE GEÇİCİ
9 UNCU MADDESİNİN KALDIRILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1. – 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 9 uncu maddesinin 1 inci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 9. – İlköğretim kurumları, 8 yıllık okullardan oluşur.

İlköğrenimi tamamlayanlara, ilköğretim okulu diploması verilir.”

MADDE 2. – 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununa aşağıdaki ek geçici madde eklenmiştir.

“EK GEÇİCİ MADDE 1. – İlköğretimin 6., 7. ve 8 inci sınıf öğrenimini, ortaöğretim kurumları bünyesinde yapan öğrenciler, 8 yıllık zorunlu eğitimi bu okullarda tamamlarlar. 1997-1998 ders yılı başından itibaren bu sınıflara hiçbir şekilde öğrenci alınmaz.

MADDE 3. – 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun geçici 9 uncu maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 4. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. – Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda değişiklik yapılmasını ve Ek Maddeler eklenmesini içeren Kanun Teklifimiz ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

15.7.1997

Mehmet Ali Şahin
İstanbul

GENEL GEREKÇE

T.C. Anayasasının 42 nci maddesi gereğince, "İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır."

14.6.1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 16.6.1983 tarihli ve 2842 sayılı Kanunun 7 nci maddesiyle değişik 22 nci maddesinde "İlköğretim, 6-14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsar. İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur" hükmü yer almıştır.

Bununla birlikte, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa 2842 sayılı Kanunla eklenen Geçici Madde 2 ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun Geçici Madde 9 ile ortaokulların planlı bir şekilde ve yeterli düzeyde yurt sathına yaygınlaştırıldıktan sonra Kanunla ayrıca belirleninceye kadar, ilköğretimin sadece ilkokul bölümünün zorunlu olması öngörülmüştür.

Tam üyelik için müracaat ettiğimiz Avrupa Topluğunda bulunan 12 ülkede zorunlu eğitim süresi 9-12 yıl arasında değişmektedir. Bu ülkelerle birlikte zorunlu eğitim süresi 160 ülkenin, 37'sinde 6 yıl, 9'unda 7 yıl, 31'inde 8 yıl, 30'unda 9 yıl, 38'inde 10 yıl, 7'sinde 11 yıl ve 8'inde 12 yıldır. Görülmektedir ki 172 ülkenin 99'unda zorunlu eğitim süresi 8-9-10 yıl arasında değişmektedir.

5 yıllık zorunlu eğitimle gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazanılamaz, hayata hazırlanılmaz, bir meslek sahibi olunamaz; toplumun mutluluğuna katkıda bulunulamaz; özellikle de "Bilgi Toplumu Çağı"nda, çağdaş uygarlığın seçkin bir ortağı asla olunamaz.

Toplumumuz eğitim sisteminden, ülkemiz gerçekleri, ihtiyaçları gelişmişlik seviyesiyle bağdaşır yöntemlerle 2000'li yılların insanının yetiştirilmesini beklemektedir. Bu beklentinin 5 yıllık zorunlu eğitimle gerçekleştirilmesinin imkânsızlığı aşıkardır. Bu nedendir ki, 8 yıllık zorunlu eğitim artık kaçınılmaz hale gelmiştir. Ancak 2000 yılına kadar 8 yıl olarak uygulanacak olan zorunlu eğitim 2000 yılından itibaren de onbir yıl olarak uygulamaya konulacaktır. Bu sebeple mevzuatta gerekli düzenlemelerin yapılması zarureti hâsıl olmuştur.

Bu itibarla çıraklık ve Diyanet Kur'an Eğitim Merkezlerinde yetişenler bir iş, bir meslek edindiklerinden, buralarda verilen eğitimle, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 23/2 maddesinde belirlenen ilköğretimin "hayata hazırlama" amacı gerçekleşmiş olmaktadır. Bu merkezlerde eğitimini tamamlayanlara sertifika verilecek, üst öğrenime gidebilmeleri için de yönetmelikle belirlenecek derslerden ortaokulu dışarıdan bitirme sınavlarına katılmaları ve diploma almaları gerekecektir.

Ayrıca, Çıraklık Eğitim Merkezlerindeki eğitim ile Millî Eğitim Bakanlığının öngöreceği, onaylayacağı, gözetim ve denetimini yapacağı genel kültür dersleri müfredat programının uygulanması ve bu derslerin, alan öğretmenleri tarafından okutulması şartıyla 5 yıllık ilkokul üzerine en az 3 yıl öğrenim sürelili Diyanet Kur'an Eğitim Merkezlerinde verilen eğitimin de zorunlu eğitimden sayılması, ülke ihtiyaçları bakımından gerekli görülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. – 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa bir ek madde ilave edilmek suretiyle genel, meslekî ve teknik ortaöğretim kurumları bünyesindeki ortaokullar ile, Millî Eğitim Bakanlığının öngöreceği, onaylayacağı, gözetim ve denetimini yapacağı müfredat programları ve yönetmeliklerin uygulanması şartıyla, beş yıllık ilkokul üzerine en az üç yıl süreli olan ve hayata hazırlayan çıraklık eğitim merkezlerinde ve Diyanet Kur'an eğitim merkezlerinde verilen eğitimin zorunlu eğitimden sayılması ve bu merkezlerden mezun olanlara sertifika verilmesi sağlanmakta, bunların bir üst öğrenime gidebilmeleri için yönetmelikle belirlenecek derslerden ortaokulu dışardan bitirme sınavlarına katılmaları ve diploma almaları şartı getirilmektedir.

Madde 2. – Kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunlu eğitim ve öğretim onbir yıla çıkarılmakta ve Devlet okullarında parasız yapılacağı hükmü getirilmektedir.

Madde 3. – 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun geçici 2 nci maddesi değiştirilmek suretiyle beş yıllık zorunlu eğitim süresi sekiz yıla çıkarılmakta ve bu uygulamanın 2000 yılına kadar süreceği hükme bağlanmaktadır.

Madde 4 ve 5. – Yürürlük ve yürütme hükümlerini kapsamaktadır.

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ MEHMET ALİ ŞAHİN'İN TEKLİFİ

MİLLÎ EĞİTİM TEMEL KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1. – 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir.

“EK MADDE 2. – Genel, meslekî ve teknik ortaöğretim kurumları bünyesindeki ortaokullarda verilen eğitim zorunlu eğitimden sayılır.

Ayrıca Millî Eğitim Bakanlığının öngöreceği, onaylayacağı, gözetim ve denetimini yapacağı müfredat programları ve yönetmeliklerin uygulanması şartıyla, beş yıllık ilkokul üzerine en az üç yıl süreli olan ve hayata hazırlayan çıraklık eğitim merkezleri ile Diyanet Kur'an eğitim merkezlerinde verilen eğitim de zorunlu eğitimden sayılır. Bu merkezlerden mezun olanlara sertifika verilir. Bunların bir üst öğrenime gidebilmeleri için yönetmelikle belirlenecek derslerden ortaokulu dışardan bitirme sınavlarına katılmaları ve diploma almaları şarttır.”

MADDE 2. – 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir.

“EK MADDE 3. – Zorunlu eğitim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için onbir yıldır ve Devlet okullarında parasızdır.”

MADDE 3. – 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun Geçici 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Geçici Madde 2. – Zorunlu eğitim 2001 yılına kadar, sekiz yıl olarak uygulanır.”

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Eğitim Temel Kanunu, İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifimiz ile madde ve genel gerekçesi ilişikte takdim edilmiştir.

Gereğini arz ederiz.

Saygılarımızla.

23.7.1997

Dr. Tayyar Altıkulaç
İstanbul

Cemil Erhan
Ağrı
Ahmet İyimaya
Amasya
Haluk Yıldız
Kastamonu
Mustafa Çiloğlu
Burdur
Mahmut Duyan
Mardin

Yusuf Bacanlı
Yozgat
M. Necati Çetinkaya
Konya
Fevzi Arıcı
İstanbul
Tahsin Irmak
Sivas
Mehmet Tatar
Şırnak

GENEL GEREKÇE

14.6.1973 gün ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, Türk Millî Eğitimini bir yandan örgün ve yaygın eğitim alanlarıyla, diğer yandan örgün eğitimi de okul öncesinden lisans üstü eğitime kadar bir bütünlük içerisinde ele almış ve sağlam bir sisteme oturtmuştur.

Kanunun 22 nci maddesi ilköğretimin 6-14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsayacak şekilde sekiz yıl olmasını; 24 üncü maddesi ilköğretimin beş yıllık ilkokul ile üç yıllık ortaokuldan meydana gelmesini ve ilkokuldan sonra ilkokul diploması, ortaokuldan sonra da ortaokul diploması verilmesini; 25 inci maddesi de ilköğretim kurumlarının ilkokul ve ortaokul halinde bağımsız olarak kurulabileceği gibi ilköğretim okulları halinde birlikte kurulabileceklerini hükme bağlamıştır.

Herne kadar 22 nci madde ile zorunlu eğitim sekiz yıl olarak kabul edilmiş ise de, ortaokul düzeyinde okullaşma yurt sathında ihtiyaca cevap verecek yaygınlığa ulaşmadığı için, bu yaygınlık gerçekleşinceye kadar, aynı Kanunun geçici 2 nci maddesi, ilköğretimin sadece ilkokul kısmını zorunlu görmüştür.

5.1.1961 gün ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 2 nci, 3 üncü, 6 ncı ve 9 uncu maddeleri ile geçici 9 uncu maddesi de aynı doğrultuda düzenlemeler içermektedir.

Gerek 1739 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesi, gerekse 222 sayılı Kanunun geçici 9 uncu maddesi, şartlar ve imkânlar gerçekleşip yeni bir kanun düzenleme yapılıncaya kadar ilköğretimin sadece ilkokul bölümünü zorunlu eğitim olarak kabul etmekle beraber, bu uygulamayı bir tarihle sınırlamadığı için, söz konusu düzenlemelerde yapılan son kanun değişikliklerinin üzerinden dört yıl geçtiği halde zorunlu eğitim beş yıllık ilkokul olarak uygulanmaya devam edilmektedir.

Şu halde zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkarılabilmesi için, Yasama Organının İcra Organına sınırları belirlenmiş bazı hedefler göstermesi zorunludur.

İşte teklifimizde bu nokta dikkate alınarak, zorunlu eğitimin ilkokul olarak uygulanmasına bir sınır getirilmiş ve bu sınırın 2000 yılı olması öngörülmüştür.

İleri ülkeler düzeyinde kalkınmışlığı yakalamanın ve gelişmemizi sürekli hale getirmenin temelinde, eğitimin yattığı bir gerçektir. Sekiz yıllık zorunlu düzeyde bir eğitimin bu hedefe varmada yeterli olmayacağı da ayrı bir gerçektir. Bu itibarla en kısa zamanda zorunlu eğitimi ortaöğre-

tim seviyesine taşımak mecburiyetindeyiz. Hedefi şimdiden belirlemek ve tedbirleri de buna göre planlamak zorunludur.

Zorunlu eğitimin sekiz yıl olarak gerçekleşmesinin önündeki tek kanunî engel, 1739 ve 222 sayılı Kanunların yukarda işaret edilen maddeleriyle ilköğretimin beş yıldan sonra ilkokul diplomasıyla bölünmüş olmasıdır. İlk beş yıldan sonra ilkokul diploması verilmesine son verildiği takdirde sekiz yıllık zorunlu eğitim kesintisiz hale getirilmiş olacaktır. Halen ilk beş yıldan sonra ilkokul diploması verildiği halde, ilköğretimi sekiz yıl olarak okuyan öğrencinin çağ nüfusuna oranı yaklaşık yüzde seksendir. 2000 yılına kadar geliştirilecek imkânlarla bu oran, yüzde yüzlere yaklaştırılmış olacaktır.

Gerek bağımsız ortaokulların, gerek Anadolu Liseleri, İmam-Hatip Liseleri gibi bazı ortaöğretim kurumlarının bünyelerindeki ortaokulların, ilköğretimin sekiz yıl olarak yaklaşık yüzde sekсен oranında gerçekleşmesinde büyük payı vardır.

İlköğretim kurumlarının ikinci kademelerinin müstakil olarak veya ortaöğretim kurumları bünyelerinde de kurulabilmesiyle ilgili mevcut uygulama yaygınlaştırılarak sürdürüldüğü takdirde, zorunlu eğitimin sekiz yıl olarak yüzde yüze yakın oranda gerçekleşmesinin süreci kısaltılmış olacaktır.

15 inci Millî Eğitim Şurasında alınan sekiz yıllık zorunlu eğitimin kesintisiz olmasına dair karar, sekiz yılın diplomayla bölünmemesi yanında, mekân olarak da bölünmemesi şeklinde anlaşıldığı takdirde sekiz yıllık zorunlu eğitimin gerçekleşmesi daha uzun yıllar alacak, hatta şu anda ulaşılmış bulunulan yüzde seksenlik oranın da gerisine düşülecektir.

Ayrıca kesintisiz kavramını sekiz yıl süreyle tek idare, tek bina ve tek program olarak anlayıp yönlendirmeyi sekiz yıldan sonraya bırakmak, bir taraftan çocuğun bedensel, ruhsal ve zihinsel gelişme evrelerini, diğer taraftan da ileri ülkelerdeki başarılı uygulamaları dikkate almamak anlamına gelecektir.

İlmin, tekniğin ve teknolojinin alabildiğine çeşitlenerek geliştiği dünyamızda toplumumuz, yüzeysel bilgi sahibi okur-yazar insandan çok, derinliğine bilgi sahibi, nitelikli uzman insana muhtaçtır. Bu nitelikteki insanları yetiştirmenin yolu, ortak genel kültür kazandıran eğitim ve öğretimi yıllarını uzatmaktan değil, çocuğu ilgi, istidat ve kabiliyetlerinin ortaya çıktığı erken yaşlardan itibaren belli alanlara doğru yönlendirmekten geçer. Özellikle yabancı dil, Kur'an-ı Kerim gibi derslerin doğru ve kolay bir şekilde öğrenilmesi için yönlendirmenin altıncı sınıfı geçmemesinde zorunluluk vardır. Nitekim özellikle Anadolu liselerinde ve İmam-Hatip liselerinde gözlenen başarıda, bu okullara öğrencilerin ilkokullardan sonra alınmalarının büyük payı söz konusudur.

Bu gerekçelerin ışığı altında, hem mevcut sistemi bozmadan, hem de bilimsel veri ve uygulamaları gözardı etmeden, yurt ihtiyaç, imkân ve gerçeklerine de uygun düşecek tarzda zorunlu eğitimi yukarı yıllara taşımamın teklif edilen değişiklik çerçevesinde gerçekleştirilmesi düşünülmüştür.

MADDE GEREKÇELERİ

1 inci Maddenin Gerekçesi :

16.6.1983 tarih ve 2842 sayılı Kanunun 17 nci maddesi ile 1739 sayılı Kanuna eklenen "Ek Madde 1", Millî Eğitim Temel Kanunundaki "Temel Eğitim" terimini "ilköğretim" olarak değiştirdiği halde 7 nci maddede "temel eğitim" terimi kalmıştır.

Kanunun bütününde yeknesaklığı sağlamak amacıyla bu teknik değişikliğin yapılması zorunlu görülmüştür.

2 nci Maddenin Gerekçesi :

Anayasanın 24 üncü maddesine göre, din ve ahlak eğitimi ve öğretimi Devlet'in gözetim ve denetimi altında yapılır.

Yine aynı maddeye göre, din kültürü ve ahlak öğretimi zorunlu dersler arasında yer alır. Bunun dışındaki din eğitim ve öğretimi ise kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanunî temsilcilerinin isteğine bağlı olarak gerçekleştirilir.

Dinin ve dinî duyguların her türlü çıkar kaygısıyla istismar edilmesini önlemek için, Anayasa-daki düzenleme gayet isabetlidir. Ancak 1739 sayılı Kanunun 12 nci maddesi, Anayasanın 24 üncü maddesindeki öğretimi dikkate alınırken, konunun eğitim yönünü ihmal etmiştir.

Teklif ettiğimiz düzenleme ile bu boşluğun doldurulması ve konuya bütünlük kazandırılması amaçlanmıştır.

3 üncü Maddenin Gerekçesi :

1739 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinin mevcut metni, ilköğretimi beş yıllık ilkokul ve üç yıllık ortaokul olmak üzere iki kademede ele almakta ve ilk beş yılı ilkokul diploması ile bölmektedir.

Sekiz yılın iki kademeli olarak ele alınmasında yarar ve hatta zorunluluk var ise de, zorunlu eğitimin kesintisiz olarak sekiz yıla çıkarılması durumunda, ilk beş yıldan sonra diploma vermeye gerek bulunmamaktadır.

Ancak iki kademe arasındaki dikey geçişlerde kullanılmak üzere bir belgeye ihtiyaç duyulacaktır; bu belge diploma yerine geçmeyecek; ilköğretimin ikinci kademesine birinci kademedен farklı yerde devam etmek isteyenlerin dikey geçiş yapmalarında kullanılacaktır.

4 üncü Maddenin Gerekçesi :

Sekiz yıllık ilköğretim kurumları, halen ilkokul ve ortaokul bir arada olmak üzere sekiz yıllık ilköğretim okulları halinde de kurulmuş olduğu gibi, ilkokul ve ortaokul ayrı olmak üzere bağımsız okullar halinde kurulmuş bulunmaktadır. Hatta bazı genel liselerin, bütün Anadolu Liseleri ve İmam-Hatip Liselerinin ve bazı meslek okullarının bünyelerinde de ortaokullar bulunmaktadır.

Bu uygulamanın, zorunlu eğitimin sekiz yıl olarak yaklaşık yüzde seksen oranında gerçekleşmesine büyük katkısı olmuştur.

Sekiz yıllık zorunlu eğitimi kesintisiz olarak gerçekleştirmek isterken, bunu mekân birliği olarak algılamamak ve sekiz yılı tek idare ve tek çatı olarak düşünmemek gerekir. Çünkü böyle bir düşünceyi gerçekleştirmeye ülke imkânları elverişli değildir. Sekiz yılı diploma ile bölmeksizin bu sürenin bir bölümünü, yönlendirme veya imkânsızlık sonucu olarak başka çatılar altında sürdürmek, kesintisizlik anlayışına aykırı bir durum değildir.

Hatta ilköğretimi, maddede öngörülen tarzda iki kademeli olarak düzenleyip, ikinci kademesini meslek okulları bünyesinde yaygınlaştırmak, ülke imkânlarına ve çeşitli mesleklerdeki ara eleman ihtiyacını karşılamaya daha uygun bir uygulama olacaktır.

5 inci Maddenin Gerekçesi :

16.6.1983 tarih ve 2842 sayılı Kanunun 17 nci maddesi ile 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa eklenen 1 inci madde, Millî Eğitim Temel Kanununda geçen "temel eğitim" terimini "ilköğretim" olarak değiştirdiği halde, "temel eğitim" terimi 30 uncu maddede kalmış bulunmaktadır. Birinci fıkradaki konu ile ilgili değişiklikle Kanunun bütününde yeknesaklık sağlanmış olacaktır.

Ayrıca 30 uncu madde, yönelmenin ilköğretimde başlayacağını esasa bağlamakla birlikte bunun ne zaman başlayacağını belirlemediğinden bu hususa açıklık kazandırılmasına da ihtiyaç vardır. Birinci fıkradaki ikinci değişiklikte bu boşluk doldurulmak istenmiş; yönelmenin başlangıcı olarak alınan 6 ncı sınıf, hem çocuğun bedensel, ruhsal ve zihinsel gelişimine, hem de ileri dünya ülkelerindeki uygulamalara en uygun sınıf olarak görülmüştür.

Maddenin ikinci fıkrası ile bir taraftan bu kanunun 8 inci maddesinde ifadesini bulan “eğitimde fırsat ve imkân eşitliği”nin gerçekleştirilmesi, diğer taraftan yönlendirmenin baskıcı yöntemlerle değil, gerçekçi bir biçimde sağlanması amaçlanmaktadır.

Üçüncü fıkra ile bir taraftan meslekî eğitimin yaygınlaştırılıp ortaöğretimin yükseköğretim önüne öğrenci yığan bir mekanizma olmaktan çıkarılması, diğer taraftan meslekî eğitimin kendi hava ve şartları içerisinde yürütülmesi amaçlanmaktadır. Bazı meslekî ortaöğretim kurumlarının bünyesindeki ortaokulların kaldırılması, bu okullara gösterilen rağbeti geniş çapta önlemiş bulunmaktadır. Ortaöğretim kurumlarının bünyesinde ilköğretim ikinci kademelerinin açılabilmesine yeniden imkân verilmesi, bir taraftan meslekî eğitimi teşvik edici olurken, diğer taraftan zorunlu eğitimin sekiz yıl olarak gerçekleştirilmesine, en azından kapasite kullanımı açısından katkı sağlayacaktır.

Dördüncü fıkra, 30 uncu maddenin halen yürürlükte olan metninin ikinci fıkrasıdır.

6 ncı Maddenin Gereçesi :

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, millî eğitimimizi bir sistem bütünlüğü içinde düzenlemiştir. Bu sistemin önemli bir parçası da yaygın eğitimidir.

Kanunun 40 ıncı maddesine göre yaygın eğitimin hedef kitle, her yaşta ve sürekli eğitim prensiplerine uygun olarak, örgün eğitim sisteminin herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden çıkmış olan, yahut da bu sisteme hiç girmemiş bulunan vatandaşlardır.

Yine aynı maddeye göre, yaygın eğitimin amaç ve görevleri arasında “millî kültür değerlerimizi koruyucu, geliştirici, tanıtıcı, benimsetici nitelikte eğitim yapmak” da vardır.

Aynı Kanunun 41 inci maddesine göre, “yaygın eğitim, örgün eğitimle birbirini tamamlayacak, gereğinde aynı vasıfları kazandırabilecek ve birbirinin her türlü imkânlarından yararlanacak biçimde bir bütünlük içinde düzenlenir.”

Yaygın eğitimin bu yasal esasları çerçevesinde, Diyanet İşleri Başkanlığınca yönetilen Kur’an kurslarına baktığımızda gerek hedef kitle, gerek amaç ve görev bakımından Kur’an kurslarındaki hizmetin tamamen Millî Eğitim Temel Kanununda yaygın eğitim için öngörülen esaslara uygun olduğu görülmüştür.

Ancak konunun tek eksiği Kur’an kurslarındaki yaygın eğitim hizmetinin, yine Kanunda öngörülen biçimde, örgün eğitimle bütünleştirilememiş olmasıdır.

İşte bu madde bu bütünlüğü sağlamaya yönelik bulunmaktadır.

7 nci Maddenin Gereçesi :

Zorunlu eğitimi sekiz yıl olarak gerçekleştirmenin en önemli şartı, okullaşmayı her türlü tesisat, teçhizat ve öğretmen boyutuyla yurt çapında ihtiyaca cevap verecek düzeyde yaygın hale getirmektir.

1739 sayılı Kanun, prensip olarak zorunlu eğitimi sekiz yıl olarak öngörmüş; ancak bunun gerçekleşmesini, önü açık olarak ortaokulların yurt sathına yeterli düzeyde yaygınlaştırılmasına bağlamıştır.

Bu yaygınlaştırmanın öntü açık olarak bırakılması yerine belli bir zaman dilimiyle sınırlandırılmasının gerekli olduğu düşünülmüştür.

8 inci Maddenin Gerekçesi :

Yüce milletimizin dünya milletler topluluğu içinde layık olduğu yeri alabilmesi için gerçekleştirilmesi gereken en önemli husus, millet olarak eğitim düzeyimizi olabildiği kadar yukarılara çekmektir.

Bunun için düşünülmesi gereken asgarî hedef, ortaöğretim seviyesi olmalı; bu hedefe varmak için de imkânlar sonuna kadar zorlanmalı ve bu konuda zaman israf edilmemelidir.

9 uncu Maddenin Gerekçesi :

Bu madde ile getirilmek istenilen düzenlemenin amacı, 1739 sayılı Kanunun 24 üncü ve 25 inci maddeleri ile 222 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi arasında paralellik sağlamaktır.

Bu itibarla sözkonusu maddelerdeki değişiklik teklifinin gerekçeleri, bu 9 uncu madde yapılması düşünülen değişiklik için de geçerlidir.

10 uncu Maddenin Gerekçesi :

222 sayılı Kanunun 59 uncu maddesi üçüncü fıkrasının mevcut şekli, mecburî ilköğretim kurumlarına devam eden çocukların, sadece 222 sayılı Kanunda gösterilen ve Millî Eğitim Bakanlığınca açılmasına izin verilen özel kurs ve dershanelere kabulüne izin vermektedir.

Devletin diğer kurum ve kuruluşları tarafından açılan ve yine Devletin denetim ve gözetimi altında örgün ve yaygın eğitim hizmeti veren kurumlar vardır.

Bu itibarla, 59 uncu maddenin üçüncü fıkrası, çocukların bu kurumların eğitim ve öğretim hizmetlerinden de yararlanmasına imkân verecek tarzda düzenlenmelidir.

11 inci Maddenin Gerekçesi :

Bu madde ile getirilmek istenilen düzenlemenin amacı, 1739 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesi ile 222 sayılı Kanunun geçici 9 uncu maddesi arasında paralellik sağlamaktır.

Bu itibarla söz konusu maddedeki değişikliğe dair gerekçeler, bu maddedeki değişiklik için de geçerlidir.

12 nci Maddenin Gerekçesi :

Sekiz yıllık zorunlu eğitimin ilk beş yılının ilkokul diploması, son üç yılının da ortaokul diploması ile değerlendirilmesi yerine sekiz yılın sonunda ilköğretim diploması verilmesi esasının getirilmesinin sonucu olarak ilkokul ve ortaokul terimlerinin terkedilip bunların yerine, yeni getirilen düzenlemeye uygun olarak "İlköğretim birinci kademe okulu" ve "ilköğretim ikinci kademe okulu" terimlerinin kullanılması gerekmektedir.

13 üncü Maddenin Gerekçesi :

14.6.1973 gün ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile 5.1.1961 gün ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun ilgili maddelerinde yeni yapılan düzenleme ile sekiz yıllık ilköğretimin zorunlu hale getirilmesi ve buna bağlı olarak ilkokul diplomasının kaldırılması karşısında 3308 sayılı Kanunun söz konusu maddelerinde bu değişikliğin yapılmasına ihtiyaç doğmuştur.

14 üncü ve 15 inci maddeler yürürlük ve yürütme ile ilgilidir.

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ TAYYAR ALTIKULAÇ VE 10 ARKADAŞININ TEKLİFİ
MİLLÎ EĞİTİM TEMEL KANUNU, İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNU İLE
ÇIRAKLIK VE MESLEK EĞİTİMİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI
HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1. – 14.6.1973 tarih ve 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 7. – İlköğretim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır. İlköğretim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanırlar.

MADDE 2. – 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 12 nci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

“İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında, velileri tarafından yazılı istekte bulunulan öğrencilere yönelik olarak, din kültürü ve ahlâk öğretimi dersinin din eğitimi de içerecek biçimde yürütülebilmesi için Millî Eğitim Bakanlığınca Kur'an-ı Kerim ve meâlî dersine de yer verecek şekilde ders ve müfredat programlarında lüzumlu düzenlemeler yapılır; okul idarelerince gerekli tedbirler alınır.”

MADDE 3. – 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 24 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 24. – İlköğretim kurumları, beş yıllık birinci kademe ile üç yıllık ikinci kademedeyden meydana gelir.

Birinci kademeyi son sınıfını bitirenlere ikinci kademeye birinci sınıfına dikey geçiş yapmayı sağlayan bir belge; ikinci kademeyi son sınıfını bitirenlere İlköğretim Okulu Diploması verilir.

İlköğretim Okulu Diploması, ikinci kademenin tamamlandığı kurumlarca düzenlenir.

MADDE 4. – 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 25 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

“İlköğretim kurumlarının birinci ve ikinci kademeleri bağımsız okullar halinde veya imkân ve şartlara göre birlikte kurulabilecekleri gibi; ikinci kademeler, ortaöğretim kurumları bünyelerinde de yer alabilir. Kademeler ve kademelerin sınıfları arasındaki yatay ve dikey geçişler, Millî Eğitim Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 5. – 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 30 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 30. – Yönelme, ilköğretimin 6 ncı sınıfında başlar; yanımları önlemek ve muhtemel gelişmelere göre yeniden yönelmeyi sağlamak için ortaöğretimde de devam eder.

İlköğretim ikinci kademe ve ortaöğretim ders programlarına, genel ve meslekî tüm eğitim kurumlarının özelliklerine uygun seçmeli dersler konulmak suretiyle öğrencilerin ilgi, istidat ve kabiliyetleriyle ailenin isteği ve ülke ihtiyaçlarının belirlenmesine imkân ve fırsat hazırlanır.

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin, mesleğe yöneltici seçmeli dersleri, seçtikleri kurumlarda okumaları esastır. Ancak öğrenciler, ilköğretimin ikinci kademesini, seçtikleri meslek derslerine yönelik programlar uygulayan ortaöğretim kurumları bünyelerindeki ilköğretim ikinci kademe okullarında da tamamlayabilirler.

Yönelme esasları ve çeşitli programlar veya ortaöğretim okulları arasında yapılacak yatay ve dikey geçiş şartları, Millî Eğitim Bakanlığınca düzenlenir.

MADDE 6. – 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa aşağıdaki “Ek Madde 2” eklenmiştir :

EK MADDE 2. – İlköğretim birinci kademesinden sonra, Devletin denetim ve gözetimi altında en az üç yıl süreyle eğitim ve öğretim hizmeti veren “Çıracılık Eğitim Merkezleri” ile “Diyanet İşleri Başkanlığı Kur’an Eğitim Merkezleri”nde geçirilen eğitim ve öğretim süresi, zorunlu eğitim süresinden sayılır. Ancak bu merkezlerden mezun olanların bir üst öğrenime devam edebilmeleri için yönetmelikle belirlenecek derslerden sınava tabi tutulmaları ve ilköğretim ikinci kademe okulu diploması almaları gerekir.

Bu kurumlarla örgün eğitim kurumları arasındaki yatay ve dikey geçiş şart ve esasları, Millî Eğitim Bakanlığıyla ilgili kurum ve kuruluşların birlikte hazırlayacakları bir yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 7. – 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun Geçici 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Geçici Madde 2. – Devlet, sekiz yıllık zorunlu İlköğretim kurumlarını, bu kanunun 25 inci maddesinde belirtilen esaslar doğrultusunda, en geç 2000 yılına kadar, ilköğretim çağındaki nüfusun tümünün ihtiyaçlarına cevap verecek yaygınlığa ulaştırma konusunda gerekli tedbirleri alır.

Bu yaygınlığın sağlanamadığı yerlerde, en geç 2000 yılına kadar, ilköğretimin birinci kademesi zorunlu olarak uygulanır ve bu kademenin beşinci sınıfından sonra ilkokul diploması verilmeye devam edilir.

MADDE 8. – 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa aşağıdaki geçici 3 üncü madde eklenmiştir :

GEÇİCİ MADDE 3. – Zorunlu eğitim ve öğretim süresi, 2010-2011 ders yılından itibaren, ortaöğretimin son sınıfına kadar en az 11 yılı kapsayacak şekilde uygulanır.

Devlet bu tarihe kadar, ortaöğretim düzeyinde okullaşmayı, çağ nüfusunun tümünün ihtiyacına cevap verecek şekilde yaygınlaştırmak üzere gerekli tedbirleri alır.

MADDE 9. – 5.1.1961 tarih ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 9 uncu maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

“İlköğretim kurumları, beş yıllık birinci kademe ile üç yıllık ikinci kademedен meydana gelir. Birinci kademenin son sınıfını bitirenlere ikinci kademenin birinci sınıfına dikey geçiş yapmayı sağlayan bir belge; ikinci kademenin son sınıfını bitirenlere ilköğretim diploması verilir.

İlköğretim kurumlarının birinci ve ikinci kademeleri bağımsız okullar halinde veya imkân ve şartlara göre birlikte kurulabilecekleri gibi; ikinci kademeler, ortaöğretim kurumları bünyelerinde de yer alabilir. Kademeler ve kademelerin sınıfları arasındaki yatay ve dikey geçişler, Millî Eğitim Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 10. – 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 59 uncu maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

“İlköğretim çağında bulunan ve zorunlu ilköğretim kurumlarına devam eden çocukların, Devletin herhangi bir kurum veya kuruluşunca açılan ve Devletin denetim ve gözetimi altında faaliyetlerini sürdürenler dışında, her ne ad altında kurulmuş olursa olsun, özel kurs ve dershanelere kabulü yasaktır.”

MADDE 11. – 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun geçici 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Geçici Madde 9. – Devlet, sekiz yıllık zorunlu ilköğretim kurumlarını, bu kanunun 9 uncu maddesinde belirtilen esaslar doğrultusunda, en geç 2000 yılına kadar, ilköğretim çağındaki nüfusun tümünün ihtiyaçlarına cevap verecek yaygınlığa ulaştırma konusunda gerekli tedbirleri alır.

Bu yaygınlığın sağlanamadığı yerlerde, en geç 2000 yılına kadar, ilköğretimin birinci kademesi zorunlu olarak uygulanır ve bu kademenin beşinci sınıfından sonra ilkokul diploması verilmeye devam edilir.

MADDE 12. – 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 11 inci, 14 üncü, 46 ncı, 62 nci, 70 inci, 79 uncu, 87 nci, Ek 2 nci , Geçici 2 ve Geçici 5 inci maddelerinde geçen “ilkokul” terimi “ilköğretim birinci kademe okulu”; “ortaokul” terimi de “ilköğretim ikinci kademe okulu” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 13. – 5.6.1986 tarih ve 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanununun 9 uncu maddesi ile 10 uncu maddesi (b) bendinde yer alan “ilkokul” terimi, “ilköğretim birinci kademe okulu” olarak değiştirilmiştir.

Yürürlük :

MADDE 14. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme :

MADDE 15. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu

5.8.1997

Esas No.: 1/620, 2/515, 2/719, 2/720,

2/231, 2/891, 2/895

Karar No.: 11

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Millî Eğitim Temel Kanunu, Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu ile Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/620), İzmir Milletvekili Birgen Keleş’in; 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi ve 1 Ek Geçici Madde Eklenmesi ile 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesine İlişkin Yasa Önerisi (2/515), İzmir Milletvekili Kaya Erdem ve 66 Arkadaşının; 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi ve Bir Ek Madde ve İki Geçici Madde Eklenmesi ve Geçici 2 nci Maddesinin Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifi (2/719), İzmir Milletvekili Kaya Erdem ve 65 Arkadaşının; 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi, Bir Ek Geçici Madde Eklenmesi ve Geçici 9 uncu Maddesinin Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifi (2/720), İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin ve 16 Arkadaşının; 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun İki Maddesinin Değiştirilmesi, Bir Madde Eklenmesi ve Geçici 9 uncu Maddesinin Kaldırılması Hakkında Kanun Teklifi (2/231), İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin’in; Millî Eğitim Temel Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/891), İstanbul Milletvekili Tayyar Altıkuşlaç ve 10 Arkadaşının; Millî Eğitim Temel Kanunu, İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/895).” Komisyonumuzun 31.7.1997 tarihli 13 üncü ve 5.8.1997 tarihli 14 üncü birleşimlerinde Millî Eğitim Bakanı Sayın Hikmet Ulugbay ve müşavirleri ile Teklif sahiplerinin de iştiraki ile incelenip görüşülmüştür.

Komisyonumuzun sözkonusu Tasarı ve tekliflerle ilgili 31.7.1997 tarihli 13 üncü Birleşiminde konunun önemine binaen bir alt komisyonda incelenmesi uygun görülmüş; ancak Alt Komisyon çalışmaları sürecinde, TBMM Başkanlığından İttüzüğün 37 nci maddesi uyarınca istenen 10 günlük ek süre talebine olumlu cevap alınamamıştır. Buna rağmen alt komisyon raporunu hazırlamış ve bu rapor Komisyonumuzun 5.8.1997 tarihli 14 üncü Birleşiminde görüşülmüştür:

İttüzükte tali komisyonlar veya diğer komisyonlar için öngörülen süreler komisyonun görevini sona erdiren yahut dosyayı gündemden düşüren süreler değildir. Bunlar düzen süreleridir. Nitekim Anayasa Mahkemesi muhtelif kararlarında aynı anlayışı doğrulamıştır. Bunun komisyon ve dosya pratiği bakımından anlamı; süre dolduktan sonra üretilen tali komisyon raporlarının, Genel Kurulda yasalama süreci tamamlanmadıkça, her zaman ve her safhada nazara alınması gerektirir.

Komisyonumuzun bu hukukî bakış içinde ve katılımcı demokrasi ve ihtisasın sağlayacağı yararları gözeterek, makul süre içinde raporunu ilgili mercilere takdim etmeyi uygun görmüştür.

Alt Komisyon raporunda görüşmelere Hükümet Tasarısı (1/620) ile aynı mahiyette olan 2/515, 2/719 ve 2/720 esas sayılı kanun tekliflerinin bir bütünlük içinde değerlendirerek ve Hükümet Tasarısının görüşmelere esas alınması öngörülmüştür;

Ancak komisyonumuzda; alt komisyon raporunda görüşmelere esas alınması istenen Hükümet Tasarısının;

1. Kalkınma Planlarının Yürürlüğe Konması ve Bütünlüğün Korunması Hakkında 3067 Sayılı Kanuna ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 166 ncı maddesine aykırılığı açık bir şekilde vurgulanmıştır. Şöyle ki;

Kalkınma planları, hazırlanması için Anayasal bir kurumun oluşturulduğu ve değiştirilinceye kadar kamu kesimini bağlayan emredici belgelerdir (1982 Anayasası Madde: 166 gerekçesi) kanun tasarısı ve tekliflerinin yürürlükte olan plan değerlerine uygun olması gereği, plana uymayan önerilerin reddi zorunluluğu yalnızca Anayasanın 166 ncı maddesinden değil, Kalkınma Planlarının Yürürlüğe Konması ve Bütünlüğün Korunması Hakkında 3067 Sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin 1 inci fıkrasından kaynaklanmaktadır. Yedinci 5 yıllık kalkınma planı 8 yıllık Temel Eğitimi kademeye ve yönlendirme ögesi ile birlikte benimsenmiştir. Planın bu unsurunu yok sayan bir öneri Anayasanın sözü geçen maddesine aykırıdır.

2. Komisyonumuz ayrıca Tasarının antidemokratik bir yaklaşımla ele alındığı ve kalkınmış batılı ülkelerde benimsenen eğitim ilkeleriyle bağdaşmadığı görüşünü benimsemiştir. Yukarıda sözü edilen gerekçeler ışığında Komisyonumuz sözkonusu tasarının görüşmelere esas alınamayacağına dikkate alarak reddedilmesine mevcudun oybirliği ile karar vermiştir.

Ayrıca Komisyonumuz;

Kalkınma planlarındaki temel ilkelere uygunluk arz eden ve Anayasa'ya da aykırı bir ciheti tespit edilmeyen 2/231, 2/891 ve 2/895 esas sayılı tekliflerin aynı mahiyette olması dolayısıyla birleştirilerek, daha geniş kapsamlı olan İstanbul Milletvekili Sayın Dr. Tayyar Altıkulaç'ın (2/895) esas sayılı Teklifinin görüşmelere esas alınmasını kabul etmiştir.

Komisyonumuz görüşmelere esas alınan 2/895 esas sayılı kanun teklifinin tümünü benimseyerek maddelerinin görüşülmesine geçmiştir. Ancak komisyonumuz konunun önemini ve daha geniş bir zaman dilimi içinde müzakere edilmesi gerektiğini dikkate alarak görüşmelerin daha sonraki bir tarihte müzakere edilmesini kararlaştırmıştır.

İşbu raporumuz havalesi gereği Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili
<i>Tayyar Altıkulaç</i>	<i>Ö. Vehbi Hatipoğlu</i>
İstanbul	Diyarbakır
Sözcü	Kâtip
<i>Yusuf Bacanlı</i>	<i>Mikail Korkmaz</i>
Yozgat	Kırıkkale
Üye	Üye
<i>Tuncay Karaytuğ</i>	<i>Celal Topkan</i>
Adana	Adıyaman
Son oylamaya katılmadı.	Son oylamaya katılmadı.
Üye	Üye
<i>Cemalettin Lafcı</i>	<i>Ali Haydar Şahin</i>
Amasya	Çorum
	Son oylamaya katılmadı.
Üye	Üye
<i>Ömer Özyılmaz</i>	<i>Halil Cin</i>
Erzurum	İçel
	Son oylamaya katılmadı.

Üye
İsmail Kahraman
İstanbul
Üye
Avni Doğan
Kahramanmaraş
Üye
İbrahim Yılmaz
Kayseri
Son oylamaya katılmadı.
Üye
İsmail Kalkandelen
Kocaeli
Üye
Mustafa Dedeoğlu
Muğla

Üye
Hasan Dikici
Kahramanmaraş
Üye
Ayvaz Gökdemir
Kayseri
Üye
Halil Çalık
Kocaeli
Son oylamaya katılmadı.
Üye
Ömer Ertaş
Mardin
Son oylamaya katılmadı.
Üye
Ahmet Kabil
Rize
Son oylamaya katılmadı.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Plan ve Bütçe Komisyonu
Esas No. : 1/620, 2/231, 2/719,
2/720, 2/891, 2/895, 2/515
Karar No. : 110

12.8.1997

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanarak, Bakanlar Kurulunca 22.7.1997 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte, Tali Komisyon olarak Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonuna, Esas Komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen "İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Millî Eğitim Temel Kanunu, Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu ile Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" ve muhtelif tarihlerde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça Tali Komisyon olarak Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonuna, Esas Komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin ve 16 Arkadaşının (2/231); İzmir Milletvekili Kaya Erdem ve 66 Arkadaşının (2/719); İzmir Milletvekili Kaya Erdem ve 65 Arkadaşının (2/720); İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin'in (2/891), İstanbul Milletvekili Tayyar Altıkulaç ve 10 Arkadaşının (2/895) Esas Numaralı Kanun Teklifleri ile İzmir Milletvekili Birgen Keleş'in, sözkonusu Tasarı ve Tekliflerle aynı mahiyette olan ve sehven sadece Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonuna havale edilmiş bulunan ancak, 3067 Sayılı Kalkınma Planlarının Yürürlüğe Konması ve Bütünlüğünün Korunması Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinin 2 nci fıkrası hükmünün yerine getirilmesi ve aynı konudaki Tasarı ve Tekliflerle birleştirilerek götürülmesini teminen Başkanlıkça Komisyonumuza havale edilen (2/515), Esas Numaralı Teklifi, Komisyonumuzun 4-12 Ağustos 1997 tarihleri arasında, 69-75 inci birleşimlerde, dokuz gün süre ile yaklaşık 93 saat devam eden müzakerelerde, Hükümeti temsilen Millî Eğitim Bakanı Hikmet Uluğbay ile Maliye Bakanı Zekeriya Temizel'in başkanlıklarında, Millî Eğitim Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcileri ve Teklif Sahipleri ile Komisyonumuz üyesi olmayan 113 sayın milletvekilinin katılımıyla (496 kez söz talep etmişlerdir.) İçtüzüğü'nün 35 inci maddesi uyarınca birbirleriyle ilgili görülmeleri nedeniyle birleştirilerek ve 1/620 Esas Numaralı Tasarının görüşmelere esas alınması suretiyle, incelenip görüşülmüştür.

Bilindiği gibi; Ülkelerin modern yönetim anlayışında devletin aslı fonksiyonlarına çekilmesi ifade edilirken, bunlardan bilhassa eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik hizmetlerinin, sürekli olarak devletin sorumluluğu altında tutulması, yürütülmesi, denetlenmesi ve bu alanlarda en geniş imkânların en iyi şekilde sağlanması mümkün kılındığı takdirde, o ülkelerin geleceğinden endişeleri de o başarıya paralel olarak azalır. Bu itibarla, bugün, modern ve demokratik anlayış içerisinde hangi devlet yaklaşımını benimsesek benimsesek, eğitim konusunda başarılı olmayan ülkeler, ülkelerinin geleceğini de tehlikeye atacaklardır; çünkü, eğitim, diğer bütün başarıların temelini, altyapısını ve kaynağını oluşturur.

Anayasamızın 42 nci maddesi, eğitim ve öğrenim hakkını güvence altına almış, eğitim ve öğretimin Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devletin gözetim ve denetimi altında yapılacağını, ilköğretimin kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunlu ve Devlet okullarında parasız olduğunu, hükme bağlamıştır. Ayrıca, Anayasamızın 24 üncü hükümler çerçevesinde, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun ilgili maddeleri de Anayasamız ile uyumlu hale getirilmiştir.

Ancak, bütün bu Anayasal ve yasal zorunluluklara rağmen bazı eğitim kurumlarının siyasî ve ideolojik telkinlerden uzak tutulamaması, eğitimde ciddi sorunlar yaratılmasına da neden olmuştur.

Diğer taraftan, Avrupa Birliği Ülkelerinde asgari dokuz yıl olarak uygulanan zorunlu eğitimin, Ülkemizin gerçekleri ve ihtiyaçları doğrultusunda, gelişen ve değişen dünya şartlarına uygun, çağ-

daş ve demokratik bir eğitim ortamı içinde kesintisiz sekiz yıla çıkarılması kaçınılmaz hale gelmiştir. Kaldı ki; Öğretim Birliği Yasası çerçevesinde sekiz yıllık zorunlu ilköğretim uygulamasına geçilmesi hususu, Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ile de öngörülmüş ve XV inci Millî Eğitim Şurası kararıyla da benimsenmiştir.

Tasarı ve Gerekçesi incelendiğinde;

– İlköğretimin, sistem ve program bütünlüğü ilkesine uygun olarak sekiz yıl kesintisiz sürdürülmesinin,

– 1997-1998 öğretim yılı başından itibaren ilköğretimin 6, 7 ve 8 inci sınıflarına öğrenci alınmamasının sağlanması, ancak; halihazırda bu sınıflarda öğrenim görenler ile çıraklık eğitim merkezlerindeki öğrencilerin zorunlu eğitimlerini tamamlamalarının, yerleşim yeri değişenlerin aynı statülerine devam edebilmelerinin ve 1996-1997 öğretim yılında bazı derslerin öğrenimini yabancı dille yapan okulların hazırlık sınıfında okuyanlar ile 1997-1998 öğretim yılı içinde Anadolu Liseleri sınavına katılıp kazananların haklarının güvence altına alınmasının,

– Öğrencilerin ortaöğretimdeki programlara bilinçli olarak yönelip ilgi ve yeteneklerine uygun meslek seçmelerinin kolaylaştırılabilmesini teminen hazırlık sınıfları açılmasının, ilköğretimin son ders yılının ikinci yarısında öğrencilere, ortaöğretimde devam edebilecekleri okul ve programların onlara hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı konusunda tanıtıcı bilgiler vermek üzere rehberlik hizmeti verilmesinin,

– İsteğe bağlı din eğitimi, öğretimi veya Kur'an kursları ve hafızlık eğitiminin, Millî Eğitim Bakanlığının denetim ve gözetimi altında Diyanet İşleri Başkanlığınca verilmesinin,

– 14.6.1973 tarih ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, 5.6.1986 tarih ve 3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu, 5.1.1961 tarih ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile 30.4.1992 tarih ve 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun ilgili maddelerinin yapılan değişikliklerle uyumlu hale getirilmesinin,

amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelere geçilmeden önce usul hakkında yapılan konuşmalarda; komisyon gündeminde bulunan Tasarı ve Tekliflerle birleştirilmiş olan 2/515 esas numaralı Teklifin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 36 ncı maddesi uyarınca görüşmelerine, dağıtım tarihi olan 4.8.1997 tarihinden itibaren kırksekiz saat sonra başlanabileceği, bu nedenle görüşmelere 6.8.1997 tarihine kadar ara verilmesi gerektiği görüşüne karşın, İçtüzüğü'nün 26 ve 36 ncı maddeleri birlikte değerlendirildiği takdirde, 36 ncı maddenin uygulanmasına mahal olmadığı görüşüne varılmış, ayrıca; Tasarı ve Tekliflerin incelenebilmesini teminen bir alt komisyon kurulması, Tasarının Anayasa'ya aykırı hükümler taşıdığı bu nedenle Anayasa Komisyonunda görüşülmesi gerektiği ve Tasarının konusunun eğitimle ilgili olması nedeniyle esas komisyonun Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu, Komisyonumuzun ise tali komisyon olması gerektiği doğrultusunda verilen öneriler; İçtüzüğü'nün 38 inci maddesi uyarınca, komisyonların, kendilerine havale edilen tasarı veya teklifleri ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkikle yükümlü oldukları, bu nedenle Anayasa Komisyonuna havale edilmesine gerek bulunmadığı, 3067 Sayılı Kalkınma Planlarının Yürürlüğe Konması ve Bütünlüğü'nün Korunması Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinin 2 nci fıkrası uyarınca da Komisyonumuzun esas komisyon olması gerektiği görüşünden hareketle, reddedilmiştir.

Yukarıda izah olunan usul tartışmalarını ve oylamaları takiben Hükümet adına Tasarının amacına yönelik yapılan açıklamalarda;

– Ülkemizde, sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim için pedagojik gerçeklere dayanan tercihin, 14 Haziran 1973 tarihinde 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile yapıldığı, bu defa Tasarıda yer alan ilkeler ile 1983 yılında yapılan değişikliklere netlik kazandırıldığı,

– Genel olarak sekiz yıllık öğretimde çağ nüfusuna göre okullaşma oranının 1996/1997 öğrenim yılında yüzde 88.9'a ulaştığı, tasarının kanunlaşması halinde bu oranın üç yıl içinde yüzde

100'e ulaşacağı, 1980 yılında 6 yaş üzerindeki nüfusumuzun ortalama öğrenim süresi 3.4 yıl iken bu değer, 1990'da 4.4 yıla, 1996 yılında 5 yıla ulaştığı, 2000 yılında ise 6 yaş üzeri nüfusumuzun ortalama öğrenim süresinin 5.8 yıla ulaşacağı,

– “Eğitimde Çağı Yakalama 2000 Projesi” ile 2000 yılında sınıf mevcutlarınının 30'a indirilmesi, iki tedsrisatlı eğitimin kaldırılması, ilköğretimde yabancı dil eğitimine başlanması ve ve bilgisayarlı eğitime geçilmesi gibi atılımlar yanında bazı sosyal yardımların da uygulanacağı, önlümüzdeki üç yıllık süre içinde birleştirilmiş sınıflar uygulamasına son verileceği, bu okullarda okuyan öğrencilerin “taşımali ilköğretim” ve “Yatılı İlköğretim Bölge Okulları” (YİBO) yöntemleri ile sekiz yıllık sistemin içine çekileceği,

– Sekiz yıllık zorunlu, kesintisiz ilköğretim için ihtiyaç duyulan kaynağın 30 Trilyon liralık kısmının Maliye Bakanlığınca karşılanacağı, öğretmen açığı ile karşılaşılmayacağı, esasen sınıf öğretmeni konusunda bir açığın mevcut olmadığı 7-8 bin civarındaki “branş öğretmeni” ihtiyacının ise, emekli olan öğretmenlerimizin yaygın bir biçimde mesleğe dönme talepleri ile karşılanacağı, ifade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

– Tasarı ile amaçlanan projelerin gerçekleştirilebilmesi için çok büyük miktarda malî kaynağa ihtiyaç duyulacağı, oysa; bu harcamalar için yeterli kaynağın mevcut olmadığı, projenin gerçekleştirilebilmesini teminen yatırım kapasitelerimizin bu sektöre kaydırılmasının sektörlerarası dengeyi zedeleyebileceği, bu nedenle, hedeflerin daha rasyonel şekilde, sektörlerarası dengeler de gözönüne alınarak yeniden tespit edilmesinde yarar görüldüğü,

– Tasarının ciddi araştırmalar yapılmadan hazırlandığı, ülke gerçeklerinin gözardı edildiği, henüz tek derslikli okullarda öğrenim gören çocukların sayısının azımsanamayacak düzeyde bulunduğu,

– Tasarı ile getirilen sekiz yıllık eğitim süresine katıldığı, ancak; bu sürenin kesintisiz olarak uygulanmasında ısrar edilmesinin toplumun büyük bir kesiminde rahatsızlık yarattığı, toplumsal uzlaşmayı engelleyici mahiyet taşıdığı,

– Tasarının, bir reformun gerçekleştirilmesinden çok, imam hatip orta okullarının kapatılmasını amaçladığı, bu uygulamanın demokratik devlet anlayışına uygun olmayacağı,

– Sekiz yıllık zorunlu öğretimin 5+3 yıl olarak uygulanmasının kamuoyunda duyulan rahatsızlıkları sona erdireceği, böylece; farklı görüşlere sahip kişilerin karşı çıkmayacakları bir yönütemin geliştirilmiş olacağı,

– Kırsal kesimde bulunan vatandaşlarımızın çocuklarının, fizikî imkânların yetersizliği nedeniyle, sekiz yıllık eğitimin getirdiği yeniliklerden yararlandırılmasının mümkün olamayacağı, imam hatip okullarının orta kısımlarının da kapatılması halinde, bu çocukların öğretim imkânlarının tamamen ortadan kaldırılmış olacağı,

– Tasarının kanunlaşması halinde, 1997-1998 öğretim yılında ihtiyaç duyulacak malî kaynak için 1997 yılı bütçesinde bir planlama yapılmadığı, bu kadar büyük bir projenin çeşitli bağışlar ile yürütülmesinin ise mümkün görülmediği,

– Çıkrıklık eğitim merkezlerinin ondört yaşından küçük çocukların zorunlu olarak çalıştırılmasına ortam hazırlamak düşüncesinden hareketle kurulmuş müesseseler olarak algılanıp kapatılması düşüncesine katılmadığı, bu müesseselerin gerçek bir eğitim kurumu olduğu,

– Din eğitiminin Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde yürütülmesinin Anayasaya aykırı bulunmadığı,

– Sekiz yıllık eğitim programlarında öğrencilere iki ayrı lisan öğretimi verileceği hususundaki yaklaşımların fizikî şartlar nedeniyle mümkün görülmediği,

– İlköğretimin son ders yılının ikinci yarısında öğrencilere, orta öğretimde devam edebilecek-

leri okul ve programların hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardına ilişkin rehberlik hizmetinin süre olarak yeterli olmayacağı, bu uygulamanın ilköğretimin altıncı ders yılında başlatılmasında ve tedrici bir şekilde artırılmasında yarar görüldüğü,

şeklindeki görüş ve eleştirilerin yanında,

– Ülkemizin, 21 inci yüzyılda kalkınmış çağdaş ülkelerle rekabet edebilmesi için gerekli olan bilgi toplumunu yetiştirmede belirleyici rol oynayacak temel tedbirlerden birinin de, ilköğretimin zorunlu ve kesintisiz sekiz yıla çıkarılması ile mümkün olacağı,

– Tasarıya geniş bir toplumsal destek verildiği ve hiç bir dönemde görülmediği kadar kaynak sağlandığı,

Gelişmiş ülkelerde asgari on yıllık temel eğitimi takiben meslekî okullara yönelindiği, tecrübeler, uygulamalar ve uzman görüşleri doğrultusunda çocuğun ilgi ve yeteneklerinin belirlenmesinin ancak 14-15 yaşlarında gerçekleştiği, bu nedenle 15 yaşından önce yönlendirme yapılmasının doğru bulunmadığı,

– 1973 yılından beri hep gündemde olan ve Eğitim Şuralarında kararlaştırılan bir projenin gerçekleştirilmesine yönelik olarak hazırlanan Tasarının memnuniyetle karşılandığı,

– Tasarının, 1973 yılındanberi devam eden meslek okullarının aşamalar halinde kaldırılmasına yönelik bir süreç olduğu, sadece imam hatip okullarının orta kısımlarının kapatılması şeklinde algılanmasının doğru olmadığı, sağlık, teknik ve benzeri eğitim veren okulların orta kısımlarının da kapatılmasının planlandığı,

– Tek tip insan yetiştirme şeklindeki düşüncelere de katılmadığı, tüm gelişmiş ülkelerde tek tip programlar uygulanmak suretiyle vatandaşlık, matematik, coğrafya gibi temel bilgilerin her vatanışa verildiği ve bu bilgilerin çağdaş insan için gerekli olduğu,

– Tasarı ile getirilmek istenen projelerin aslında teknik mahiyet taşıdığı, esas sistemin 1973 yılında seçildiği, bugün getirilmek istenen herhangi bir sistem veya ideolojik bir görüş bulunmadığı,

– Eğitimimizin içeriğini zenginleştirmeye ve gençlerimizin kabiliyetlerine göre ilerlemelerine imkân sağlamak amacıyla, Talim Terbiye Kurulunca temel eğitim çerçevesindeki ders konularıyla sınırlı kalmak koşulu ile eğitim programlarında değişiklik yapılarak, seçmeli derslerin artırılması suretiyle programların daha verimli hale getirileceği ve tartışmalara neden olan bazı sorunların da çözüme kavuşturulacağı,

– Sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitim projesini imam hatip ortaokullarının kapatılması gibi anlamının ve kamuoyuna bu şekilde yansıtmanın olumlu karşılanmadığı, bu şekilde bir anlayışın toplumda bölünmelere yol açabileceği,

– Tasarı ile gecikmiş bir konuya çözüm getirilmesinin memnuniyetle karşılandığı, millî eğitimde birikmiş bulunan problemlerin artık çözümlenme zamanının geldiği, getirilen yeniliklerin bir an evvel hayata geçirilmesinin kaçınılmaz olduğu,

şeklinde olumlu görüşler de ifade edilmiştir.

Ayrıca, Anayasamızın 166 ncı maddesi ile Kalkınma Planlarının Yürürlüğe Konması ve Bütünlüğünün Korunması Hakkında 3067 Sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre kanun tasarı ve tekliflerinin yürürlükte olan Kalkınma Planları hükümlerine uygun olması gerektiği, oysa; Tasarı ile sekiz yıllık temel eğitimin kesintisiz olarak uygulanması öngörülürken, VII. nci Beş Yıllık Kalkınma Planına göre kademeli bir geçişin söz konusu olduğu dile getirilmiş, bu konuda Hükümet adına yapılan açıklamalarda ise Tasarının Kalkınma Planlarına uygun olarak hazırlandığı, Planın ilgili bölümlerinin ve hedeflere ilişkin tabloların incelenmesi halinde bu konudaki tereddütlerin giderilmiş olacağı, ayrıca, 1739 sayılı Kanunun, VII. nci Planın Kanunlaşmasından çok daha önce Parlamentonun onayı ile kanunlaştığı ve Planda yer alan hedeflerin hazırlanması aşamasında da söz

konusu Kanunun ilkelerine riayet edildiği, ayrıca anılan Kanunun aynı maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarının da konuya açıklık getirdiği ifade edilmiştir.

Bu görüşmeleri takiben Hükümet adına yapılan tamamlayıcı açıklamalar da;

– İnsana yapılan yatırımın en değerli kazanç olduğu, gelişmiş ülkelerin yaratmış oldukları mucizelerin bunun en canlı örneğini teşkil ettiği,

– Ülkemizin 21 inci yüzyılda, gelişmiş ülkeler ile birlikte çağı yakalayabilmesi için eğitim konusunda fedakârlık yapılması gerektiği, bu proje için üç yıllık süre içinde 1 Katrilyon liralık bir kaynağa ihtiyaç duyulduğu, istenen amaca ulaşılabilmesini teminen bir eğitim seferberliği içine kararlılıkla girilmesi gerektiği,

– Sekiz yıllık zorunlu kesintisiz eğitimin pek çok gelişmiş ülkede uygulanan bir model olduğu, bu ülkeler arasında; İsveç, İsviçre, İspanya, Danimarka ve Finlandiya'nın da sayılabileceği,

– Tasarıyla, kısa bir sürede çocuklarımıza daha kaliteli ve çağın teknolojisini yakalayan, çağın bilgi paylaşım teknolojilerini getiren, sekiz yıllık kesintisiz bir eğitimle, önce öğrenmeyi öğreten, sonra da, önlerinde açılan ufukta ilgi ve yeteneklerine göre meslek seçmeye yönlendirilen bir sistemin getirilmesinin ve bu suretle de çocuklarımızın ilgi ve yeteneklerine uygun meslekleri kazanmalarını, iyi bir demokrasi kültürü ile yetişmeleri ve ülkemizi dünyanın önde gelen ülkeleri konumuna taşımalarının amaçlandığı,

– Yabancı dil eğitimi konusunda büyük bir kararlılık içinde bulunduğu, lisan eğitimine ilkokulun birinci sınıfında başlanacağı, bu yıl belirli bir aşama sağlanacağı, üç yıllık süre içinde ise, programların video TV sistemi ile zenginleştirileceği,

– İmam Hatip Liselerinin birinci sınıfına intibak edebilecek düzeyde bilgilere sahip olup yapılacak sınavda da başarılı olanların, diğer eğitim kurumlarında olduğu gibi hazırlık sınıfını atlayarak, direkt olarak imam hatip liselerinin birinci sınıfından öğrenimlerine devam edebilecekleri, ifade edilmiştir.

Yapılan bu açıklamaları takiben konunun daha ayrıntılı bir şekilde anlaşılabilmesini teminen sorulan sualleri müteakip, Tasarının geneli üzerindeki görüşmeler tamamlanmış ve Tasarı ile Gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerinin görüştülmesine geçilmiştir.

Tasarının,

– Çerçeve 2 nci maddesi, 1996-1997 ders yılında ve öncesinde ilkokuldan mezun olan öğrencilerin zorunlu ilköğretim kapsamı dışında bulunması nedeniyle, maddenin birinci fıkrasında yer alan “zorunlu eğitim” ibaresinin metinden çıkarılması ve yerine “eğitimlerini” ibaresinin eklenmesi suretiyle,

– Çerçeve 4 üncü maddesi; isteğe bağlı din eğitim ve öğretiminin Millî Eğitim Bakanlığının denetim ve gözetimi altında Diyanet İşleri Başkanlığınca tatillerde verilmesini ve bu kurslara katılacak öğrencilerin ilköğretimin beşinci sınıfını bitirmiş olmalarına ilişkin hükümleri kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmesi suretiyle,

– 9 uncu maddesi; maddede yer alan Kanunlarla uyum sağlanması amacıyla, “14.6.1973 tarihli ve 1739 sayılı Kanunun” da madde metnine ilave edilmesi suretiyle,

– 10 uncu maddesi, “..... 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun” ifadesinden önce “ve” ibaresi ilave edilerek redaksiyona tabi tutulması suretiyle,

Bu görüşmelerden sonra; temel eğitimin beş yıldan sekiz yıla çıkarılması nedeniyle gerekli olan kaynak ihtiyacına yeni gelir kaynakları yaratılması, elde edilecek gelirlerin münhasıran sekiz yıllık temel eğitim giderlerini karşılamada kullanılması ve harcamaların rasyonel bir şekilde yapılmasına ilişkin bir düzenlemenin metne ilave edilmesi hususunda verilen bir önerge hakkında Maliye Bakanı Zekeriya Temizel tarafından yapılan açıklamalarda;

— Sekiz yıllık ilköğretim yasa tasarısının şu anda 70-80 kişilik sınıflarda, çift tedrisatlı, tamamen ezbere dayanan ve bir çok derste öğretmen yüzü görmeden sürdürülen eğitime kalite kazandırmaya yönelik olduğu,

— Öntümüzdeki üç yıl içerisinde, sekiz yıllık ilköğretim yasası ile amaçlanan hedeflere ulaşabilmek için, 147 326 derslik yapılacağı, 250 yatılı ilköğretim bölge okulu inşa edileceği, satınalma ve kamulaştırmalar gerçekleştirileceği ve 192 155 öğretmen yetiştirileceği, bu projenin toplam maliyetinin 1 Katrilyon 8 Trilyon lira olarak hesaplandığı, böyle bir harcamanın, devletin en sağlıklı ve sürekli kaynakları içinde yapılacak olan bir vergi reformuyla sağlanmasının gerektiği, ancak, şu anda ülkenin ne beklemeye tahammülü ne de bir vergi reformunu gerçekleştirip, elde edeceği gelirlerle bu tip yatırımlarını finanse etme olanağının bulunmadığı,

— Sekiz yıllık ilköğretim projesinin finansmanının, vergi niteliği olmayan ancak, belirli kişi veya kuruluşların yapmış oldukları bazı işlemler ya da kullandıkları kâğıtlara, "Eğitime Katkı Payı" adı altında bir ilave maliyet getirilmek suretiyle karşılanacağı,

— Eğitime katkı paylarının üç yıl boyunca yürürlükte kalacağı ve 2000 yılı sonunda yürürlük süresinin sona ereceği,

— Katkı payının, tüm beyannameler ile SSK prim bildirgelerinden, motorlu taşıt iktisap veya devirlerinden, Spor-toto, Loto ve at yarışlarından, iç hat hava yolu biletlerinden, akaryakıt tüketim vergisi hasılat pay dağılımından, silah taşıma ve bulundurma müsaade vesikalari ile kara avcılığı ruhsat tezkerelerinden, İMKB işlemlerinden, reklam gelirlerinden, cep telefonlarından, tapu işlemlerinden alınacak maktu bedeller ile Eğitim, Gençlik, Spor ve Sağlık Hizmetleri Vergisinin maktu bedellerden nispi oranlara çevrilmesi suretiyle elde edilecek kaynaklar ile kamu kurumu niteliğindeki kuruluşların bir kısım gelirleri, ülkemizi yurtdışında tanıtmaya yönelik bir takım faaliyetlerde bulunması amacı ile kurulan ancak daha sonra çalışmaları durdurulan "Europalia" adlı kuruluşumuzun hesaplarının tasfiyesi ile elde edilen kaynak aktarımından ve uluslararası kuruluşlardan sağlanan kaynaklardan oluştuğu,

— Katkı payına ilişkin düzenlemenin, bu harcamaların sağlıklı yapılabilmesini, herhangi bir yolsuzluk ve israfa meydan verilmesini önleyen hükümleri de içerdiği, ifade edilmiştir.

Bu açıklamalardan sonra yapılan görüşmelerde;

— Katkı paylarının maktu olarak düzenlenmesinin; beş kişi çalıştıran işveren ile beş yüz kişi çalıştıran işverenden, yerli otomobil alan vatandaş ile ithal malı otomobil alan vatandaşın eşit miktarda "katkı payı" talep edilmesinin sosyal devlet anlayışı ve hakkaniyet kuralları ile bağdaşmayacağı,

— Getirilen düzenlemelerin, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 832 sayılı Sayıştay Kanununun 30-37 nci maddelerinde yer alan vize ve tescil hükümleri ile 180 sayılı Bayındırlık ve İskân Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 32 nci maddesinin dışında tutulmasının sakıncalı bulunduğu,

— Büyük bir çoğunluğu dar gelirli, esnaf ve sanatkâr olan mükelleflerin yeni bir yükümlülük ile karşı karşıya bırakıldığı, ayrıca Bakanlar Kuruluna katkı payların artırılabilmesi için yetki verildiği, bu yetkinin kısa zamanda kullanılması durumunda vatandaşın bu yük altında ezileceği,

şeklinde eleştirilerin yanında,

— Sekiz yıllık ilköğretim projesinin âdeta bir eğitim seferberliği şeklinde değerlendirilmesi ve geleceğimizin güvencesi çocuklarımız için gerekli her türlü fedakârlığı severek yerine getirmemiz hususunun bir vatandaşlık görevi olduğu ifade edilmiştir.

Hükümet adına yapılan tamamlayıcı açıklamalarda ise;

— Sekiz yıllık ilköğretim projesine kaynak yaratmak amacıyla getirilen düzenlemelerde, mükelleflerin özel durumu ya da işleme konu olan araç veya nesne dikkate alınmadığından vergi olarak algılanmasının doğru olmadığı, maktu değerler olarak uygulanacağından vatandaşları fazla rencide edecek özellikte değerlendirilmediği, ayrıca, hazırlık aşamasında çeşitli kurum ve kuruluşlar

ile temas edildiği ve böyle bir amaç sözkonusu olunca üstlenilen yükümlülüğün katlanılmayacak boyutta görülmediği hususundaki duyarlılığın müşahade edildiği,

– 2886, 1050 ve 832 sayılı kanunlar ile 180 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin bazı maddelerinin uygulanmayacağına ilişkin hükmün çeşitli tereddütlere neden olmasının anlayışla karşılandığı, ancak ihale güvenliğine ilişkin hükümlere kesinlikle uyulacağı, yapılan işlemlerin mutlaka Sayıştay denetimine tabi tutulacağı yolsuzluk veya israfa neden olmamak için bütün önlemlerin alınacağına ifade edilmesini müteakip önerge, Komisyonumuzca da benimsenmiş ve geçici 1 inci madde olarak tasarı metnine ilave edilmesi kabul edilmiştir.

– Çerçeve 1, 3, 5, 6, 7 ve 8 inci maddeleri ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 11 ve 12 nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Ayrıca, Tasarının başlığı içeriğinde yapılan düzenlemeye paralel olarak, “İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Millî Eğitim Temel Kanunu, Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kanunu, Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun ile 24.3.1988 Tarihli ve 3418 sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması ve Bazı Kağıt ve İşlemlerden Eğitime Katkı Payı Alınması Hakkında Kanun Tasarısı” şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

Komisyonumuz ayrıca; yeni öğretim yılının başlamasına çok kısa bir zaman kalmış olmasını gözönünde bulundurarak, İçtüzüğüün 52 nci maddesi uyarınca, Tasarının Genel Kurulda öncelikle görüşülmesini istemeyi kararlaştırmıştır.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Biltekin Özdemir

Samsun Milletvekili

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanı

GÖRÜŞMELERE İLİŞKİN İSTATİSTİKSEL BİLGİLER (EK-1)

Görüşülen Gün Sayısı Toplam Görüşme Süresi	9 Gün	TOPLAM	
		Saat	Dakika
		92	13
Komisyon Üyeleri	29 saat 40 dakika		
Diğer Milletvekilleri	34 saat 25 dakika		
Millî Eğitim Bakanı	3 saat 25 dakika		
Maliye Bakanı	– 51 dakika		
Usul Üzerine Yapılan Görüşmeler		4	50
Tasarının Genelî Üzerinde Yapılan Görüşmeler		22	28
Sayın Bakan	2 saat 10 dakika		
Teklif Sahipleri	2 saat 9 dakika		
Komisyon Üyeleri	6 saat 17 dakika		
Diğer Milletvekilleri	9 saat 10 dakika		
Sorular	2 saat 42 dakika		
Tüm Maddeler Üzerinde Yapılan Toplam Görüşmeler		64	55
Komisyon Üyeleri	23 saat 43 dakika		
Diğer Milletvekilleri	25 saat 35 dakika		
Sorular	7 saat 58 dakika		
Önergeler	7 saat 39 dakika		
1 inci Madde		5	51
Komisyon Üyeleri	2 saat 49 dakika		
Diğer Milletvekilleri	– 51 dakika		

Görüşülen Gün Sayısı Toplam Görüşme Süresi	9 Gün	TOPLAM	
		Saat 92	Dakika 13
Sorular	— 56 dakika		
Önergeler	1 saat 15 dakika		
2 nci Madde		6	3
Komisyon Üyeleri	2 saat 32 dakika		
Diğer Milletvekilleri	2 saat 18 dakika		
Sorular	— 24 dakika		
Önergeler	— 49 dakika		
3 üncü Madde		3	19
Komisyon Üyeleri	1 saat 9 dakika		
Diğer Milletvekilleri	1 saat 7 dakika		
Sorular	— 33 dakika		
Önergeler	— 30 dakika		
5 inci Madde		4	28
(12.8.1997 Saat : 11.00 itibariyle)			TOPLAM
Komisyon Üyeleri	1 saat 36 dakika		
Diğer Milletvekilleri	1 saat 37 dakika		
Sorular	— 44 dakika		
Önergeler	— 31 dakika		
6 ncı Madde		5	2
Komisyon Üyeleri	1 saat 55 dakika		
Diğer Milletvekilleri	2 saat 7 dakika		
Sorular	— 43 dakika		
Önergeler	— 17 dakika		
7 nci Madde		1	41
Komisyon Üyeleri	— 32 dakika		
Diğer Milletvekilleri	— 50 dakika		
Sorular	— 10 dakika		
Önergeler	— 9 dakika		
8 inci Madde		4	41
Komisyon Üyeleri	1 saat 41 dakika		
Diğer Milletvekilleri	2 saat 13 dakika		
Sorular	— 25 dakika		
Önergeler	— 22 dakika		

Görüşülen Gün Sayısı Toplam Görüşme Süresi	9 Gün	TOPLAM	
		Saat	Dakika
		92	13
9 uncu Madde		3	11
Komisyon Üyeleri	— 29 dakika		
Diğer Milletvekilleri	1 saat 47 dakika		
Sorular	— 28 dakika		
Önergeler	— 27 dakika		
10 uncu Madde		3	42
Komisyon Üyeleri	— 29 dakika		
Diğer Milletvekilleri	2 saat 5 dakika		
Sorular	— 25 dakika		
Önergeler	— 23 dakika		
Geçici Madde		7	25
Komisyon Üyeleri	3 saat 26 dakika		
Diğer Milletvekilleri	2 saat 26 dakika		
Sorular	— 18 dakika		
Önergeler	1 saat 15 dakika		
(12.8.1997 Saat : 11.00 itibariyle)			TOPLAM
4 üncü Madde		10	14
Komisyon Üyeleri	4 saat 50 dakika		
Diğer Milletvekilleri	4 saat 3 dakika		
Sorular	— 10 dakika		
Önergeler	1 saat 11 dakika		
11 inci Madde		4	8
Komisyon Üyeleri	1 saat 11 dakika		
Diğer Milletvekilleri	2 saat 30 dakika		
Sorular	— 17 dakika		
Önergeler	— 10 dakika		
12 nci Madde		4	30
Komisyon Üyeleri	— 24 dakika		
Diğer Milletvekilleri	1 saat 21 dakika		
Sorular	2 saat 25 dakika		
Önergeler	— 20 dakika		

12.8.1997

Söz Alan Plan ve Bütçe Komisyonu Üyelerinin Analizi

1 Defa Söz Alan Üye Sayısı : 4

2 Defa Söz Alan Üye Sayısı : 4

3 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: 2
4 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: 1
5 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: -
6 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: 2
7 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: 1
8 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: 1
9 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: 1
10 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: 1
11 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: 1
12 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: 2
13 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: 2
14 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: -
15 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: -
16 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: 2
17 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: -
18 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: -
19 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: -
20 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: -
Toplam söz isteyen Komisyon Üyesi	: 24
Toplam söz isteme sayısı	: 161
Ortalama söz isteme oranı	: 7
(Toplam söz isteme sayısı/Toplam söz isteyen)	

Söz Alan ve Komisyon Üyesi Olmayan Milletvekillerinin Analizi

1 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: 27
2 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: 20
3 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: 13
4 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: 8
5 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: 14
6 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: 7
7 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: 6
8 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: 3
9 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: 5
10 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: 5
11 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: 4
12 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: 1
13 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: -

14 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: 1
15 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: 1
16 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: -
17 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: -
18 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: -
19 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: -
20 Defa Söz Alan Üye Sayısı	: -
Toplam söz isteyen Komisyon Üyesi Olmayanlar	: 113
Toplam söz isteme sayısı	: 496
Ortalama söz isteme oranı	: 4
(Toplam söz isteme sayısı/Toplam söz isteyen)	

(EK - 2)

TASARININ GEÇİCİ 1 İNCİ MADDESİNE İLİŞKİN GEREKÇE

Bu madde ile görtüşülmekte olan kanun tasarısına bir geçici madde eklenmesi öngörülmektedir. Bu düzenleme ile temel eğitimin 5 yıldan 8 yıla çıkarılması nedeniyle ortaya çıkacak ilave giderleri karşılamak üzere yeni gelir kaynakları yaratılması, elde edilecek bu gelirlerin münhasıran 8 yıllık temel eğitim giderlerini karşılamada kullanılması ve harcamaların rasyonel bir şekilde yapılması hedeflenmektedir.

Tasarıya eklenmesi öngörülen bu madde ile yapılan düzenlemeler aşağıda belirtilmiştir :

1. 1.1.1997 - 31.12.2000 tarihleri arasında aşağıda belirtilen çeşitli işlem ve kâğıtlar için 8 yıllık temel eğitime katkı payı ödenmesi öngörülmektedir.

8 yıllık temel eğitime katkı payı aşağıdaki kaynaklardan oluşacaktır.

a) Maddenin (A) fıkrasının 1 numaralı bendine göre; vergi dairelerine ve belediyelere mükellefler veya sorumlularca aylık, yıllık veya belirli bir dönem için verilen veya posta ile gönderilen her bir beyanname için 500 000 lira katkı payı ödenecektir. Beyanname dışında kalan bildirimler bu kapsama girmeyecektir.

Eğitime katkı payı, bizzat mükellefler veya sorumlular tarafından veya bu kişiler adına hareket edenlerce de ödenebilecektir. Katkı payı ödemeleri, beyanname verme süresi içinde yapılacaktır.

Bu çerçevede, vergi dairelerine verilen yıllık gelir ve kurumlar vergisi beyannameleri, muhtasar beyanname, münferit ve özel beyanname, katma değer vergisi ile ilgili olarak verilen tüm beyannameler, ek vergi beyannamesi, banka sigorta muameleleri vergisi beyannamesi, veraset intikal vergisi beyannamesi, damga vergisi, taşıt alım vergisi, harçlar ve benzeri beyannameler bu kapsamdadır.

Diğer taraftan, belediyelere verilen emlak vergisi beyannameleri üzerinden de bu katkı payı hesaplanacaktır.

Ayrıca, işverenler çalıştırmış oldukları işçiler için SSK'na vermekte oldukları sigorta prim bildiremeleri için 500 000 lira katkı payı ödeyeceklerdir. Bu kapsamda apartmanlarda ve işanlarında kapıcılık ve odacılık gibi hizmetlerde bulunanlarla ilgili olarak verilen prim bildiremeleri için de bu katkı payı ödenecektir.

Öte yandan, gümrük idarelerine verilen beyannameler üzerinden ise 1 000 000 lira katkı payı ödenecektir.

b) Maddenin (A) fıkrasının 2 numaralı bendinde, 1318 sayılı Finansman Kanununa göre taşıt alım vergisine tabi olan otomobil, kaptıkaçtı, panel, arazi taşıtı, kamyonet, kamyon, çekici ve benzerleri minibüs, otobüs, trolleybüs ve benzerleri, yat, kotra, her türlü motorlu özel tekneler ile uçak ve helikopterlerden ilk defa kayıt ve tescil ettirilecek olanların iktisap işleminden önce, bu motorlu taşıtlardan ilgili tescil kurumlarına kayıt ve tescilli olanların satış ve devirlerinden de bu işlemlerden önce 10 000 000 lira eğitime katkı payı ödemeleri öngörülmektedir.

c) Maddenin (A) fıkrasının 3 numaralı bendinde, futbol müsabakaları ve at yarışlarında müşterek bahis tertiplenmesi ile Millî Piyango İdaresince oynatılan sayısal loto katılımcılarından oyna katılma bedeli şeklinde bir katkı payı alınması öngörülmektedir. Kamuoyunda vergisiz bir kazanç imajı oluşan at yarışlarına iştirak edenlerden 20 000 lira, sayısal loto ile yoğun iştirakçisi bulunan spor toto ve lotoya katılanlardan ise 10 000 lira temel eğitimin finansmanına katkıda bulunmaları sağlanarak bu oyunlara sosyal bir amaç verilmiş olmaktadır.

d) 4 numaralı bende göre, silah taşıma ve bulundurma vesikaları için 20 000 000 lira, kara avcılığı ruhsat tezkerelerinin (Avcı cemiyetlerine dahil olan ve olmayan) verilmesi ve yenilenmelerinden önce ise 10 000 000 lira, bu vesika ve tezkere sahiplerince eğitime katkı payı ödenmesi öngörülmektedir.

e) 5 numaralı bent hükmü ile 31.12.2000 tarihine kadar havayolu ile iç hat yolcu taşımacılığında düzenlenen her bir bilet için 500 000 lira, dönüşlü biletler için ise 1 000 000 lira, bilet alanların eğitime katkı payı ödemeleri öngörülmektedir. Son varış noktasına kadar birden fazla yapılan transit uçuşlarda ayrıca katkı payı alınmayacaktır.

f) 6 numaralı bent hükmü ile İMKB'nda yapılan iş ve işlemler nedeniyle alınan menkul kıymet kotasyon ve tescil ücretlerinin, kurtaj ücretlerinden borsa yönetimine ödenecek borsa paylarının ve SPK tarafından yapılan tescil ve kayıtlar nedeniyle alınan ücretlerin yarısı kadar ayrıca hesaplanacak tutarların, 8 yıllık temel eğitim finansmanında kullanılmak üzere ve geçici bir süre ile alınması öngörülmektedir.

İMKB'nın gelirleri arasında menkul kıymetlerin kotasyon ücretleri, borsa işlemlerinin tescil ücretleri ve kurtaj ücretlerinden borsa yönetimine ödenecek paylar bulunmaktadır. Bu ücret ve payların oranları ilgili mevzuat çerçevesinde idare tarafından belirlenmekte ve tahsil edilmektedir. Getirilmesi düşünülen düzenleme ile borsa tarafından tahsil edilecek bu ücret ve payların yarısı kadar bir tutarın ayrıca hesaplanarak müşteriden tahsili öngörülmektedir.

Aynı şekilde SPK'da yaptığı kayıt ve tescil işlemleri nedeniyle halka açık şirketlerden aldığı ücret ve diğer gelirlerinin yarısı kadar bir tutarı ayrıca hesaplayacak ve kendi geliri ile birlikte tahsil ederek, ödeyecektir.

g) Maddenin (A) fıkrasının 7 numaralı bendi ile cep telefonu sahipleri adına aylık olarak tahakkuk ettirilen sabit tesis ücretleri kadar yılda bir defa olmak üzere ayrıca hesaplanan bir tutar ile adlarına GSM aboneliği tesis edilenlerden 2 000 000 lira eğitime katkı payı ödenmesi öngörülmektedir.

h) Maddenin 8 numaralı bendi ile RTÜK tarafından yayın kuruluşlarının reklam gelirlerinden alınan pay kadar ayrıca hesaplanacak tutarda eğitime katkı payı alınacaktır.

i) 9 numaralı bent hükmü ile de 492 sayılı Harçlar Kanununa ekli 4 sayılı tarifenin I inci bölümünde belirtilen tapu işlemlerinden de harç mükellefiyeti doğuran her bir işlem için 5 000 000 lira tu-

tarında eğitime katkı payı alınması öngörülmektedir. Bu katkı payının alınmasında gerek Harçlar Kanunu ve gerekse diğer kanunlarda yer alan istisna ve muafiyetlerin bir önemi bulunmamaktadır. Tapuda işlem yapan her kişi veya kurum bu katkı payını ödeyecektir.

j) Maddenin (A) fıkrasının 10 numaralı bendi ile bu fıkranın 3, 5 ve 7 numaralı bentlerinde yer alan katkı paylarının katma değer vergisi matrahına dahil edilmeyeceği hükme bağlanmakta, 11 numaralı bendi ile eğitim katkı payının kimler tarafından ve hangi sürelerde ödeneceği öngörülmekte, 12 numaralı bendi ile de belediyeler; müşterek bahis ve talih oyunlarında oyunu tertipleyenler, Sosyal Sigortalar Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, İMKB, Türk Telekom A.Ş., RTÜK ve hava taşımacılığı yapanlar tarafından tahsil edilen eğitim katkı paylarının ödeme süresi belirlenmektedir. 13 numaralı bentte de Bakanlar Kuruluna, maktu olarak belirlenen katkı paylarını ekonomik gelişmelere paralel olarak gerektiğinde on katına kadar artırabilmesi için yetki verilmektedir.

Eğitim katkı paylarının toplanmasında esas alınacak kanunlarla birlikte Vergi Usul ve Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunlara atıf yapılmak suretiyle vergi alacaklarının prosedürüne tabi olmaları sağlanmaktadır.

2. 3418 sayılı Kanunla ihdas edilen eğitim, gençlik, spor ve sağlık hizmetleri vergisi, tütün mamülleri ve alkollü içecekler ile bir kısım alkolsüz içecekler üzerinden ağırlık, hacim, paket, şişe vb. ölçülere göre maktu bir tarife üzerinden alınmaktadır. Maktu tarifenin ekonomik gelişmelere bağlı olarak hızla aşınması, zaman içinde vergi tahsilatında önemli miktarda azalmaya ve verginin ihdas amacından uzaklaşmasına yol açmaktadır.

Bu husus gözönüne alınarak geçici maddenin (B) fıkrası ile yeni bir düzenleme yapılmak suretiyle eğitim, gençlik, spor ve sağlık hizmetleri vergisinde nispî tarife uygulamasına geçilmesi amaçlanmıştır.

Bu düzenlemeye göre, kapsama giren ürünlerin tamamında % 10 vergi oranı uygulanacaktır. Verginin matrahı; perakende satış fiyatı üreticileri tarafından önceden belirlenen tütün mamülleri ile alkollü içeceklerde katma değer vergisi hesabına esas alınan perakende satış fiyatı; perakende fiyatı piyasa şartlarına göre oluşan şarap, bira ve alkolsüz içeceklerde imalatçı tarafından birim bedel üzerinden hesaplanan katma değer vergisi matrahı olacaktır. Birim bedeli, ambalaj cinsine göre paket, adet, şişe, kutu gibi bir birim ambalajdaki ürünün bedelidir. Dökme veya fiçili ambalajda satılan ürünler için ise 1 litre veya kilogram ürünün bedeli birim bedel olarak dikkate alınacaktır.

Hesaplanan vergi tutarı 5 000 lira ve katları olarak beyan edilecektir. Buna göre birim bedel üzerinden yapılan hesaplama sonucu 5 000 liraya kadar olan kesirler 5 000 liraya tamamlanacaktır. Örneğin, hesaplanan vergi 18 000 lira ise 20 000 lira, 23 000 lira ise 25 000 lira olarak esas alınacaktır. Ancak, alkolsüz içeceklerde verginin kesirli çıkması halinde, hesaplanan vergi tutarı 5 000 lira ve katlarına tamamlanmadan beyan edilip ödenecektir.

3. Yapılan bu düzenleme ile; sekiz yıllık temel eğitimin giderlerini karşılamak üzere, bu madde ile yaratılan kaynakların sadece bu amaçla kullanılmasını sağlamak üzere Millî Eğitim Bakanlığı bütçesine özel ödenek kaydedilmesi imkânı getirilmektedir.

4. Bu düzenleme ile, fıkroda belirtilen kurum ve kuruluşların ihtiyaç fazlası olan gelirlerinin sekiz yıllık kesintisiz temel eğitim harcamalarının finansmanında ek bir kaynak olarak değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

5. Bağış yoluyla oluşturulan olanakların nemalandırılması, bu şekilde toplanan gelir ve yapılan harcamaların Maliye ve Millî Eğitim Bakanlığınca denetlenmesi suretiyle, toplanan kaynağın değerlendirilmesi ve harcanmasının en rasyonel bir şekilde yapılması amaçlanmaktadır.

Sekiz yıllık kesintisiz temel eğitimin giderlerini karşılamak üzere, sağlanan kaynakların elde edildiği yıl içinde harcanmaması halinde, ödeneğin iptal edilmeyerek yeni malî yıla devri imkânı getirilmek suretiyle, yaratılan kaynağın tamamının sekiz yıllık kesintisiz temel eğitimin giderlerinde kullanılması sağlanmaktadır.

Yaratılan kaynağın sekiz yıllık temel eğitimin giderlerinin karşılanmasında; etkin, süratli ve verimli bir şekilde kullanılması için mevzuatla ilgili bir takım kolaylıklar getirilmektedir. Ancak, harcamada disiplin sağlamak için de Millî Eğitim Bakanlığı ile Maliye Bakanlığına harcama usul ve esaslarında düzenleme yetkisi verilmektedir.

6. Maddenin son fıkrası ile maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile eğitime katkı payının ödeme süreleri ve ödeme yerlerinin Maliye Bakanlığınca, harcamalara ilişkin usul ve esasların da Millî Eğitim Bakanlığı ve Maliye Bakanlığınca müştereken tespit edileceği öngörülmektedir.

Ek - 4

Sekiz Yıllık Temel Eğitimin 1997 - 2000 Yıllarına İlişkin Maliyeti

(1997 Yılı Fiyatlarıyla Milyon TL.)

Yıllar	Derslik	Satınalma	Taşınmalı	Ek	Toplam
		Kamulaştırma	Eğitim	Öğretmen	
1997	61 290 000	1 000 000	3 600 000	6 182 000	72 672 000
1998	223 848 000	14 700 000	4 750 000	44 836 200	288 134 200
1999	227 664 000	14 017 000	6 080 000	43 158 672	290 919 672
2000	280 370 000	17 758 000	6 080 000	52 554 816	356 762 816
TOPLAM	793 172 000	48 075 000	20 510 000	146 731 688	1 008 488 688

(EK-4)

SEKİZ YILLIK TEMEL EĞİTİMİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİNİ TEMİNEN
OLUŞTURULAN KATKI PAYI KAYNAKLARI

Katkı Payının Kaynağı	1997	1998
	(4 Aylık)	(12 Aylık)
* Tüm beyannameler (emlak ve gümrük vergisi beyannameleri hesaplamaya dahil edilmemiştir.) ile SSK Prim bildirgelerinden	8.0	25.1
* Motorlu taşıt iktisap veya devirlerinden	4.0	14.0
*Spor-Toto, Loto ve at yarışlarından	7.5	21.2
*İç hat hava yolcu biletlerinden	0.5	2.8
*Akaryakıt tüketim vergisi hasılat pay dağılımından katkı payı	2.0	6.2
* Eğitim, gençlik, spor ve sağlık hizmetleri vergisinde nispi oran uygulamasından	24.5	73.7
*Silah taşıma ve bulundurma müsaade vesikaları ile kara avcılığı ruhsat tezkerelerinden	2.7	9.0

<u>Katkı Payının Kaynağı</u>	1997 <u>(4 Aylık)</u>	1998 <u>(12 Aylık)</u>
*İMKB işlemlerinden	2.0	6.2
*Reklam gelirlerinden	1.2	3.6
*Cep telefonlarından	2.2	4.7
*Tapu işlemlerinden	8.2	25.0
TOPLAM	62.8	191.5

Başkan <i>Biltekin Özdemir</i> Samsun	Başkanvekili <i>Metin Şahin</i> Antalya
Sözcü <i>Hüseyin Yayla</i> Hatay	Kâtip <i>Miraç Akdoğan</i> Malatya
Üye <i>İ. Ertan Yülek</i> Adana (Muhalefet şerhim eklidir.)	Üye <i>Mustafa Küpeli</i> Adana
Üye <i>Mehmet Büyükyılmaz</i> Adana	Üye <i>Sait Açba</i> Afyon (Muhalefet şerhim eklidir.)
Üye <i>Aydın Tümen</i> Ankara	Üye <i>Mehmet Ekici</i> Ankara (Muhalefet şerhimiz eklidir.)
Üye <i>Saffet Kaya</i> Ardahan (Muhalefet şerhim eklidir.)	Üye <i>Cafer Tufan Yazıcıoğlu</i> Bartın
Üye <i>Ataullah Hamidi</i> Batman	Üye <i>Abbas İnceayan</i> Bolu
Üye <i>Mustafa Çiloğlu</i> Burdur (Muhalefet şerhim eklidir.)	Üye <i>Hasan Çağlayan</i> Çorum (Muhalefet şerhimiz vardır.)
Üye <i>Necati Güllülü</i> Erzurum	Üye <i>Şamil Ayrım</i> Iğdır

Üye <i>Ali Er</i> İçel Üye <i>Mehmet Aydın</i> İstanbul Üye <i>Algan Hacaloğlu</i> İstanbul	(4. Maddeye itiraz kaydım eklidir.)	Üye <i>Refik Aras</i> İstanbul Üye <i>Osman Kılıç</i> İstanbul Üye <i>Ali Topuz</i> İstanbul	(Dördüncü maddeye karşı oy yazısı eklidir.)
Üye Esat Büttün Kahramanmaraş (İmzada bulunamadı.)		Üye <i>Çetin Bilgir</i> Kars	
Üye <i>Fethi Acar</i> Kastamonu (Muhalefet şerhi eklidir.)		Üye <i>Nurettin Kaldırımçı</i> Kayseri (Muhalefet şerhimiz eklidir.)	
Üye <i>Mustafa Ünal</i> Konya (Muhalefim. M. Şerhi eklidir.)		Üye <i>Mehmet Ali Yavuz</i> Konya (Muhalefet şerhimiz eklidir.)	
Üye <i>Süleyman Çelebi</i> Mardin		Üye <i>Mustafa Bahri Kibar</i> Ordu	
Üye <i>Ahmet Neidim</i> Sakarya		Üye <i>Cevat Ayhan</i> Sakarya (Muhalefet şerhi ektedir.)	
Üye <i>Ertuğrul Eryılmaz</i> Sakarya (Muhalefet şerhimiz eklidir.)		Üye <i>Abdullah Şener</i> Sivas (Muhalefet şerhim eklidir.)	
Üye <i>Mehmet Yaşar Ünal</i> Uşak		Üye <i>Yıldırım Aktürk</i> Uşak	

MUHALEFET ŞERHİM

Müzakeresi 12.8.1997, Salı günü saat 11.50'de tamamlanan İlköğretim ve Eğitim Kanunları ile diğer kanunlarda değişiklik yapan kanun tasarısına ait muhalefet şerhi ekte takdim edilmiştir. Ancak verilen süre fevkalâde kısıtlı olup, sabaha kadar 24 saate yakın çalıştıktan sonra muhalefet şerhimin bir saat gibi kısa zamanda talep edilmesi, şu ana kadarki Meclis çalışma teamüllerine tamamen aykırıdır.

Kanun Tasarısının esası ilköğretim süresinin 8 yıla kesintisiz olarak çıkarılmasıdır. Bu suretle amaçlanan iş, çıraklık müessesesinin, Anadolu Liselerinin, Anadolu Ticaret Meslek Liselerinin, Anadolu Aşçılık Meslek Liseleri ile Anadolu İmam Hatip Liselerinin ve tüm genel maksatlı ortaokulların kapatılması ve çocuklarımızın VII. Beş Yıllık Kalkınma Plânında öngörülen ilköğretimin 2 nci kademesinden başlayan yönlendirmeye son verilmektedir.

VII. Beş Yıllık Kalkınma Plânı ilköğretimin kademeli olacağını öngörmüştür. Diğer taraftan beş yıllık plânları ve programları yürürlüğe koyan kanun, plân hükümlerinin bozulamayacağına amirdir. Dolayısıyla bir Anayasa hükmü olan plânlara aykırı olma niteliği taşıyan bu Kanun Tasarısı Anayasaya da aykırıdır. Diğer taraftan Millî Eğitimi tamamen ilgilendiren bu Kanun Tasarısı esas komisyon olması icabeden Millî Eğitim Komisyonunda görüşülmesi tamamlanmadan, Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmeye başlanmış ve çok aceleye getirilmiştir. Millî Eğitim Komisyonu ciddi bir çalışma içine girmiş ve bu çalışma sonucunda Tasarırı reddetmiş ve raporu Komisyonumuza bilâhare göndermesine rağmen hiç dikkate alınmamıştır. İsmi Millî Eğitim Komisyonu olan komisyonun raporunu dikkate almamak bu meselenin nasıl gayrî ciddî tutulduğunun bir delilidir.

Tasarımın, Anayasaya çeşitli yönlerden aykırılığı iddia edilmiş ve bu sebeple de Anayasa Komisyonundan görüş istenmesi talep edilmiş olmasına rağmen bu görüşte alınmamıştır. Oysa bundan önceleri birçok defa Anayasaya aykırılık iddiası bulunan tasarı ve teklifler için Anayasa Komisyonunun görüşü alınmıştır.

Ülkemiz son 4 ayı aşkın bir süredir oluşturulan ve toplumumuzda, kamuoyunda gerginliğe yolaşan sunî gündemlerle oyalanmaktadır. Bunun doğurduğu kaos ortamının faturalarından biri de eğitim sistemimize çıkarılmak istenmektedir.

Dünya Matematik ve Bilim imtihanı sıralamasında ilk 40 ülkeye dahi giremeyecek kadar eğitimin zayıf olduğu ülkemizde zorunlu eğitimin 8 yıla çıkarılması tartışması abesle iştigaldir.

Türkiyemizin eğitim sisteminin içinde bulunduğu mevcut zorlukları çözmek yerine, eğitim sistemimizi yaz-boz tahtasına çevirerek tahrip edici etkiler yapacak bir şekilde, zorunlu eğitimin kesintisiz 8 yıla çıkarılmak istenmesini basiretsizlik olarak değerlendiriyorum.

Esasen zorunlu eğitimin kesintisiz 8 yıl olmasını ısrarla isteyenlerin, gerçek amacının eğitim sistemimizin kalitesinin artırılmasından ziyade, İmam-Hatip Liselerinin orta bölümlerinin kapatılmasını ve Kur'an Kurslarına öğrenci akışını önlemek olduğu anlaşılmıştır.

İnsanların din ve vicdan hürriyeti, dinini öğrenme hürriyeti Anayasamızda güvence altına alınmış temel hürriyetler arasında yer almaktadır. Vatandaşına hizmet etmekle yükümlü devletin "isteyene din ve ahlâk eğitimi ve öğretimi verme" vazifesi Anayasamızın 31 inci maddesinde öngörülmüştür. İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi de din ve inanç hürriyetini en temel haklar ve hürriyetler arasında kabul etmektedir. Hal böyle iken ve Türkiye bir hukuk devleti olduğu halde, insanların en temel hakkı olan din ve ahlâk eğitimini kısıtlama girişimi hukuka, demokrasiye ve insan haklarına aykırıdır.

Milletin dinini ve gereklerini ilmi delilleriyle ve açık bir ortamda öğrenmesi, milletin ve dolayısıyla devletin yararına. Aksi takdirde toplumu hurafeler sarmakta, bir sürü sahtekâr türemekte ve toplum neyin doğru neyin yanlış olduğunu ayırtedememektedir.

İmam-Hatip Liseleri milletin yaptırıp, eğitim ve öğretimi devlete bıraktığı okullardır. Millî Eğitim Bakanlığı ders müfredatını belirliyor, öğretmenlerini kendisi tayin ediyor. O zaman devlet kendi okulundan korkar mı? Kur'an Kursları da milletin kendi parasıyla yaptığı ve Diyanet İşleri

Başkanlığının denetiminde olan eğitim müesseseleridir. Bugüne kadar bu kuruluşların öğrencileri ve mezunları ülkemiz aleyhine hiçbir eylem veya yıkıcı faaliyetlere karışmamışlardır. Yıkıcı faaliyetlere karışan bir kişi veya kişiler varsa onlar hakkında takibat yapılır, kurum varsa o kurum kapatılabilir, topyekün bütün benzer kuruluşlar suçlanamaz, kapatılamaz. Hatta 1980 yılında ülke terör bataklığında iken bile, devlet makamlarının hazırladığı bir raporda orta ve lise öğrencileri arasında anarşiye karışan İmam-Hatip Lisesi mezunları olmadığı bildirilmişti.

İlkokul eğitimi, Türkiye'nin eğitim alanında en zayıf olduğu bölümdür. 13 yaş öğrenciler arasında yapılan 3 üncü Uluslararası Matematik ve Bilim Sınavında Türkiye ilk 40 ülke arasında da hi yoktur. Türkiye bugün ilmî gelişme açısından dünyada ancak 46 ncı sırada yer alıyor.

İlkokul eğitimindeki zayıflığı nispeten azaltan Teknik Meslek Okulları, Kolejler, Anadolu Liseleri, Fen Liseleri, Çıraklık Okulları ve İmam-Hatip Liseleri 8 yıllık kesintisiz eğitime geçilecek olursa büyük bir darbe yemiş olacaktır. 15 yaşından sonra çırak yetişmez, o çocuğa sanat öğretilmez 15-16 yaşından sonra yabancı dil öğrenmek çok zordur.

Her zaman model olarak gösterilen batılı ülkelerde bile zorunlu eğitim kesintili bir şekilde uygulanmaktadır. (ABD'de 6+3+3 yıl, Almanya'da 4+6+3 yıl, Fransa'da 5+4+3 yıl, İtalya'da 5+3+5 yıl, Japonya'da 6+3+3 yıl, İngiltere'de 6+3+4 yıl, İsveç'te 5+3+3 yıl, İsviçre'de 6+3+2 yıl, Belçika'da 6+3+3 yıl, Avusturya'da 4+4+4 yıl ve Norveç'de 6+3+3 yıl). İşte çağdaş olarak adlandırılan, model olarak lanse edilen batılı ülkelerdeki durum böyle. Oysa ülkemiz, Afrika'daki ve Okyanus adalarındaki az sayıdaki az gelişmiş ülkelerde ve eski komünist ülkelerde uygulanan bir sistem olan 8 yıl kesintisiz zorunlu eğitime döndürülmek istenmektedir.

Diğer taraftan, 8 yıllık zorunlu eğitime kesintisiz bir şekilde geçilecek olursa, eğitim sisteminin nasıl bir yara alacağını görmek için Millî Eğitim Bakanlığının kendi raporlarındaki bilgilerle bakmak yeterli olacaktır. Ortaöğretimde okuyan 2 223 236 öğrenciden 788 613'ü (% 35,4) mağdur konumuna düşmüş olacaktır. İmam-Hatip Liselerinin orta kısmında okuyan 306 121 öğrenci de toplam mağdur olacak öğrencilerin % 38,8'ini oluşturmaktadır. Görülüyor ki İmam-Hatiplerin önünü kesmeye matuf bu Tasarı, eğitimimizi kaosa sürükleyecektir.

Özel Ortaokullar	58 763 öğrenci
Özel Azınlık Ortaokulları	1 628 öğrenci
Özel Uluslararası Ortaokullar	130 öğrenci
Endüstri Meslek Lisesi Orta Okulları (erkek)	4 636 öğrenci
Endüstri Meslek Lisesi Orta Okulları (kız)	27 462 öğrenci
Ticaret Liselerinin Orta Kısımları	6 846 öğrenci
İmam-Hatip Liselerinin Orta Kısımları	290 098 öğrenci
Anadolu İmam-Hatip Liselerinin Orta Kısımları	16 023 öğrenci
Anadolu Ticaret Liselerinin Orta Kısımları	948 öğrenci
Anadolu Aşçılık Ortaokulları	276 öğrenci
Anadolu Liselerinin Orta Kısımları	124 251 öğrenci
Pratik Kız Sanat Okulları	37 819 öğrenci
Çıraklık Eğitim Merkezleri	<u>213 720 öğrenci</u>
TOPLAM	788 613 öğrenci

Bu Kanun Tasarısı, kanunlaşırsa bu ders yılında, hatta 3-4 yıl içinde uygulanması mümkün olmayacaktır. Zaten mevcut yasalarda da 8 yıllık zorunlu eğitime mani bir hâl yoktur. Nitekim 1973'den beri uygulama devam etmekte ancak alt yapı ve şartlar müsait olmadığı için zamana yayılmış bulunmaktadır. Zorla uygulamaya konacak bu Kanun Anadolu'da milyonlarca gencimizin

eğitiminin kalitesini düşürecek. Fakir-fukara ve Anadolu insanımızın geleceği karartılacak, bu kesimin çocuklarının fırsat eşitliği önlenerek, devlet yönetiminde ve insanca yaşama şartlarının gereği olan iş bulmada önleri kesilecektir.

Bu Kanununun uygulamasını imkânsız kılan faktörler şöyledir:

1. FİZİKİ İMKÂNSIZLIKLAR

1.1. Normal öğretime geçiş halinde ilave derslik ihtiyacı

1. Şehirlerde öğrenci sayısı	:	7 124 666 Adet	
2. Köylerde öğrenci sayısı	:	<u>3 562 334 Adet</u>	
		10 687 000 Adet	
2- İlave derslik ihtiyacı	:		
– Şehirde 7 124 666/35	:	203 562 Adet	
– Köylerde 3 562 334/20	:	<u>178 116 Adet</u>	
– Toplam derslik sayısı	:	381 678 Adet	
3- Nüfus artış hızından gelen (1.017)	:	<u>3 881 Adet</u>	
TOPLAM	:	385 559 Adet	A
1.2. Mevcut derslik sayısı	:	195 451 Adet	
– Kapalı okulların derslik sayısı	:	20 000 Adet	
– Kullanılabilir derslik	:	175 451 Adet	B
A – B = 385 559 – 175 451 = 210 000			

1970/71 % 32.7 - 1980/81 % 43.5 – 1990/91 % 58.4 - 1996/97 % 69.6'dır.

26 yılın artışı % 36.9 ve yıllık ortalama % 1.8'dir.

2. KABULLER (MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI KAYNAKLAR)

ÖĞRENCİ SAYISI

2.1. 1. Kademe

– Çağ nüfusu	6-11 yaş	:	6 628 000
– Okullaşma oranı	% 104	:	6 853 000
– Okula gitmeyen		:	–

2.2. 2. Kademe

– Çağ nüfusu	12-14 yaş	:	4 059 000
– Okullaşma oranı	% 65	:	2 608 000
– Okullara gitmeyen		:	<u>1 451 000</u>

TOPLAM ÇAĞ NÜFUSU	:	10 687 000	
Derslik ihtiyacı	:	305 000	

2.3. Öğrenci Sayıları

– Şehirde		7 124 666	
– Köylerde		<u>3 562 334</u>	
TOPLAM		10 687 000	

2.4. 1. Kademede Okul Sayısı

- Tekli okul sayısı	40 592
- İkili okul sayısı	<u>8 066</u>
TOPLAM	48 658

2. Kademede

- Ortaokul sayısı	8 947
- Tekli Ortaokul	6 680
- İkili Ortaokul	2 267

2.5. Derslik Sayıları

- Şehirlerde	97 864
- Köylerde köy ilkokulları	70 915
- Köylerde 3 derslikte	<u>26 692</u>
TOPLAM	195 471

3. ÖĞRETMEN İHTİYACI

3.1. Öğretmen sayısı

- Derslik sayısı (385 559) X 1.8	694 006 Adet
----------------------------------	--------------

3.2. Mevcut öğretmen sayısı

279 450

3.3. İlave öğretmen ihtiyacı

414 556

4. MALİ İMKÂNSIZLIK

4.1. Derslik ihtiyacı

210 108 Adet

210 108 derslik x 40 000 Dolar 1 derslik x
140 000 TL./1 Dolar

1.176 Katrilyon

4.2. Öğretmen ve diğer personel maliyeti

A) 279 450 x 50 milyon maaş x 12 ay
(Mevcutlara 12 milyon eklenerek)

167 Trilyon

B) Yeni öğretmen ücretleri (414 556 x 12x50)

248 Trilyon

C) Öğretmen yetiştirme (414 556 x 200 milyon x 4711)

331 Trilyon

D) Diğer personel (70 000 milyon x 12 ay)

42 Trilyon

4.3 Bilgisayar ve ders araçları maliyeti

İlk ve ortaokullarda 10 687 000 öğrenci

Her 5 öğrenci için bir bilgisayar üzerinden

2 137 000 adet bilgisayar

İhtiyacın % 25'inin mevcut olduğu varsayılırsa

1 602 750 adet ek bilgisayara ihtiyaç vardır.

Bir bilgisayar istasyon ve ders araçlarıyla 1 500 Dolar'dır.

1 602 750 bilgisayar x 1 500 Dolar x 140 000 TL. üzerinden

336 Trilyon

- 4.4. Sosyal ve (Sportif ihtiyaç maliyeti 8 derslik için asgarî birer voleybol + basketbol sahası + 5 duşluk maliyeti
(1 milyar x 210 108/8)

26 Trilyon

TOPLAM İHTİYAÇ

2.326 Katrilyon

İlköğretim için 1997 Bütçesindeki yatırım 21 trilyon civarında olduğu düşünülürse, malî bakımdan Kanunun gereklerini kısa zamanda yerine getirmek mümkün değildir.

5. BİYOLOJİK, PEDAGOJİK VE PSIKOLOJİK İMKÂNSIZLIK

- * Bilimsel olarak meslek eğitimine erken yaşlarda başlanması, öğrencilerin istidat ve kabiliyetlerine göre yönlendirilmesi gerekmektedir. (Sanat, beden eğitimi, yabancı dil ve dinî eğitim gibi)
- * 8 yıllık zorunlu eğitimin kesintisiz olarak, aynı çatı altında, tek tip programla sürdürülmesi, yaş ve çağ bakımından öğrencileri bıktırma, usandırma ve caydırma açısından sakıncalıdır.
- * İlk ve ortaokul çağındaki çocukların fizikî, sosyal, psikolojik ve ergenlik gelişmeleri birbirinden farklı olduğundan, bu iki farklı çağ grubunun bir çatı altında eğitim ve öğretim yapımları sakıncalıdır.
- * Nitekim, şu andaki ilköğretimin ilk 5 yılında sınıf öğretmenliği, son 3 yılında ise branş öğretmenliği uygulanmaktadır.

6. HUKUKİ İMKÂNSIZLIKLAR

a) ANAYASA

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI

Kanun No. 2709 Yayın 09.11.1982

BAŞLANGIÇ

Her Türk vatandaşının bu Anayasadaki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak millî kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddî ve manevî varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu;

Anayasa Madde 24/1,4

VI. Din ve vicdan hürriyeti

Madde 24. – Herkes, vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir.

Din ve ahlâk eğitim ve öğretimi Devletin gözetim ve denetimi altında yapılıır. Din kültürü ve ahlâk öğretimi ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır. Bunun dışındaki din eğitim ve öğretimi ancak, kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanunî temsilcisinin talebine bağlıdır.

Anayasa Madde 27/1

IV. Bilim ve sanat hürriyeti

Madde 27. – Herkes bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir.

Anayasa Madde 42/1,2

II. Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi

Madde 42. — Kimse, eğitim ve öğretim haklarından yoksun bırakılamaz.

Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir.

b) MEDENÎ KANUN

Şahsiyet

b) Rüşt

Madde 11. — Rüşt, 18 yaşın ikmaliyle başlar. Evlenme, reşit kılar.

1. Devir ve takyit yasağı ve istisnaları

Madde 23. — Kimse, medenî haklardan ve onları kullanmaktan kısmen olsun feragat edemez.

Evlenmeye ehliyet ve maniler

Yaş:

Madde 88. —

Erkek onyedî, kadın onbeş yaşını ikmal etmedikçe evlenemez.

Şu kadar ki hâkim, fevkâlade hallerde ve pek mühim bir sebebe mebni onbeş yaşını ikmal etmiş olan bir erkeğin veya ondört yaşını bitirmiş olan bir kadının evlenmesine müsaade edebilir. Kardan önce, ana, baba veya vasinin dinlenmesi şarttır.

b) VELAYETİN ŞÜMULÜ:

II. Meslekî terbiye :

Madde 265. — Ana ve baba, çocuğun meslekî terbiyesini sevk ve idare eder ve mümkün mer-tebe kuvvet ve kabiliyetini ve arzularını nazara alır.

III. Dinî terbiye :

Madde 266. — Çocuğun dinî terbiyesini tâyin ana babaya aittir.

Ana babanın bu husustaki hürriyetini tehdit edecek her türlü mukavele muteber değildir. Reşit, dinini intihapta hürdür

c) BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İNSAN HAKLARI BEYANNAMESİ

Madde 18. —

Herkesin düşünce, vicdan ve din özgürlüğü vardır. Bu hak, din ya da inancını değiştirme özgürlüğünü ve din ya da inancını, tek başına ya da topluca ve açık ya da özel olarak öğretme, uygulama, tören ve ibadet yoluyla açıklama özgürlüğünü içerir.

Madde 26. —

1. Herkes, eğitim hakkına sahiptir. Eğitim, en azından ilk ve temel eğitim aşamasında parasızdır. İlköğretim zorunludur. Teknik ve mesleksel eğitim herkese açıktır. Yüksek öğrenim yeteneğe göre herkese eşit olarak sağlanır.

2. Eğitim, insan kişiliğini tam geliştirmeye ve insan haklarına ve temel özgürlüklere saygılı güçlendirmeye yöneliktir. Eğitim, tüm uluslar, ırklar ve dinsel gruplar arasında anlayış, hoşgörü ve dostluğu özendirir ve Birleşmiş Milletler'in, barışın korunması yolundaki etkinliklerini daha da geliştirir.

3. Ana-babalar, çocuklarına verilecek eğitimi seçmede öncelikle hak sahibidir.

d) AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ

Madde 9. — 1. Herkesin düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne hakkı vardır. Bu hak, din ya da inancını geliştirme özgürlüğüyle, din ya da inancını tek başına ya da topluca ve açık ya da özel olarak ibadet, öğretme, uygulama ve gözetme yoluyla açıklama özgürlüğünü de kapsar.

2. Din ve inancı açıklama özgürlüğü, ancak, demokratik bir toplumda kamu güvenliğinin gerekleri, kamu düzeninin, genel sağlık ve ahlâkın ya da başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli olan ve yasayla konulan sınırlamalara bağlıdır.

e) HELSİNKİ NİHAİ SENEDİ

Konferans 1 Ağustos 1975'te Helsinki'de çalışmalarını tamamlamıştır. Sonuç belgesinin 1/VII nci maddesinde, "insan hakları ve temel özgürlüklere saygı" başlığı altında şu ilkelere yer verilmiştir.

"Katılan devletler, insan hakları ve temel özgürlüklere saygı gösterecek; ırk, cinsiyet, dil ve din ayırımı yapmaksızın herkese düşünce ve din ve vicdan özgürlüğü tanıyacaklardır.

Devletler, insan haysiyetinden kaynaklanan ve insanın kendisini özgürce ve tam olarak geliştirmesi için zarurî olan, medenî, siyasi, ekonomik, sosyal kültürel ve diğer hakların etkin bir şekilde kullanılmasını teşvik edip cesaretlendireceklerdir.

Katılan devletler bu çerçevede, bireyin tek başına veya diğerleriyle topluca, kendi inançlarına uygun olarak, din veya inançlarını açığa vurma ve ibadet haklarını tanıyıp saygı göstereceklerdir.

Bölgesinde millî azınlıklar olan devletler, bu gibi azınlıklara dahil olan kişilerin kanun önünde eşit olma haklarına saygı gösterecekler ve onların insan hakları ve temel özgürlüklerden gerçekten yararlanabilmeleri için kendilerine tam fırsat sağlayacak, bu alandaki meşru çıkarlarını koruyacaklardır.

Katılan devletler, insan hakları ve temel özgürlüklerin evrensel niteliğini tanıyarak, onlara saygının, barış, adalet ve iyiliğin bir unsuru ve kendileri ve bütün devletler arasındaki işbirliğinin bir gereği olduğunu kabul ederler.

Devletler, karşılıklı ilişkilerinde hak ve özgürlüklere saygı gösterecekler, onlara evrensel düzeyde etkin bir şekilde saygı gösterilmesi için, birlikte veya tek başına BM ile işbirliği yapacaklardır.

Devletler, bireyin bu alandaki hak ve görevlerini bilmek ve ona göre hareket etmek hakkı olduğunu teyit ederler.

Katılan devletler, insan hakları ve temel özgürlükler alanında, BM Şartı ve İnsan Hakları Evrensel Bildirisinin amaç ve ilkelerine uygun olarak hareket edecekler ve keza onayladıkları uluslararası insan hakları sözleşmeleri de dahil olmak üzere bu alandaki uluslararası bildirimler öngörülen yükümlülüklerini yerine getireceklerdir."

f) PARİS ŞARTI

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı, 19-21 Kasım 1990 tarihleri arasında Paris'te toplanmıştır. Konferans sonucu kabul ve ilan edilen Paris Şartı'nın hemen girişinde "insan hakları demokrasi ve hukukun üstünlüğü" başlığı altında, Konferansa katılan devletler aşağıdaki yükümlülükleri üstlenmişlerdir.

"Milletimizin tek yönetim sistemi olarak demokrasiyi kurmayı, sağlamlaştırmayı ve güçlendirmeyi taahhüt ederiz. Bu çabamızda aşağıdaki hususlara sadık kalacağız;

İnsan hakları ve temel hürriyetler, tüm insanların doğumlarıyla birlikte iktisap ettikleri vazgeçilmez haklardır; ve kanunlarla garanti altına alınmışlardır. Bunların korunması ve geliştirilmesi Devletin başta gelen görevidir. Bunlara saygı, zorba bir Devlete karşı asıl güvenciyi oluşturur. Bunlara uyulması ve tam olarak uygulanması hürriyetin, adaletin ve barışın temelidir.

Demokratik yönetim, düzenli olarak yapılan hür ve adil seçimlerle ifadesini bulan halk iradesine dayalıdır. Demokrasinin temelinde insana saygı ve hukukun üstünlüğü yatar. Demokrasi,

ifade hürriyetinin, toplumun her kesimine karşı hoşgörütün ve herkes için fırsat eşitliğinin en iyi güvencesidir.

Temsili ve çoğulcu karakteriyle demokrasi, seçmene karşı sorumluluğu, kamu görevlilerinin kanunlara uyma yükümlülüklerini ve tarafsız bir şekilde dağıtılan adaleti kapsar. Kimse kanunların üzerinde olamaz.

Ayırım gözetilmeksizin herkesin :

Düşünce, vicdan, din ya da inanç hürriyetine, ifade hürriyetine; örgütlenme ve toplantı düzenleme hürriyetine, seyahat etme hürriyetine sahip olduğunu;

Ulusal azınlıkların etnik, kültürel, dil ve dinî kimliklerinin korunacağını, ulusal azınlıklara mensup kişilerin bu kimliklerini ayırıma tabi tutulmaksızın ve kanun önünde tam bir eşitlikle, hür olarak ifade etmeye, korumaya ve geliştirmeye hakları olduğunu teyit ederiz.

Bu ilkelere tam saygı, yeni Avrupa'yı üzerinde inşa etmeyi amaçladığımız temeli oluşturmaktadır.

Ülkelerimiz, demokratik kazanımları vazgeçilmez hale dönüştürebilmek amacıyla işbirliği yapacaklar ve birbirlerini destekleyeceklerdir."

g) İNSAN HAKLARI AVRUPA SÖZLEŞMESİNE EK I NUMARALI PROTOKOL

Madde 2. – Kimse eğitim hakkından mahrum edilemez. Devlet eğitim ve öğretim alanında üstleneceği görevleri yerine getirilmesinde, ana, babanın bu eğitim ve öğrenimi kendilerinin felsefî inançlarına göre sağlamak hakkına riayet edecektir.

h) LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI

FASIL III

Akalliyetlerin himayesi

Madde 39. – Gayrî müslim akalliyetlere mensup Türk tebaası müslümanların istifade ettikleri aynı hukuku medeniye ve siyasiyeden istifade edeceklerdir.

Türkiye'nin bütün ahali din tefrik edilmeksizin kanun nazarında müsavi olacaklardır.

Din, itikat ve mezhep farkı hiçbir Türk tebaasının hukuku medeniye ve siyasiyeden istifadesi-ne ve bilhassa hidematı umumiyye kabulüne, memuriyete ve meratibe nailiyetine veya muhtelif mesalikî sanayii icra etmesine bir mania teşkil etmeyecektir.

Madde 40. – Gayrî müslim akalliyetlere mensup olan Türk tebaası hukuken ve fiilen diğer Türk tebaaya tatbik edilen aynı muamele ve aynı teminattan müstefid olacaklar ve bilhassa, masrafları kendilerine ait olmak üzere her türlü müessesatı hayriye, diniye veya ictimaiyyeyi, her türlü mektep ve sair müessesatı talim ve terbiyeyi tesis, idare ve murakabe etmek ve buralarda kendi lisanlarını serbestçe istimal ve âyini dinilerini serbestçe icra etmek hususlarına müsavî bir hakka malik bulunacaklardır.

Madde 41. – Tedrisatı umumiye hususunda, Türkiye Hükümeti gayrî müslim tebaanın mühim bir nispet dahilinde mütemekkin oldukları şehirler ve kazalarda bu Türk tebaasının çocuklarının iptidai mekteplerde kendi lisanlarıyla tahsil etmelerini temin zımından teshilâtı münasibe ibraz edecektir. Bu hüküm Türkiye Hükümetinin mezkûr mekteplerde Türk lisanının tedrisinin mecburî kılmasına mâni olmayacaktır.

Madde 42. – Türkiye Hükümeti gayrî müslim akalliyetlerin hukuk-u aile ve ahkâm-ı şahsiye-leri bahsinde bu mesailin mezkûr akalliyetlerin örf ve âdetlerinde hal ve fasledilmesine müsaid her türlü ahkâm vaz'ına muvafakat eder.

Madde 44/2. —

Türkiye, Cemiyeti Akvam Meclisi âzasından her birini bu taahhüddattan herhangi birine karşı vuku bulan tecavüzü veya tecavüz tahdidini meclisin nazarı dikkatine arza salâhiyettâr olacağını ve Meclisin, icabı hale göre, münasip ve müessir telâkki edilecek bir sureti hareketi ittihaz ve talimat ita edebileceğini kabul eder.

Bu sebepledir ki;

Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulunun 29.6.1960 tarih ve 172 sayılı Kararı ile Musevi çocuklarına dinî eğitime müsaade edilmiş, Edilmesi de doğrudur. Ancak bizim çocuklarımıza aynı imkânın verilmemesi eşitlik ilkesine terstir. Bununla ilgili Karar şöyledir :

— İlkokullara devam eden Musevi çocuklarına; okul programları ve kanunen okula devam mecburiyeti işi aksattırılmamak şartıyla sineoglarda değişik müfredata göre din dersleri verilmesi hususu Vekâlet Yüksek Makamının tasvibine arz olundu.

Kurul üyelerinin imzaları

Uygundur.

21/VI/1960

Maarif Vekili

İmza

3.20/230

16.2.1960

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığına

Sineoglarda din dersi verilmesi hk.

Musevi çocuklarının dinî tedrisattan mahrum kalmamalarını temin maksatıyla Sineoglarda seviyelerine göre din dersi verilmesi isteği hakkında Hahambaşılıktan alınan 2.2.1960 tarihli ve 34/M/28 sayılı yazı ve 5 nüsha program ilişik olarak sunulmuştur.

İncelenerek bu husustaki mütalâalarının bildirilmesine rica eder, saygılarımı sunarım.

Özel Okullar Müdürü' a.

Ek : 5 nüsha yönetmelik

1 Yazı

Suretin Aynıdır

Şube Müdürü

Mühür

İmza

Millî Eğitim Bakanlığı 29 Haziran 1960 - Sinegog Eğitim Kararı ile ilgili müfredat şöyledir :

Talim Terbiye Dairesinin 29 Haziran 1960 tarih ve 172 sayılı Kararına dayalı olarak Bakanlık makamından alınan 21.6.1960 tarihli muciple ilkokullara devam eden Musevi çocuklarına aşağıdaki programa göre din dersleri verilmiştir, Program hahambaşlarınca hazırlanmıştır.

Program :

1. Allah'a teşekkür duaları

okuma ve ezber nan

(Birkot aneenin)

2. Sabah duaları

” ” ”

(Birkot aşahlar)

” ” ”

Türkiye Büyük Millet Meclisi

(S. Sayısı: 376)

3. Sabah mezmurları (Pesuke dejimra)	okuma ve ezber nan
4. Şema duası (Kariad şema)	” ” ”
5. Cumartesi günü mezmurları (Zemirot şel şabat)	” ” ”
6. Sabah namazı 1 inci kısım (Baruh Şema ve Aleluyot)	” ” ”
7. Sabah namazı 2 nci kısım (Yotser)	” ” ”
8. Sabah namazı 3 üncü kısım (Şemone esre)	” ” nam
9. Akşam namazı (Minha)	” ” ”
10. Yatsı namazı (Arvit)	” ” ”
11. Bazı mazmurlar (Allel)	” ” ”
12. Meşideler neşidesi (Şir aşirin)	” ” ”
13. Cumartesi gecesine ait mezmurlar (İehu neranena)	” ” ”
14. Cumartesi gecesi namazı (Arvit şel Şabat)	” ” ”
15. Cumartesi sabahı namazı (Şahrit)	” ” ”
16. Cumartesi 2 nci namazı (Musaf)	” ” ”
17. Cumartesi akşam namazı (Minha)	okuma ve ezber nam
18. Cumartesi yatsı namazı (Avdala)	” ” ”
19. Aybaşı namazı (Mudaf şel roşhodes)	” ” ”
20. Ay ihdasına ait dua (Birkot elevana)	” ” ”
21. Bayramlara ait illahiler (Mizmore aregolin)	” ” ”

Hahambaşılık :

22. Bayramlara ait namazlar okuma
(amidot şaloş regalim)
(musaf şel şaloş regalim)
23. Hanuka bayramına ait dua okuma ve ezber
(Birkat Hanuka)
24. Purim bayramına ait manzume okuma
(Mi Kamoha)
25. Roş aşana bayramına ait namazlar ve illahiler ”
(Tefilot upiyotim şel Roşaşana)
26. Kipur gününe ait namazlar ve illahiler ”
(Tefilot Yom akipurim ve apeyotim)
27. Tevrat okuması ”
(Keriat Atora)
28. Nebiilerin okuma parçaları ”
(Haftarot)
29. Ester (Magilla)
30. Ruth (Ruth)
31. Yermiyanın merasiyetleri (Eha)
32. Mezmurlar (Teillim)
33. Dinî vesaya (Pirke avot)
34. Oruçlara dair malumat
(Hameş taaniyot)
35. Pesah bayramına dair
(Sureler ve dualar)
(agada şel pesah)

7. DEMOKRATİK ZORUNLULUK

- * Demokrasilerde millet iradesi esastır ve millet bu hakkını parlamento vasıtasıyla kullanır.
Dolayısıyla parlamento, millet arzusunu hiçe sayan bir uygulamanın içinde olamaz.
- * Türkiye Büyük Millet Meclisinden güvenoyu alan 54 üncü Hükümet programı, zorunlu eğitimi kademeli olarak öngörmüştür.
- * Hükümet programları, hükümetleri Meclise karşı bağlayan bir akittir. Hükümet programında zorunlu eğitim, kesintili, yani 2 kademelidir.
- * Avrupa Konseyi Parlamenterler Toplantısında, 1993 yılında alınan 1202 sayılı kararda, demokratik toplumlarda din konusundaki özgürlükçü yaklaşımların, toplumda hoşgörünün yaygınlaşmasına yardım edeceği belirtilmiştir.
- * İmam-Hatip okullarının tamamı halk tarafından yapılmış olup, bu okulların kapatılması, halkın arzu ve istekleri ile çatışmaktadır.

8. FIRSAT EŞİTLİĞİNDE AYRICALIK

- * Devletin görevi eğitimde eşit imkânları sağlamaktır.
- * Mevcut duruma göre, ağırlıkla kırsal alanda eğitim gören öğrenciler, şehirdeki öğrencilerle aynı imkâna sahip değildir. 8 yıllık kesintisiz eğitimde, bu eşitsizlik daha da artacaktır.
- * İmkânlardaki bu eşitsizlik üniversiteye girişte adalet ilkesini de zedelemektedir.
- * Aynı sonuç hayattaki başarıyı da etkiler toplumumuzda kırgın, kısıncık grupların meydana gelmesine sebep olur.
- * Sosyal dengeleri bozar, anarşiyi körtükler.
- * Lozan Andlaşması ile gayr-i müslim unsurlara sağlanan din eğitim ve öğretim özgürlüğü şayet sürdürülecekse, müslüman unsurlardan bu hak esirgenmiş olacaktır. Onlara tanınan hak geri alınacaksa Lozan Barış Andlaşması ihlal edilmiş olacaktır.

9. VAKIF, BAĞIŞ VE YARDIMLAŞMA RUHUNUN ZEDELENMESİ

- * Devlet hizmetlerinde halkın desteğine ihtiyaç vardır.
- * Halk bu desteğini vakıf, bağış ve yardımlaşma yolu ile yapar.
- * 1996 yılında bütçeden eğitim için ayrılan yatırım tutarı 31 trilyon lira iken, aynı yıl, halkın eğitime katkısı; 10 trilyon lira olmuştur.
- * Bağış ve yardımlarda esas olan güvendir.
- * Halk iradesinin yansımadığı kararlarda güven duygusu zayıflar.
- * Bu da yardımlaşma ruhunu zedeler ve eğitimdeki katkı payını düşürür.

10. DEVLET MİLLET KAYNAŞMASININ ZEDELENMESİ

- * Medeniyet mücadelesinde başarı iç barış ve huzurla sağlanır.
- * Huzur ise milliyetiyle barışık olmakla gerçekleşir.
- * Milletın istek ve arzularının hiçe sayıldığı karar ve uygulamalar iç barışı bozar.
- * Toplumsal rahatsızlığı artırır.
- * Devlet-millet kaynaşmasını önler.
- * Kaynaşmanın sağlanması için, devletin emreden devlet olmaktan çok, hizmet veren devlet olmak zorundadır.
- * Milletın isteğine rağmen, sekiz yıllık zorunlu eğitimin kesintisiz olarak uygulanması, beklenen kaynaşmayı zedeleyecektir.

Dr. İ. Ertan Yülek
Adana

MUHALEFET ŞERHİ

I. Millî Eğitim alanında Yapısal değişiklikleri gerçekleştirecek olan bu yasa Millet İradesinin dikkate alındığı bir ortamda gündeme getirilmemiştir :

Meclis by-pass edilmiştir. Türkiye'de yıllardır, tahakküm eden anti-demokratik güçler meclis iradesi üzerine koydukları ipotekle haika rağmen baskıcı ve bilimi dışlayan metodlarla sekiz yıllık kesintisiz ve zorunlu eğitimi 54 üncü hükümete dikte ettirmeyi başaramadıklarından, yeni entrikaları sahneye koyarak 55 inci hükümete dikte ettirmişlerdir.

Meclisin ilk by-pass edilişi, 28 Şubat 1997'de MGK tavsiye kararları ile başlatılmıştır. Bu kararlar niteliği itibariyle tavsiye olmasına rağmen, hükümeti icbar etmemesine rağmen, ülkemizde

gerek Meclis içinde ve gerek Meclis dışında anti-demokratik bir zemin oluşturulmuştur. Zaten yeterince oluşmayan demokrasi zemini kaymıştır. Anti-demokratik zemin oluşumuna Meclis içindeki siyasi partiler de alkış tutmuşlar, başlangıçta perde arkasında görünen bir kısım asker de bütün boyutları ile sahneye çıkmıştır.

Sadece asker değil, işçi ve işveren Konfederasyonlarının çok kıymetli patronları da anti-demokratik zemine aynı söylemlerle yerleşmişlerdir. "REJİM TEHLİKESİ", "GERGİNLİK", "LAİK-ANTİLAİK ÇATIŞMASI". Fakat bu söylemler suni gündemle kasıtlı olarak ortaya çıktığından hiçbir zaman için işçi kesiminde kabul görmemiş, aksine patronları aleyhine büyük tepkiler göstermişlerdir. Çünkü Refahiyol döneminde 600 bin işçi ile sözleşme imzalanmış ve barış içinde ve hiçbir grevin olmadığı bir ortamda bütün bunlar gerçekleşmiştir. İşçi kesiminin yanı sıra bu söylemler memur kesiminde de, esnaf kesiminde de ve köylü kesiminde de kabul görmemiştir. Çünkü hemen hemen her kesim taleplerinin önemli bir kısmını barış ve hoşgörü ortamında karşılandığını görmüşlerdir.

Anti-demokratik zeminin en büyük aktörlerinden birisi de bir kısım MEDYA olmuştur. Yıllardır halkın sırtından, devlet kasasından semizlenmiş olan büyük sermaye gruplarının tesis ettiği ve yıllardır bu milletin ruh kökünü kazımaya çalışan, bin yıllık medeniyete küfür etmeyi şiar edinen, Milletin gerçek değerleri ile barışık olmayan, bu toplumda zehirli ayrık otları olan medyadır.

Bazı gazete başlıklarına baktığımızda MGK kararları kayıtsız şartsız uygulanmalıdır, asla taviz verilmemelidir, sekiz yıllık kesintisiz eğitim çağdaşlığın gereğidir, sürmanşetleri sergilendiği bir ortamda, Meclis içindeki millî şef döneminin artıkları da aynı nakaratlarla koroya katılmışlar ve Meclis dışı cuntacı koro ile birlikte 28 Şubat 1997'den itibaren 55 inci Hükümet kuruluncaya kadar, Çankaya'nın da iştiraki ile yüksek perdeden demokrasi (!) nutukları atılmıştır. Kısacası MECLİS BY-PASS edilmiştir. Demokrasi zeminine anti-demokratik güçler oturmuş ve kara paralarla oluşturulan transferler vasıtasıyla güvenoyu da alınmıştır. Yani Medya-Kumarhane-Büyük sermaye çevreleri kazandıkları kara paranın devamı için, sömürü çarkının devamı için arzu ettikleri dünyayı tekrar kurmuşlardır. Mecliste ahlaki zemin de kaymıştır, paranın iradesi galip gelmiş ve Millet idaresi şimdilik mahzenlere gömülmüştür.

55 inci Hükümet işte bu anti-demokratik cephenin oluşturduğu bir hükümdür. Özgürlük vaad edemez kendisi özgür değildir, insan hakları vadedemez çünkü insan haklarını gaspeden haksız kazanç erlerinin gayretiyle kurulmuştur, demokrasi vadedemez çünkü halka rağmen kurulmuştur. Kısacası Anti-demokratik cephenin oluşturduğu bir hükümdür. Perde arkasındaki güçler hükümetin kuruluşunu İmam-Hatip, Kur'an Kursu ve İslamcı sermaye (!) eksenine yerleştirmişlerdir. Bu eksen Meclis iradesini ve Hükümet iradesini yansıtmamaktadır. Ortada by-pass edilmiş meclis iradesi vardır, böyle bir ortamda hükümet oluşturulduğundan hükümet iradesi de ipotek altındadır. Bu irade ile işbaşına gelen hükümet resmî ideolojinin bir aracı olarak eğitime hiç bir bilimsel gerekçeyle dayanmaksızın yaklaşmakta ve halkın tercihlerini siyasal tercihe döndürme tarzındaki olması gereken fonksiyonunu gözardı etmektedir.

Bu yaklaşım totaliter rejimlerde benimsenen bir yaklaşımdır. Demokratik ideallerle donanımlı siyasi partilerin yaklaşımı olamaz. Nitekim 55 inci Hükümetin programı görüşülürken Sayın Başbakan Mesut Yılmaz'ın İmam-Hatip Liselerini kastederek "Bu okulları Cumhuriyetin okulları yapacağız" derken verdiği mesaj totaliter bir anlayışa teslim olunduğunun mesajıdır. Çünkü Ocak 1997'de Sayın Mesut Yılmaz Çay-TV'de yaptığı söyleşide "Bu okullar inançlı nesiller yetiştirmektedir. Halkın, fakir halkın fedakârlığı ile açılmıştır. 1940'larda baskı ve zulmü halkımız bildiği için bu güzel hizmetleri sergilemişlerdir, kendilerine destek olacağız her zaman" mealindeki açıklamaları hatırlayınca şimdi totaliter bir cepheye teslim olduğunu, 1940'ların baskıcı, talan edici, din ve vicdan hürriyetinin prangaya vurulduğu bir anlayışla birlik olduğuna açıkça anlamaktayız.

Aynı zemin kaymasını Çankaya'da da görmekteyiz, Cennete bilet kesen okullar nitelemesi ile. Bütün bunlar Meclisin by-pass edildiğini ve dolayısıyla Millet iradesinin by-pass edildiğini açıkça göstermektedir. Ayrıca gelişen olaylar hükümet üzerindeki şaibeleri de teyid etmekte, Anadol-D'nin Çankaya Hükümeti nitelermelerine de haklılık kazandırmaktadır. Artık zulüm alkışlanmayacaktır, zalimlerin maskesi düşmüş artık zalimler sevimyeyecektir, zalimlerin keyfi için geçmişe kal-kıp sövülmeyecektir. Çünkü şanlı Medeniyetimizin gönül erleri birgün gelecek bu ülkede özgürlü-ğü, insan haklarını, bayraklaştıracaklar ve bütün totaliter ruhlar da şifa bulacaktır.

II. Mevcut tasarının Sekiz Yıllık kesintisiz olması çağdaş gelişmiş ülke gerçeklerine aykırıdır :

Kesintisiz eğitim modelinden bahsederken eğitimde dünyanın çağdaş ülkelerinin bilhassa "Te-mel Eğitim" alanındaki yönelişleri gözardı etmemek gerekir.

Dünya'da "Temel Eğitim" alanındaki hem OECD hem de UNESCO tarafından yapılan değer-lendirmelere bakıldığında ki bu dökümanlar Millî Eğitim Bakanlığımızın değerli bürokratlarında da mevcuttur, gelişmiş ülkeler penceresinden bakıldığında ilkokulu kısa tutma eğilimi hızla yayıl-maktadır. İlkokul sadece oyun ortamında çocuğa sosyalleştirme ve anadilini iyi öğretme dönemi-dir. Bu sebeple bu dönem örneğin Almanya, Avusturya, Fransa'da 4 yıl, Japonya, İtalya, Fransa 5 yıldır. Hollanda, İsviçre, İngiltere, ABD'de 6 yıldır.

Bu süreler bize bir gerçeği yansıtmaktadır. Çocukların psikososyal özelliklerinden hareket ederseniz, ki bu elimizdeki bilimin bize verdiği gerçek ölçütdür, bu süreler gerçeği tam anlamıyla yansıtır.

Psikososyal ergenlik ve olgunluğa esas teşkil eden üç aşama vardır. (1) 3 yaş bunalım dönemi, (2) 7 yaş bunalım dönemi, (3) 12 yaş bunalım dönemi, bu dönemleri dikkate alan bir eğitim an-layışı var batı ülkelerinde.

	Zorunlu eğitim yaşı		Temel eğitim süresi	Zorunlu eğitim süresi
- Almanya	6	+	4=10	13 Yıl
- Avusturya	5	+	4=9	12 Yıl
- Fransa	6	+	4/5=10/11	10 Yıl
- Japonya	6	+	5=11	8 Yıl
- İtalya	6	+	5=11	8 Yıl
- Hollanda	6	+	6=12	9 Yıl
- İsviçre	6	+	6=12	9 Yıl
- İngiltere	5	+	6=11	11 Yıl
- ABD	6/7	+	6=12/13	12 Yıl
* Türkiye	7	+	8=15	8 Yıl
Belçika	6	+	6 (3 basamak)	=12
(*) İspanya	6	+	6	=12
İrlanda	6	+	6	=12
Luxemburg	6	+	6	=12
Portekiz	6	+	4	=10
(10-12 yaş) Hazırlık Eğitimidir.				
(**) Danimarka	7	+	9	=16

(*) 1990 yılı reformu ile (6) yıl, 2'şer yıllık 3 dönem.

(**) İlköğretim ve Alt ortaöğretim düzeylerinde genel eğitim. Danimarka eğitim sistemi alt ve ortaöğretim ara-sında farklılık verir. Danimarka'da zorunlu eğitim öncelikle Belediye okullarında verilmektedir. Aynı zaman-da özel okullarda veya evde de verilebilir.

Hızlı teknolojik çağda çocukların kısa genel eğitimden çabucak daha anlamlı eğitime geçmesi dünyada bugün kabul edilen ve her sene bazı ülkelerin geçtiği bir sistemdir. Çünkü genel eğitime çocuğu uzun süre tutmanın çocuğu donduracağı, gelişmesini önleyeceği kabul edilmektedir. Zaten, geçmişte uzun sürede öğretilenler bugün iletişimdeki gelişmeler sonucunda kısa sürede öğretilmektedir.

Ayrıca yukarıdaki ülke uygulamalarından çıkan sonuç, yönlendirme yaşı açısından 10, 11 ve 12 yaşlar yaygındır. Çocuğun psikososyal özellikleri açısından Çocuk Psikolojisi'nin terkedildiği Kadın ve Erkek Psikolojisine geçildiği dönemle çakışmaktadır. Mevcut tasarıda (7+8=15 yaş) öngörülen kesintisiz eğitim ne bilimsel gerçeklerle bağdaşmaktadır ne çağdaş ülkelerin uyguladığı sistemlerle bağdaşmaktadır ne de halkın taleplerinin uzlaşma içinde dikkate alındığı toplumsal talebin siyasal tercihe dönüşmesi ile bağdaşmaktadır.

Bugün için çağdaş ülkeler kademeli ve çocukların psikososyal özelliklerinden hareketle eğitimi planlayıp okul sistemini bu çerçevede uygularken, daha ileri bir aşama olarak evde eğitime (home schooline) de izin vermektedir. ABD, Fransa ve İspanya'da olduğu gibi eğer aile çocuğunun eğitimini evinde sürdüreceği maddi ve sosyal imkânlarla sahipse kendilerine izin verilmekte, çocuk dönem dönem öğretmen nezaretinde sınava alınabilmekte ve öğretmenin onayı ile diploma alabilmektedir.

Bugün için iletişim teknolojisi o kadar gelişmiştir ki dünyada Okulsuz Toplum (Deschooling Society) kurumunun tartışıldığı bir ortama gelinmiştir. Bugün Finlandiya ve ABD gibi ülkeler bütün ilkokulları internet sistemine bağlamaktadırlar. Belki yakın bir dönemde çocuklar sadece oyun ve sosyalleşme ihtiyaçları için okula gideceklerdir. Bu ülkelerde bu yöne dönük okul mimarisinde devrimler yapma eğilim ve çabaları vardır. Bu gelişmeleri dikkate almadan kesintisiz eğitim yaklaşımı tutucu bir yaklaşımdır, bilimsel zemini yoktur.

Bu gibi konularda bazı aydınlarımızın ve bazı ilim ve fikir adamlarımızın kendi ideolojik tercihlerini herşeyin üstünde tutmaları nedeniyle bilimsel gerçekleri perdeleyen önyargılı açıklamalarda bulunmaları, maalesef kamuoyunda bilime olan saygıyı da zedeler hale gelmiştir.

III. Mevcut tasarı öğrencilerin psiko-sosyal özelliklerini dikkate almamakta ve çağdaş eğitim bilimine ters düşmektedir :

Sekiz Yıllık Kesintisiz Yasa tasarısı üzerinde Bütçe ve Plan Komisyonu görüşmelerinin 40 ıncı saatini doldurduğu bir ortamda maalesef hükümet çevrelerinin iddia ettikleri eğitim reformunun (!) bilimsel gerekçesini ortaya koymadıklarını görmekteyiz. Şayet bir reform varsa veya bir değişiklik varsa hem bilimsel gerekçesinin ortaya çıkması hem de halkın tercihleriyle bir uzlaşma ortamında bir siyasal tercihi yansıtması gerekiyor. Şu ana kadar edindiğimiz intiba yasa tasarısının hiçbir gelişmiş ülkede uygulanan modeli içermeyen, bilimsel gerçeklerden uzak tamamen ideolojik tabanı oturmuş bir tasarı niteliğinde olmasıdır.

Tasarı 7 nci Beş Yıllık Kalkınma Planına aykırıdır, komisyonda hukuken görüşülmemesi gerekirken görüşmeler baskıncı bir yöntemle (ülke genelinde son günlerde izlenen yol) devam ettirilmekte, hiçbir mali altyapısı olmadan, fiziki altyapı olmadan devam ettirilmekte ve bilimsel zemini de olmadığından gelecek nesillerin daha çarpık bir eğitim ortamında katledilmesinin zemini hazırlanmaktadır.

7 nci Beş Yıllık Kalkınma Planına uydurulsa bile, fiziki ve malî altyapısı sağlansa bile bilimsel gerçeklere dayanmayan bir tasarının kanunlaşması Türk Millî Eğitime vurulmuş en büyük darbe olacaktır.

Tasarının bilimsel bir zemine oturmadığını, yine bilimsel zeminde hiçbir önyargıya kapılmaksızın, hiçbir ideolojik tavra girmeksizin açıklama zarureti Komisyonunda gerek Muhalefet üyelerinin ve gerekse de iktidar kanadının akli selim insanların da açıklamalarıyla çarpık sistem arayışına dikkat çekilmiştir. Bu nedenle gelişmiş ülkelerin uyguladığı bilimsel zemini bütün boyutlarıyla kamuoyuna ve bilim çevrelerine açıklamanın önemli bir görev olduğu kanaatindeyim.

Eğitim Planlaması

Eğitim Planlamasında en önemli faktör, çocukların psikososyal özellikleri dikkate alınarak okulların ve hizmetlerin planlanmasıdır. Bunlar tesadüfi ve rastgele değildir.

İnsanların Psikososyal erginliğe ve olgunluğa ulaşabilmesi için üç büyük bir aşama vardır.

I. aşama - 3 yaş bunalım dönemi, (ilk kapisler dönemi)

II. aşama - 7 yaş bunalım dönemi, (ikinci kapisler dönemi)

III. aşama - 12 yaş bunalım dönemi, (üçüncü kapisler dönemi)

İlk iki aşama, Çocuk psikolojisi ve son aşama Kadın psikolojisi, Erkek psikolojisinden bahsedilen aşamadır.

Eğitim planlaması yapılırken bu üç aşamanın herbirinin çekirdek kabul edilip etrafına örülen koza ile birlikte bir dönem kabul edilip, Okul çatısı'nın herbirine ayrı ayrı giydirilmesi suretiyle eğitim ve öğretimin yapılması gerekmektedir. Diğer bir ifade ile herbir bunalım döneminin özellikleri -psikososyal özellikler- farklı olduğundan herbirinin ayrı okul çatısına ihtiyacı olduğu bilimsel bir zorunluluktur. Yine bu dönemin özelliklerini çok iyi bilen öğretmen, eğitim uzmanı, psikiyatrist, sosyolog ve din adamlarının da aynı çatı altında görevlendirilmeleri de bir bilimsel zorunluluktur.

Bütün batı ülkeleri psikososyal evreleri içine alacak olan ayrı mekanda yeni farklı okullarda eğitim düzenlemesine gitmiştir. Psikososyal evreler dedeğimiz üç ayrı aşama üç ayrı kulvardır. Kulvardaki koşu mesafeleri farklıdır, adayların psikososyal özelliklerine endekslenmiştir ve bu özellikleri iyi bilen uzman bir ekibin nezaretinde eğitim koşusu yapılır. Bir kulvarda koşan diğer kulvarda koşamaz, nefesi yetmez, bilim buna müsaade etmez, insan tabiatı buna müsaade etmez. Diğer kulvardaki eğitim stafi bu adayı çözemez, yönlendiremez.

Bugün için ülkemizde dayatmacı bir ortamda gündeme getirilen bu tasarı maalesef bilimsel zeminde yoksun olduğundan, ikinci ve üçüncü kulvarda koşması gerekenleri kesintisiz aldatmacası ile aynı kulvarda koşturmanın altyapısını despotik tavırlarla hazırlamakta ve nesilleri katletmenin, eğitim sistemini katletmenin idraksizliğini sergilemektedir. Bu tuzağa düşmemek için bütün akli-selim insanların bu hileli ortamı keşfettiğine inanıyor ve bilim çevrelerinin duyarsızlıklarını da endişe ile izliyorum.

Öncelikle işin ne kadar bilimsel atmosfer dışında algılandığını belirtmek için psikososyal aşamaların özelliklerine dikkat çekmek istiyorum.

I. Aşama - 3 yaş bunalım dönemi

II. Aşama - 7 yaş bunalım dönemi

III. Aşama - 12 yaş bunalım dönemi

Bu bunalım dönemlerine elbiselerini giydirsek birinci aşama (0-6 yaş), veya (0-5), ikinci aşama (6-11 veya 7-12 yaş) ve üçüncü aşama (11-12 veya 12-22 yaş) olarak ortaya çıkar.

I. Aşama : 3 Yaş Bunalım Dönemi (0-6 Yaş)

Öğrenmenin en yüksek olduğu devir 4-7'dir. Bu dönemin çok iyi değerlendirilmesi, gerek çocuğun eğitimi ve gerekse toplumun yetenekli bireyler kazanması yönünden mühimdir. Nitekim ünlü müzisyenler 3-3,5 yaşlarında kemana, piyanoya başlamışlardır. Ünlü Mozart bunlardan birisidir ve 3 yaşında müzik eğitimi almaya başlamıştır. Ses ve gırtlak yapısı yönünden çok önemlidir.

Bu dönemde çocuğun yaşına göre yetenekleri iyice bilinmeli ve ona uygun bir değerlendirme yapılmalıdır.

Akıl ve ruh sağlığımızı oluşturan melekelerden bir tanesi de zeka'dır. Zeka'nın yanısıra diğer 7 psikomotor güç (-zeka ile sekiz- Muhakeme, Hafıza, Dikkat, Orientasyon, İdrak, Teessür ve İrade) insan kişiliği ve intibakı yönünden çok mühim olup, daha iyi gelişmesi için özen gösterilmesi gerekir. Bu sekiz psikomotor güç bilinmez ve aile ve okul ortamında (anaokul) bu güçler harekete geçirilmezse 7-8 yaşlarına doğru çocuk kendiliğinden araştırmacı özelliğini yitirmeye başlar. Ailelerin ve okulların (anaokulu) zekâ üzerine fazla ilgi gösterip diğer 7 psikomotor gücü tanımaması ve onların gelişimi müteyakkız bulunmaması çocuğun yetişmesinde dengesizlik çıkarır.

İkinci çocukluk çağı dediğimiz, 3 yaş bunalım dönemini içeren (4-7 yaş) döneme çocuğun en faydalı ve en süratli çıkarılıklar geçirdiği devredir. Çocuk sosyal çevre ile sürekli temasta bulunmak suretiyle devamlı olarak zihnini zenginleştirir. Üstün öğrenme özelliğine sahiptir. Bu çağdaki çocuk dünyaya karşı gerçek ve derin bir ilgi gösterir. İlgilerinde devamlılık yoktur. Merak dönemidir. 5-6 yaşlarına kadar adeta kelebek gibi hevselerinin peşinde koşar.

Bu devrede zihin gelişmesi harekette bulunmasına bağlıdır. İçinde bulunduğu sosyal çevre içerisinde keşifler yapmaya karşı da büyük bir ihtiyaç içindedir.

6-7 yaşlarında çocuk anne-baba ve sosyal çevresinde bulunan bireyleri uluorta türlü sualleriyle taciz edecek kadar soru sormaya meraklıdır. Bu dönemde susturulan çocuk önce teccüstünü (merak) sonra da güvenini kaybeder.

4-7 yaşlarında bencillik çağı belirginleşir. Ancak bu bencillik masum bir saflık içindeki bencilliktir. "Güzel Egoantrizm" çağı. Herşeyi kendine göre değerlendiren bir zihin eğilim vardır. Bu özellik 9-10 yaşlarında geçer, yeterki aile ve çevrede yeterince insan sevgisi almış olsun.

II. Aşama : 7 Yaş Bunalım Dönemi (7-12, 6-11) - (İkinci kaprisler çağı)

Bu dönemde çocuk Sosyal Benliğini keşfeder. Ben kimim, etrafımdaki bireyler kimdir? Çocuk bu devrede sosyal bir varlık olarak cemiyet içerisindeki yerini alma buhran'ı içerisindeydi.

Bu çağda zihin düzeyinde gelişmeler devam eder. Akıl ve ruh sağlığını oluşturan melekeler, psikomotor güçlerin inşası sürmektedir.

İkinci bunalım döneminin çocukta ortaya çıkarabileceği enferiyorite (acıklık kompleksi) duygusu, çocuk 3. buhran dönemine girmeden kendiliğinden kaybolması gerekir. Bunun için son olarak 12 yaştır.

7-10 yaşları arasındaki seneler, çocukta ahlâkın istikrarlı bir hal olmasına yardım edecek olan derin bir dini gelişmenin meydana geldiği yıllardır. Hristiyanlıkta bu döneme çok önem verilir. Bu nedenle okullarda ve hastanelerde din adamları (Papazlar) görev alırlar.

8-12 yaşlar, egoantrizmin gerileme çağıdır. Egoantrizm çocuğun kendi benliğini merkez haline getirmesidir ki bu eğilim bu yaşlarda zayıflar.

8-12 yaşlarda çocukların merakı onları hayata sevkeden en önemli bir özelliktir. Çocukların kişisel merakları gerçeklerle temas ettikçe tatmin olur.

10-11 yaşındaki çocuk artık herşeye kolayca inanmaya başlar, gördüğü, işittiği ve söylediği şeyler hakkında hüküm vermesini öğrenir.

12 yaşındaki çocuk, muhakeme kabiliyetini çok defa aşırı bir şekilde belli etmeye çalışır. Herşey mesele yapabilir ve yine herşey üzerinde tartışmaya meyillidir. Çocuk bu yaşta kendi haklarının amansız bir savunucusu olduğu gibi, haksızlıklara karşı da tahammülü azalmıştır. Kendi kendini eleştirmeye böylece daha belirgin olarak başlar. Muhakeme kabiliyeti de bunu kendisine sağlar.

Üçüncü çocukluk çağı dediğimiz 8-12 yaş tam bir koleksiyonculuk çağıdır. Bu zevkin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu çağ aynı zamanda çocuğun zekice inşaat yaptığı, makina tertibatını bozduğu, bozabileceği devredir. Ortaya bir eser koymaktan hoşlanır.

9-12 yaşları arasında çocukta, daha çok okul çalışmalarının meraka yer vermemesinden ileri gelen tahayyül eksikliği vardır. Okul öyle dizayn edilmelidir ki zihin fonksiyonlarının meydana çıkmasını kolaylaştırmalıdır. Tahayyül ilerideki başarılar için başlangıç teşkil eder.

III. Aşama : 12 Yaş Buhranı (12-22 Yaş) - (Üçüncü Kaprisler Dönemi)

Bu dönemin başlangıcı ülkelerin iklimine göre değişiklik arzeder. Sıcak iklimlerde erken başlar. Ülkemizde ise 10,5 yaşında başlar, 22 yaşına kadar devam eder. Hatta 25 yaşına kadar da uzayabilir. Bu dönemde artık çocukluk psikolojisi değil kadın ve erkek psikolojisi hakim unsurdur. Birey artık çocukluktan çıkmakta ve kendi cinsel özelliklerine adaptasyon sancıları çekmektedir.

Bu dönem içerisinde ergenlik çağı bulunmaktadır. (14-18 yaş)

12 yaş buhran döneminde çocukta önemli gelişmeler olur. Akıllı, bütün zihin eylemlerini yapabilecek hale gelmiştir, fikirlere karşı belirgin duyarlılığı gözlenir.

Çocuğun bütün zihni eylemleri yapabilecek hale gelmesi demek, başta ailenin olmak üzere bilhassa okulun -zira bu çağda okulun yönlendirmesi, okulun rehberlik servisleri'nin işlerliğinin mutlaka sağlanması- ve de toplumun bu gelişimi iyi değerlendirmesi gerektiğini bilmesi demektir. İleri zekâlı çocukların da bu özelliğinden hareketle daha iyi yönlendirilmeleri gerekmektedir. Bazı ülkeler her türlü zekâ seviyelerine göre yönlendirme merkezlerinin tesisini işte bu sebeplerle çok gerekli görmektedirler.

Ayrıca bu çağ çocuğun fikirlere karşı da belirli duyarlılığının görülmeye başlandığı bu dönemde, bu fikirler içerisinde siyasi düşünceler de bulunur. Toplum nedir? Rejim nedir? Devlet yönetimi? Felsefi, dini, ahlâki ve sanata dair fikirler onları düşünmeye sevk eder.

Bu dönemin en tipik örneği çocuğun derslerine yeterince çalışmamasıdır. Bununla mücadele için çocuğun 8 psikomotor gücünden "irade'nin çeşitli temrinlerle uzmanlar yardımıyla geliştirilmesi gereklidir.

Bu dönemde çocuk cinsel psikolojisinin özelliklerine adapte olma buhranını yaşar ve hayatta tek başına yürüyebilecek kabiliyette olduğunu biraz sert bir şekilde gösterir.

Bu dönemde çocuğun başlıca arzusu geçmişiyile ilgisini kesmektir. Anne ve babasının elbiselerini merak eder. Aynı kitapları, aynı öğretmenleri, aynı idarecileri ve hatta aynı kanunları istemez bu çağda. İlkokuldan çıkmış, ortaokula başlamıştır. Aynı öğretmen yoktur, değişik idareciler ve değişik kitaplar vardır. Zira ilkokuldayken "Öğretmenim tuvaletim geldi deyip" sınıftan çıkabiliyordu. Artık şimdi bu haller hoş görülmeyecektir.

Çocuk acı çekmeden gelişemez, lüzumundan fazla kolay ve rahat geçen 12 yaş buhranı (ergenlik çağı) kişiliği geliştirmez, kişiyi başkalarına bağımlı kılar ve pekçok psikososyal sorunlar ortaya çıkarır.

Bu gelişmeler (psikosozyal sorunlar) 15-19 yaşına kadar geciktiği takdirde aile ani patlamalar görebilir. Aileye isyan eden, evden kaçan ve suçlu çocukların doğması bu çağdadır. Bu çağda okulların objektif bir gözlem'den sonra objektif bir yönlendirmeyi yapması gerekmektedir. Gözlem için ideal dönem (11-13) veya (12-14) yaşları ve yönlendirme için ise ideal dönem (12-14) veya (13-15) yaşlarıdır.

14 yaşına doğru bütün alanlarda meydana gelen şiddetli bir değişme çocuğu derin denggesizliklere itebilir. 15-17 yaşlarında hiçbir hürriyet iddiasında bulunmaz (Nisbi durgunluk devri.) 17 yaşa doğru karşı koyma tekrar meydana gelir. 15-17 yaş döneminde hangi mesleği seçeceğine dair düşünceler zihninde yaygınlaşır. Düşündüğü mesleğe intisap edip etmeyeceği endişeleri başlar. Karşı cinse karşı duyguları daha faal hal alma eğilimindedir.

14 yaşında, yani ergenlik çağına girdiğinde çocuk kendi kendini inceleyebilecek hale gelmiştir. Zihin yaşı da artık 14 yaşında sabit hale gelmiştir. Zihin 18 yaşına kadar egzersizlerle olgunlaştırılır.

Ergen çocukta gene, edebiyata, icatlara meyil fazladır. Ancak sosyal çevreye intibaksızlıktan dolayı buhranları vardır. Bu kendi içi benliğine intibaksızlığı şeklinde tezahür eder. Çocuğun orientasyonu (kendi ve etrafı hakkında bilgi sahibi olabilmesi) yeterli değildir. Çünkü uyum güçlükleri had safhadadır. Yeni bir kişilik elde etmek için önce kazanmış olduğu herşeyle ilgisini kesmeye karşı büyük bir ihtiyaç vardır. Platonik bir sevgi dönemi içindedir. Bu nedenle bu çağın ani değişiklikler çağı olduğu iyi bilinmeli ve değerlendirilmelidir.

Psikosozyal Bilimin öngördüğü evrelerden hareketle insanların psikosozyal ergenliğe ve olgunluğa ulaşabilmeleri için önemli olan üç aşama bütün çıplaklığı ile yukarıda özetlenmiştir. Modern ve çağdaş ülkeler, eğitim planlamalarını bu evrelerin herbirini ayrı düşünerek yapmakta ve bu çerçevede ilk aşamada (0-6 yaş) ihtiyari olarak anaokulları teşvik etmekte ve ikinci aşamada (6-11 veya 7-12) genellikle süresi 5-6 yıl arasında değişen temel eğitim kurumları (ilkokullar) kurmakta veya kurdurmakta ve üçüncü aşamada (10-11 ve 11-12 yaş) da ortaokullar veya kolejler şeklinde kademeli ve üçüncü aşamada gözlem ve yönlendirme uygulamaları modern bilimin gereklerine göre hareket etmektedirler.

Şimdi şu anda ülkemizde reform! diye öngörülen yasa tasarısı hangi bilimsel gerekçelere dayandırılmıştır? Sayın Hükümete soruyorum, Sayın Bakana soruyorum, bu yasayı savunan herkese soruyorum. Ne yapılmıştır biliyor musunuz psikosozyal gelişimin son iki evresi birleştirilmiştir. Çocuk psikolojisi alanında değerlendirilmesi gereken çocuklarla kadın ve erkek psikolojisi alanında değerlendirilmesi gereken ve problemleri, tüm psikosozyal özellikleri taban tabana zıt olan çocuklar aynı potaya konulmuştur bilimsellik! adına. Aslında yapılan çağdışı bir eğitim provası'dır. Üçüncü dünya ülkelerinin gerisindedir bile. Çağdaşlık! adına yapılmaktadır. Asıl hedef herkesin mutabık kaldığı gibi -İmam-Hatip, Kur'an Kursları ve Hafızlık Müessesesi-dir. İnançlı nesillerin eğitim sisteminde etkisiz hale getirilmesi provası yapılmaktadır. Böylece bütün eğitim sistemimiz tahrip edilmeye çalışılmaktadır. Mesele İmam-Hatip meselesi değildir, herkesin meselesidir, bilimin katledildiği, demokrasinin katledildiği, insan haklarının ve özgürlüğünün kısıtlandığı ve halkın bir sürü gibi görüldüğü bu ortamda demokrasiye inanan herkese büyük görevler düşmektedir. Eğitimde ideolojik tavıra hayır ve bilimsel tavıra evet diyebilecek gönül erlerine ihtiyaç vardır.

Son olarak şunu belirtmek gerekir. Bütün çağdaş ülkeler eğitim planlamasını insanların psikosozyal özelliklerinden hareketle planlarlar. Bütün batı ülkeleri uygulamaları aynı zemine oturur. Her üç aşamada 3, 7 ve 12 yaşın çekirdek kabul edildiği, direkt kabul edildiği yere okul inşa ederler.

İşte Fransa örneği;

FRANSA

Zorunlu ve Kesintili (Kademeli) Eğitim

(6-16 yaş)

I) Okul Öncesi Eğitim

Alt Bölüm 2-4 yaş

Orta Bölüm 4-5 yaş

Üst Bölüm 5-6 yaş

II) Zorunlu Eğitim

1. İlköğretim (5 yıl) (6-11 yaş) (Temel Eğitim)

2. Ortaokullar-Kolej (4 yıl)

- Gözlem Dönemi (2 yıl)

- Yönlendirme Dönemi (2 yıl)

III) Zorunlu Eğitim Sonrası

Meslek, Genel ve Teknik Eğitim lisesi.

Doç. Dr. Sait Aşba
Afyon

MUHALEFET ŞERHİ

1. İlköğretim kanunda yapılan değişiklik T.C. Anayasasının 24, 25, 40 ve 42 maddelerinde tanınan özgürlükleri kısıtlayıcı niteliktedir.

2. Bu tasarı ile özel eğitim ve yetenek geliştirmeye bağlı eğitim ve öğretim boşlukta bırakılmakta ve niteliksiz işgücü ve meslek erbabı çıkmasına neden olacaktır.

3. Din eğitimi alan öğrencilerin yükseköğrenim, master ve doktora yapma hakları kısıtlanmaktadır.

4. Bale, konservatuar ve hafızlık eğitimi meslek şartları ve nitelikleri gözönüne alınmadan değerlendirilmektedir.

Yukarıda saydığımız nedenlerle karara muhalifiz.

Hasan Çağlayan
Çorum

Mehmet Ekici
Ankara

MUHALEFET ŞERHİ

İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Millî Eğitim Temel Kanunu, Çıracılık ve Meslekî Eğitimi Kanunu ile Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına ilişkin muhalefet şerhimiz ekte sunulmuştur.

Bu Tasarı, genel yapısıyla ve madde içerikleri itibarıyla Anayasa'ya aykırıdır.

1. DPT, Anayasal bir kuruluştur. Planlama, plan ve kalkınma ile DPT arasında Anayasal bir kuruluştur. Anayasa koyucu abesle iştilal etmez. Plan belgelerinin azımsanamayacak bir anlamı ve işlevi olmalıdır.

1982 Anayasası'nın 166 ncı maddesinin gerekçesinde planların kamu kesimi için bağlayıcı ve emredici olduğu vurgulanmıştır. Plan belgelerinin değiştirilmesi usulü, özel yasada bellidir. Bu belgeler yürürlükte iken, bunlara aykırı önerilerin görüşülmesi Anayasal yapımızla uyumsuz. Aksi davranış, planlamanın Anayasal temelini anlamsız kılar. 7 nci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda, eğitimde yönlendirme ve çeşitlilik esas alınmıştır. 8 yıllık zorunlu eğitimde bu unsurun ön görülmesi resnî bir ideoloji uğruna Anayasa'nın ihlali anlamına gelir.

2. Anayasa, eğitimin çağdaş bilim ilkelerine dayalı olmasını öngörür. Önerilerin parlamento safhasında, müzakeresinde, genel olarak pedagoji formasyonunu taşımayan kişilerin görüşleri temel alınmıştır. Sorun eğitim ve bilim zemininden, politika zeminine taşınmıştır. Oysa komisyonlarda bu alanda otorite olan bilim adamlarından ve bilim kuruluşlarından yararlanılması gerekirdi. Tasarı'nın geneli hakkında harcanan sürenin onda biri bilim adamlarına tanınsa idi, belki bir temel doğru, siyasal müzakerelere feda edilmezdi. Tasarı, bu yönüyle de Anayasa ile çelişmektedir.

3. Demokratik hukuk devleti, hukuk kurallarına ve çoğulculuğa dayalı bir devlettir. Tek tip insan eğitimi, hiçbir demokrasi kuralıyla bağdaşmayan dayatıcı ve hukuk dışı, Anayasa korunmasında olmayan karşıt bir eğitimidir.

Tasarıda mevcut kesintisiz eğitim Anayasa, planlama ve bu konudaki kanunlara aykırı olduğundan; ayrıca 7 inci 5 Yıllık Kalkınma Planındaki kademeli, ölçme değerlendirme ve yönlendirme sistemi uygulanması ile meslekî ve teknik öğretimin etkinliğinin artırılması hususunun, Tasarının 1, 5, 6 ncı maddelerinde gözardı edildiği tespit edildiğinden ve Tasarının 4 üncü maddesiyle yeniden düzenlenen 12 inci maddeye eklenen fıkranın, vermiş olduğumuz önergede zikredildiği üzere Anayasanın 24 üncü maddesinde öngörüldüğü şekilde düzenlenmediği anlaşıldığından Tasarıya ve içeriğine muhalif olduğumuzu saygı ile arz ederiz.

Mustafa Çiloğlu

Burdur

Saffet Kaya

Ardahan

M. Ali Yavuz

Konya

Ertuğrul Eryılmaz

Sakarya

TASARININ 4 ÜNCÜ MADDESİNE KARŞIT OY YAZISI

12.8.1997

1. 3 Mart 1924 tarih ve 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanunu Anayasanın "İnkılâp kanunlarının korunması" başlıklı 174'üncü maddesi kapsamında olup; bu kanun gereğince, bütün öğretim ve eğitim kurumları Millî Eğitim Bakanlığına bağlanmış; eğitimin birliği ilkesi yürürlüğe konulmuştur. Tasarının 4 üncü maddesi ile Diyanet İşleri Başkanlığına din eğitimi ve öğretimi görevi verilmektedir. Bu nedenlerle, Anayasanın 174'üncü maddesine aykırıdır.

2. Anayasanın 24'üncü maddesi; "Din ve ahlâk eğitim ve öğretimi devletin gözetim ve denetimi altında yapılır" ilkesini öngörmekte; devlete sadece ilk ve ortaöğretim kurumlarında zorunlu" din kültürü ve ahlâk" öğretimi görevini vermektedir. Oysa, tasarının 4 üncü maddesi ile, Diyanet İşleri Başkanlığına, yukarıda belirtilen alan dışındaki "din eğitimi ve öğretimi" görevi verilmekte olduğundan Anayasanın 24'üncü

3. 633 sayılı "Diyanet İşleri Başkanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında"ki kanunda bu kuruluşa din eğitimi ve öğretimi görevi verilmemiş olmasına karşın, tasarının 4'üncü maddesi ile kuruluş bu alanda görevlendirilmektedir. Bu biçimdeki bir düzenleme Anayasanın 136'ncı maddesine aykırıdır.

4. Anayasanın 42'nci maddesi, "eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılâpları doğrultusunda"

da, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz. Eğitim ve öğretim hürriyeti, Anayasaya sadakât borcunu ortadan kaldırmaz." ilkelerini öngörmektedir.

Bu nedenlerle, yasa tasarısının 4'üncü maddesi Anayasanın 42'nci maddesine aykırıdır.

Tüm bu nedenlerle, tasarının diğer maddelerine katılmakla beraber, Anayasanın 24, 42, 136 ve 174'üncü maddelerine aykırı olan 4'üncü maddesine karşı oy kullandığımızı arz ederiz.

Algan Hacaloğlu
İstanbul

Ali Topuz
İstanbul

MUHALEFET ŞERHİ

— Bahsekonu olan tasarı hazırlanış tarzı ile, içeriği ile, görüşülme şekli ile Anayasanın ilgili hükümlerine (başta 24 üncü madde olmak üzere) 7 nci Beş Yıllık Kalkınma Planı 8 Yıllık Temel Eğitimi iki kademeli öngördüğü halde

- Kesintisiz olması
- Esas komisyonun

Millî Eğitim Komisyonu olması gerektiği, Plan-Bütçe Komisyonunun talî olması gerektiği

— Bir alt komisyon bile kurulmadan çok acele milletimizin kabullenemeyeceği, malî kaynak temininin hayâl olduğu

— Fizikî, hukukî, siyasî uygulanma imkânı olamayacağı, büyük huzursuzluk ve kargaşa yaratacağı, milletimizin sesine kulak verilmediği, şayet milletimize yüklenen ağır vergi temin edilse bile uygulamada 2886, vize vs. uygulamalarının dışına çıkılması yeni kuruluşların yasal dayanağı olamayacağı,

— Komisyona sunulduğu adı ile son anda

— Malî eğitim payı olarak adının değiştirilmesi ciheti

— İnsan hakları, din ve vicdan hürriyeti ve özellikle çok tabii hak olan dinî öğrenim imkânlarını kısıtlayıcı hükümlere ağırlık verdiği, yüce milletimizin açtığı okulları kapatmaya yönelik bulunduğu cihetler, hak, hukuk, insanî, dinî, siyasî her türlü hakları daraltıcı mahiyetlerde dolu bu tasarımı milletimizin hayırına, özellikle geleceğimizin teminatı olan çocuklarımıza, milletimizin arzuladığı, huzur bulduğu, yarınından emin olacağı bir eğitim veremeyeceği gibi

— Bugünkü sistemi ters-yüz hale getireceği cihetlerle karşı olduğumu bildiriyorum.

Saygılarımla.

12.8.1997

Fethi Acar
Kastamonu

MUHALEFET ŞERHİ

1/620 sayılı Kanun tasarısı ve kabul edilen geçici madde hükümleriyle getirilmek istenilen düzenleme ve tedbir paketine çok önemli gördüğüm aşağıdaki gerekçelerle muhalif olduğumu beyan etmek isterim :

1. İlgili tasarıyla, 7 nci beş yıllık kalkınma planı çerçevesinde uyulması gereken hükümlere açıkça aykırı hareket edilmektedir. Tasarının, 3067 sayılı Kanun ile Anayasanın 166 ncı maddesine aykırı olduğu hususunda Millî Eğitim Komisyonu raporundaki tespit ve değerlendirmeler taraftından da kabul edilmektedir.

2. Eğitim reformu şeklinde takdim edilen, ülkemizin ve toplumumuzun bugünü ve geleceğini yakından etkileyecek tasarı hükümleri, dayanması gereken temel araştırmalardan ve hazırlık çalışmalarından mahrum gözükmektedir. Hayatı önemi haiz bir konuda, alelacele gündeme getirilen projenin, faydalı olacağı; toplumsal barışı sağlayacağı, toplumun gelişme ve kalkınmasına katkıda bulunacağı hususunda ciddi tereddütlerim vardır.

3. İlgili proje, makro hedeflere yönelik gerekçeler ihtiva etmesine rağmen, böyle bir projeyi benimsemesi, desteklemesi ve katılması gereken kamuoyu faktörünü ihmal etmiş, emrivaki şeklinde, toplumun, Türkiye Büyük Millet Meclisinin ve demokrasimizin gündemine girmiştir.

4. Demokrasinin yaralandığı bir konjonktürde kurulan 55 inci hükümetin, öncelikle yasalastırma istediği tasarı, tereddütü, şüpheli ve dayatmayı akla getirmektedir. Sayın Başbakanın, böyle bir sosyal proje için, “siyaseti bırakmama yol açsa dahi peşini bırakmayacağım” meâlindeki sözleri ve muhalif görüşleri yarasa vb. ifadelerle nitelendirmesi antidemokratik bir tavır yansıtmaktadır. Antidemokratik söz ve davranışların, esasen millî iradeye ve halk hakimiyetine aykırılığı, sözkonusu projenin siyasi desteğinin zafiyetini ve yetersizliğini de göstermektedir.

5. Plan ve Bütçe Komisyonundaki müzakereler sırasında, iyi niyetli projenin başarılı olmasını temine dönük teklifler ve çabalar karşılıksız kalmış, en makûl düzeltme teşebbüsleri dahi itibar görmemiştir. Belirsiz müzakere programının stres doğurucu atmosferinde alt komisyon kurulması reddedilmiş, özellikle 4 üncü maddeyle ilgili spekülasyonlar komisyon çalışmalarını aksatmıştır. Zaman, zaman ihtiyaç duyulan bilgileri vermek için herhangi bir yetkili veya uzmanın bulunmaması ya da komisyona davet edilmemesi, müzakerelerin ve alınan kararların sıhhatini olumsuz yönde etkilemiştir.

6. Çağdaş demokratik ülkelerde, benzeri görülmeyen ve ciddi herhangi bir referansı bulunmayan “kesintisiz zorunlu eğitim” uygulaması, Türk toplumunun kaynaklarını israf edecek, gelecek nesillerin sağlıklı ve dengeli bir biçimde yetişmesini engelleyecek özellikler taşımaktadır. İlk 5 inci ve 6 ncı yıldan sonra, yapılması gereken profesyonel yönlendirme çalışmaları mevcut tasarıda öngörülmediğinden, çocuklarımızın üniversite önlerinde birikmesi ve yaygın işsizlik sonucunu doğuracak, bu durumda da çok önemli sosyal problemleri doğuracaktır. Nerdeyse, yüzlerce mesleğe hazırlama programının erken yaşlardan itibaren uygulandığı gelişmiş Batı ülkelerinde, önümüzdeki ilgili hükümet tasarısında öngörülen düzenlemeler bulunmamaktadır.

7. Tasarıyla getirilmek istenen 8 yıllık kesintisiz zorunlu eğitim, özellikle ülkemizin toplumsal bir olgusu ve imkân olan İslâm dininin öğretim ve eğitimi açısından telafisi zor sıkıntılara yol açacaktır. Bütün dünya, daha mutlu, daha huzurlu ve daha bütünleşmiş bir toplum hayatının gerçekleşmesi için, dinî değerlerin yükselmesini, dindarlaşma sürecinin hızlanmasını isterken, bizim toplumumuzda sun’i şekilde abartılan irtica, laiklik, çağdaşlık vb. konu ve kavramlarla ilgili tartışmalar, kamplaşmalara yol açmakta, bu ortamda, bir an önce uygulanmak istenilen “eğitim reformu” da yeterli desteği bulamamaktadır. Projenin, dinî eğitimle ilgili tereddütleri girememesi ve yükselen dinî ihtiyaçları karşılama özelliğinden uzak olması, başarısızlık riskini olağanüstü ölçüde artıracak bir keyfiyettir. Toplum ile kamu yönetimi ya da devlet arasındaki bütünleşmeyi zedeleyici niteliğiyle, mevcut tasarı ıslaha ve olgunlaştırılmaya muhtaçtır.

8. Ayrıca, teknik açıdan bir sistem bütünlüğünden yoksun eğitim reform projesinde, öğrenci-öğretmen- derslik-bina, ölçme-değerlendirme, seçme-yerleştirme, yönetim-organizasyon, yardımcı hizmetler, araç-gereç vb. unsurlar üzerinde yeterince durulmamaktadır ve bu açıdan başarılı olma ihtimali yüksek değildir.

9. Öngörülen uygulamanın kanunun yayımlandığı tarih itibariyle başlatılacağına ilişkin yürürlük maddesi hükmü de çeşitli problemlere temel teşkil edebilecektir. Çünkü yeterli hazırlık yapı-

madan ve gerekli çalışmalar ihmal edilerek uygulamanın başlatılması, okullar ve bölgeler arasında hakkâniyeti ve dengeyi daha da bozacaktır. En az bir yıllık hazırlık yapmadan ve pilot bölgelerde denenmeden uygulamaya geçilmesi, daha sonra ortaya çıkabilecek pek çok sosyal probleme kaynak oluşturacaktır. Bedeli ağır ödenebilecek bir proje uygulaması ülke sevgisi ve toplum yasasıyla bağdaşmayacağı için, siyasî irade daha hassas ve daha profesyonel olmak durumundadır.

Yukarıdaki mülahazalarımın dolayı ilgili kanun tasarısının tümüne karşıyım.

Prof. Dr. Nurettin Kaldırımcı
Kayseri

MUHALEFET ŞERHİ

“İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Millî Eğitim Temel Kanunu ve Meslek Eğitim Kanunu ile Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı”na Muhalefet Şerhim aşağıdadır.

“İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Millî Eğitim Temel Kanunu ve Meslek Eğitim Kanunu ile Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı”na muhalifim;

Çünkü;

(1-) Bu tasarının 1 inci maddesinde;

“İlköğretim Kurumları 8 yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere İlköğretim diploması verilir.”

2 nci maddesinde;

“İlköğretim 6, 7 ve 8’nci sınıf öğrenimi ortaöğretim kurumları bünyesinde yapmakta olanlar ile çıraklık eğitim merkezlerinde öğrenciler, zorunlu eğitimi bu kurumlarda tamamlarlar. 1997-1998 ders yılı başından itibaren bu sınıflara hiçbir şekilde öğrenci alınmaz.

Bazı derslerin öğretimini yabancı dille yapan okulların hazırlık sınıflarında başarılı olanlar ile 1997-1998 öğretim yılında okumaya hak kazananlar da zorunlu eğitimlerini bu okullarda tamamlarlar.”

3 üncü maddesinde;

“Millî Eğitim sistemi, her bakımdan, bu yönetmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir. Bu amaçla, ortaöğretim kurumlarına, eğitim programlarının hedeflerine uygun düşecek şekilde hazırlık sınıfları konulabilir.”

4 üncü maddesinde;

“Yukarıdaki fıkranın dışındaki din eğitimi ve öğretimi veya Kur’an kursları ve hafızlık eğitimi, kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanunî temsilcisinin istemine bağlıdır. Bu kurslar ve eğitim, örgün eğitim kurumları dışında, Diyanet İşleri Başkanlığınca verilir ve Millî Eğitim Bakanlığının denetim ve gözetimine tabidir. Diyanet İşleri Başkanlığı bu konudaki talepleri karşılamak için gerekli önlemleri alır.”

5 inci maddesinde;

“3. İlköğretimin son ders yılının ikinci yarısında öğrencilere, ortaöğretimde devam edebilecek okul ve programların hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı konusunda tanıtıcı bilgiler vermek üzere rehberlik servislerince gerekli çalışmalar yapılır”

6 ncı maddesinde;

İlköğretim Kurumları 8 yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir.”

7 nci maddesinde;

“5.6.1986 tarihli ve 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanununun 9’uncu maddesinde “Eğitilirler” ibaresi “Eğitilebilirler” ve 10’uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde geçen “Ontüç yaşını” ibaresi “Ondört yaşını” olarak değiştirilmiştir.

8 inci maddesinde;

“Zorunlu eğitim çağındaki çocukların öğrenim gördüğü ilköğretim kurumlarının eğitim, öğretim ve yönetimi ile ilgili görev ve hizmetleri yürütmek”

10 uncu maddesinde;

“5.6.1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 6’ncı Maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) ve (3) numaralı alt bendleri, 8’inci Maddesi, 9’uncu maddesinin ikinci fıkrası, 14’üncü Maddesinin birinci fıkrasındaki “ilkokul ve ortaokulların birlikte ve ayrı oluşlarına” ibaresi, Geçici 9’uncu Maddesi, 14.6.1973 tarihli 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 25’inci Maddesinin birinci fıkrası ile Geçici 2’nci Maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.”

Ek maddesinde;

A) Sekiz yıllık kesintisiz ilköğretim giderlerinde kullanılmak üzere, 1.9.1997-31.12.2000 tarihleri arasında aşağıda belirtilen işlemler ve kâğıtlar için eğitim katkı payı ödenir :

1. Vergilerin tarh ve tahakkuku ile ilgili olarak mükellef ve sorumlularca vergi dairelerine ve belediyelere verilen beyannameler ile Sosyal Sigortalar Kurumuna verilen sigorta prim bildirgelerinden 500 000 lira; gümrük idarelerine verilen beyannamelerden ise 1 000 000 lira;

2. 1318 sayılı Finansman Kanununa göre taşıt alım vergisine tabi olan motorlu taşıtların kayıt ve tescili ile devirlerinde 10 000 000 lira;

3. Spor-Toto, Spor-Loto ve Sayısal Loto oyunlarında her bir kolon için 10 000 lira, at yarışlarında oynanan her bir bilet için 20 000 lira;

4. Silah taşıma ve bulundurma müsaade vesikaları için 20 000 000 lira, kara avcılığı ruhsat tezkereleri için 10 000 000 lira,

5. Hava yolu ile iç hat yolcu taşımacılığında düzenlenen her bir bilet için 500 000 lira, dönüşlü biletler için 1 000 000 lira;

6. İstanbul Menkûl Kıymetler Borsasında yapılan iş ve işlemler nedeniyle alınan menkûl kıymet kotasyon ve tescil ücretlerinin, kurtaj ücretlerinden borsa yönetimine ödenecek borsa paylarının ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yapılan tescil ve kayıtlar nedeniyle alınan ücretlerin yarısı kadar ayrıca hesaplanacak tutarlar;

7. Cep telefonu sahipleri adına tahakkuk ettirilen aylık sabit tesis ücretleri kadar yılda bir defa olmak üzere ayrıca hesaplanan tutar ile adlarına GSM aboneliği tesis edilenlerden 2 000 000 lira;

8. 13.4.1994 tarih ve 3984 sayılı Kanun uyarınca Radyo Televizyon Üst Kurulu tarafından yayın kuruluşlarının reklam gelirlerinden alınan pay kadar ayrıca hesaplanacak tutarlar;

9. 492 sayılı Harçlar Kanununa ekli 4 sayılı tarifinin 1 numaralı bölümünde belirtilen tapu işlemlerinden harç mükellefiyeti doğuran (492 sayılı Harçlar Kanunu ile diğer kanunlarda yer alan istisna ve muafiyetler dikkate alınmaksızın) her bir işlemin tarafları için ayrı ayrı 5 000 000 lira.

10. Bu fıkranın, 3, 5 ve 7 numaralı bentlerinde yer alan katkı payları katma değer vergisi matrahına dahil edilmez.

11. 1 numaralı bentte belirtilen eğitim katkı payı mükellef veya sorumlular tarafından beyanname verme süresi içinde; 2 numaralı bentte belirtilen katkı payı taşıt alım vergisi mükellefleri tarafından bu vergi ile birlikte; 3 numaralı bentte belirtilen katkı payı kolon ve bilet bedeliyle birlikte; 4 numaralı bentte belirtilen katkı payı vesika ve tezkere sahiplerince bu belgelerin verilmesi veya yenilenmesinden önce; 5 numaralı bentte belirtilen katkı payı bilet bedeliyle birlikte; 6 numaralı bentte belirtilen katkı payı İstanbul Menkul Kıymetler Borsası ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından tahsil edilecek olan ücret ve gelirlerle birlikte; 7 numaralı bentte belirtilen nispi pay Türk Telekom A.Ş.'ne yılda bir defa (birincisi bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takip eden ayda, diğerleri her yılın Ocak ayında), maktu pay ise abone tesis ücreti ile birlikte; 8 numaralı bentte belirtilen katkı payı Radyo Televizyon Üst Kurulu payı ile birlikte; 9 numaralı bentte belirtilen pay taraflarca işlemden önce ödenir.

12. Belediyeler, müşterek bahis ve talih oyunlarında bahis ve oyunu tertipleyenler, Sosyal Sigortalar Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası, Türk Telekom A.Ş., Radyo Televizyon Üst Kurulu ve hava taşımacılığı yapanlar tarafından bu fıkraya göre bir ay içinde tahsil edilen eğitim katkı payları, ertesi ayın 20 nci günü akşamına kadar beyan edilerek ödenir.

13. Bakanlar Kurulu, bu fıkranın, 1, 2, 3, 4, 5, 7 ve 9 numaralı bentlerinde yer alan tutarları ayrı ayrı on katına kadar artırmaya yetkilidir. Eğitim katkı payının tarh, tahakkuk ve tahsilinde, ilgili mevzuat hükümleri ile 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Üşulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

B) 1.9.1997-31.12.2000 tarihleri arasında 24.3.1988 tarihli ve 3418 sayılı Kanunun 7 nci maddesi hükmü yerine aşağıdaki hüküm uygulanır.

“Eğitim, gençlik, spor ve sağlık hizmetleri vergisinin oranı % 10'dur. Bakanlar Kurulu, verginin kapsamına giren her bir mal veya mal grubu için bu oranı sifıra kadar indirmeye, üç katına kadar artırmaya yetkilidir.

Eğitim, gençlik, spor ve sağlık hizmetleri vergisi, tütün mamülleri ile her türlü alkollü içkilerin (tabii köpüren şarap ile vermut ve kına kına şarabı dahil, sair şarap ve bira hariç) katma değer vergisi hesabına esas alınan perakende satış fiyatı; sair şaraplar ve bira ile her türlü alkolsüz içeceklerin (su, soda, sade gazoz, meyveli gazoz ve meyve suları hariç) imalatçılarla ithalatçılarda oluşan katma değer vergisi matrahı üzerinden hesaplanır. Alkolsüz içecekler hariç verginin hesaplanmasında 5 000 liraya kadar olan kesirler 5 000 lira ve katları olarak uygulanır. Bu vergi, katma değer vergisi ve diğer vergi, resim, harç, fon, pay ve benzerlerinin matrahına dahil edilmez.”

C) Bu maddenin (A) ve (B) fıkralarına göre tahsil edilen pay ve gelirlerin tamamını 3418 sayılı Kanunun 39 uncu maddesindeki hasılat paylaşım esasları dikkate alınmaksızın yılı Bütçe Kanununun (B) işaretli cetveline özel gelir, sekiz yıllık kesintisiz ilköğretim giderlerini karşılamak üzere (A) işaretli cetvelinde Millî Eğitim Bakanlığının bütçesinde mevcut veya yeniden açılacak tertiplere özel ödenek kaydetmeye Maliye Bakanı yetkilidir.

D) 13.4.1994 tarihli ve 3984 sayılı Radyo Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunun 12 nci maddesinde belirtilen ve Üst Kurulun gelirleri arasında yer alan; reklam gelirlerinden alınacak paylar, yayın izni ve lisans ücretlerinden elde edilen gelirler ile 7.12.1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 39 uncu maddesinin 1 inci fıkrasının (b) bendinde belirtilen gelirler ve 23.2.1995 tarihli ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 29 uncu maddesi gereğince Rekabet Kurumu adına elde edilen gelirler ve ayrıca İstanbul Menkul Kıy-

metler Borsasında yapılan iş ve işlemler nedeniyle alınan menkul kıymet kotasyon ve tescil ücretlerinin, kurtaj ücretlerinden borsa yönetimine ödenecek borsa paylarının ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yapılan tescil ve kayıtlar nedeniyle alınan ücretlerden halen birikmiş tutarları üzerinden Maliye Bakanının teklifi üzerine Başbakan tarafından belirlenecek kısmı sekiz yıllık kesintisiz ilköğretim hizmetlerinde kullanılmak üzere Maliye Bakanlığınca bütçeye özel gelir ve Millî Eğitim Bakanlığı bütçesine özel ödenek kaydedilir.

E) 22.9.1994 tarihli ve 4033 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinde öngörülen tasfiye işlemleri; bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir ay içinde tamamlanır. Toplanan gelir ve bağışlardan arta kalan miktar sekiz yıllık kesintisiz ilköğretim hizmetlerinde kullanılmak üzere Maliye Bakanlığınca bütçeye özel gelir ve Millî Eğitim Bakanlığı bütçesine özel ödenek kaydedilir.

F) Sekiz yıllık kesintisiz ilköğretim giderlerini karşılamak amacıyla yapılan her türlü bağış ve yardımlar; Millî Eğitim Bakanlığı adına Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasında açılacak özel hesaba yatırılır ve özel tasarruf mevduatı gibi nemalandırılır.

Hesapta toplanan tutarlar Millî Eğitim Bakanlığınca uygun görülen zamanlarda, bir yandan bütçeye özel gelir, diğer yandan Millî Eğitim Bakanlığı bütçesinde mevcut veya yeniden açılacak tertiplere Maliye Bakanlığınca özel ödenek kaydolunmak üzere aynı Bakanlığın Merkez Saymanlık Müdürlüğü hesaplarına aktarılır.

Bu hesapta toplanan gelirler ve yapılan harcamalar her altı ayda bir Maliye ve Millî Eğitim Bakanlığı denetim elemanlarınca birlikte denetlenir.

G) (C), (D), (E), (F) fıkralarına göre kaydolunan özel ödenekler, sekiz yıllık kesintisiz ilköğretim ile ilgili cari, yatırım ve transfer giderlerinde kullanılır. Yapılacak harcamalardan yatırım niteliğinde olanlar yıllık programla ilişkisi kurulmak üzere Devlet Planlama Teşkilatına bildirilir.

Bu ödeneklerin harcanmayan kısmı ertesi yılın bütçesine devren gelir ve ödenek kaydolunur.

Bu maddeye göre tahsil edilecek gelirlerden yapılacak harcamalarda; 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu, 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu ve 832 Sayılı Sayıştay Kanununun 30-37 nci maddelerinde yer alan vize ve tescil hükümleri ile 180 Sayılı Bayındırlık ve İskân Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnemenin 32 nci maddesi uygulanmaz.

Bu maddenin uygulanmasıyla ilgili usul ve esaslar ile eğitime katkı paylarının ödeme süreleri ve yerleri Maliye Bakanlığınca; harcamalara ilişkin usul ve esaslar Millî Eğitim Bakanlığı ile Maliye Bakanlığınca müştereken tespit edilir.

hükümleri bulunmaktadır.

Hükümet Tasarısı ile birlikte gündeme alınmış bulunan Tekliflerde tarafımdan incelenmiştir.

Bunlardan;

(II -) Daha önce Avni Akyol ve arkadaşları tarafından verilmiş bulunan sonra da İsmail Köse ve arkadaşları tarafından iştirak edilmiş bulunan 2/231 esas numaralı Kanun Teklifinin,

2 nci maddesinde;

“İlköğretim okulları, beş yıllık ilkokullar ile üç yıllık ortaokullardan oluşur. İlkokulun son sınıfı bitirildiğinde sertifika, ortaokulun son sınıfı bitirildiğinde diploma verilir.”

3 üncü maddesinde;

Genel, meslekî ve teknik ortaöğretim kurumları bünyesindeki ortaokullarda verilen eğitim zorunlu eğitimden sayılır.

Ayrıca Millî Eğitim Bakanlığının öngöreceği, onaylayacağı, gözetim ve denetimini yapacağı müfredat programları ile yönetmeliklerin uygulanması şartıyla, beş yıllık ilkokul üzerine en az üç yıl süreli olan ve hayata hazırlayan Çıracılık Eğitim Merkezleri ile Diyanet Kur'an Eğitim Merkezlerinde verilen eğitim de zorunlu eğitimden sayılır. Bu merkezlerden mezun olanlara sertifika verilir. Bunların bir üst eğitime gidebilmeleri için yönetmelikle belirlenecek derslerden ortaokulu dışardan bitirme sınavlarına katılmaları ve diploma almaları şarttır.”

Hükümleri yer almaktadır.

(III -) Kaya Erdem ve arkadaşlarının “1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi, Bir Ek Madde ve İki Geçici Madde Eklenmesi ve Geçici 2 nci Maddesinin Kaldırılmasına Dair Kanun” teklifinin;

1 inci Maddesinde;

“İlköğretim kurumları, 8 yıllık okullardan oluşur.”

2 nci Maddesinde;

“Zorunlu eğitim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için onbir yıldır ve devlet okullarında parasızdır.”

3 üncü Maddesinde;

“Zorunlu eğitim 2001 yılına kadar sekiz yıl olarak uygulanır.”

“İlköğretimin 6, 7, 8 inci sınıf öğrenimini, ortaöğretim kurumları bünyesinde yapan öğrenciler, 8 yıllık zonulu eğitimi bu okullarda tamamlarlar, 1997-1998 ders yılı başından itibaren bu sınıflara hiçbir şekilde öğrenci alınmaz.”

4 üncü maddesinde;

“ 1739 Sayılı Millî Eğitim Kanununun geçici 2 nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.”

Hükümleri yer almaktadır.

(IV -) Yine Kaya Erdem ve arkadaşlarının “222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi, Bir Ek Geçici Madde Eklenmesi ve Geçici 9 uncu Maddesinin Kaldırılmasına Dair Kanun” teklifinin;

1 inci Maddesinde;

“İlköğretim kurumları, 8 yıllık okullardan oluşur.

İlköğrenimini tamamlayanlara, ilköğretim okulu diploması verilir.”

2 nci Maddesinde;

İlköğretimin 6 ncı, 7 nci ve 8 inci sınıf öğrenimini, ortaöğretim kurumları bünyesinde yapan öğrenciler, 8 yıllık zorunlu eğitimi bu okullarda tamamlarlar. 1997-1998 ders yılı başından itibaren bu sınıflara hiçbir şekilde öğrenci alınmaz.

Hükümleri yer almaktadır.

(V -) Mehmet Ali Şahin'in

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda değişiklik yapılmasını ve Maddeler eklenmesini içeren Kanun teklifinin,

1 inci Maddesinde; “Ek Madde 2. – Genel, meslekî ve teknik ortaöğretim kurumları bünyesindeki ortaokullarda verilen eğitim zorunlu eğitimden sayılır.

Ayrıca Millî Eğitim Bakanlığının öngöreceği, onaylayacağı, gözetim ve denetimini yapacağı müfredat programları ve yönetmeliklerin uygulanması şartıyla, beş yıllık ilkokul üzerine en az üç

yıl süreli olan ve hayata hazırlayan çıraklık eğitim merkezleri ile Diyanet Kur'an eğitim merkezlerinde yerilen eğitim de zorunlu eğitimden sayılır. Bu merkezlerden mezun olanlara sertifika verilir. Bunların bir üst öğrenime gidebilmeleri için yönetmelikle belirlenecek derslerden ortaokulu dışardan bitirme sınavlarına katılmaları ve diploma almaları şarttır.”

2 nci Maddesinde;

– Zorunlu eğitim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için onbir yıldır ve Devlet okullarında parasızdır.”

3 üncü Maddesinde;

“Geçici Madde 2. – Zorunlu eğitim 2001 yılına kadar sekiz yıl olarak uygulanır.”

Hükümleri yer almaktadır.

Dr. Tayyar Altıkulaç ve arkadaşlarının

Millî Eğitim Temel Kanunu, İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun teklifinin;

1 inci Maddesinde; İlköğretim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır. İlköğretim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanırlar.

2 nci Maddesinde;

“İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında, velileri tarafından yazılı istekte bulunan öğrencilere yönelik olarak, din kültürü ve ahlak öğretimi dersinin din eğitimi de içerecek biçimde yürütülebilmesi için Millî Eğitim Bakanlığınca Kur'an-ı Kerim ve mealî dersine de yer verecek şekilde ders ve müfredat programlarında lüzumlu düzenlemeler yapılır; okul idarelerince gerekli tedbirler alınır.”

3 üncü Maddesinde;

– İlköğretim kurumları, beş yıllık birinci kademe ile üç yıllık ikinci kademedен meydana gelir.

Birinci kademeyi son sınıfını bitirenlere ikinci kademeye birinci sınıfına dikey geçiş yapmayı sağlayan bir belge; ikinci kademeyi son sınıfını bitirenlere İlköğretim Okulu Diploması verilir.

İlköğretim Okulu Diploması, ikinci kademenin tamamlandığı kurumlarca düzenlenir.

4 üncü Maddesinde;

“İlköğretim kurumlarının birinci ve ikinci kademeleri bağımsız okullar halinde veya imkân ve şartlara göre birlikte kurulabilecekleri gibi; ikinci kademeler, ortaöğretim kurumları bünyelerinde de yer alabilir. Kademeler ve kademelerin sınıfları arasındaki yatay ve dikey geçişler, Millî Eğitim Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.”

5 inci Maddesinde;

Yönelme, ilköğretimin 6 ncı sınıfında başlar; yanılmaları önlemek ve muhtemel gelişmelere göre yeniden yöneltmeyi sağlamak için ortaöğretimde de devam eder.

İlköğretim ikinci kademe ve ortaöğretim ders programlarına, genel ve meslekî tüm eğitim kurumlarının özelliklerine uygun seçmeli dersler konulmak suretiyle öğrencilerin ilgi, istidat ve kabiliyetleriyle ailenin isteği ve ülke ihtiyaçlarının belirlenmesine imkân ve fırsat hazırlanır.

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin, mesleğe yöneltici seçmeli dersleri, seçtikleri kurumlarda okumaları esastır. Ancak öğrenciler, ilköğretimin ikinci kademesini, seçtikleri meslek dersle-

rine yönelik programlar uygulayan ortaöğretim kurumları bünyelerindeki ilköğretim ikinci kademe okullarında da tamamlayabilirler.

6 ncı Maddesinde;

İlköğretim birinci kademesinden sonra, Devletin denetim ve gözetimi altında en az üç yıl süreyle eğitim ve öğretim hizmeti veren “Çıracılık Eğitim Merkezleri” ile “Diyabet İşleri Başkanlığı Kur’an Eğitim Merkezleri”nde geçirilen eğitim ve öğretim süresi, zorunlu eğitim süresinden sayılır. Ancak bu merkezlerden mezun olanların bir üst öğrenime devam edebilmeleri için yönetmelikle belirlenecek derslerden sınava tabi tutulmaları ve ilköğretim ikinci kademe okulu diploması almaları gerekir.

Bu kurumlarla örgün eğitim kurumları arasındaki yatay ve dikey geçiş şart ve esasları, Millî Eğitim Bakanlığıyla ilgili kurum ve kuruluşların birlikte hazırlayacakları bir yönetmelikle düzenlenir.

7 nci Maddesinde;

Devlet, sekiz yıllık zorunlu ilköğretim kurumlarını, bu kanunun 25 inci maddesinde belirtilen esaslar doğrultusunda, en geç 2000 yılına kadar, ilköğretim çağındaki nüfusun tümünün ihtiyaçlarına cevap verecek yaygınlığa ulaştırma konusunda gerekli tedbirleri alır.

Bu yaygınlığın sağlanmadığı yerlerde, en geç 2000 yılına kadar, ilköğretimin birinci kademesi zorunlu olarak uygulanır ve bu kademenin beşinci sınıfından sonra ilköğretim diploması verilmeye devam edilir.

8 inci Maddesinde;

– Zorunlu eğitim ve öğretim süresi, 2010-2011 ders yılından itibaren, ortaöğretimin son sınıfına kadar en az 11 yılı kapsayacak şekilde uygulanır.

9 uncu Maddesinde;

“İlköğretim kurumları, beş yıllık birinci kademe ile üç yıllık ikinci kademedeki meydana gelir. Birinci kademenin son sınıfını bitirenlere ikinci kademenin birinci sınıfına dikey geçiş yapmayı sağlayan bir belge; ikinci kademenin son sınıfını bitirenlere ilköğretim diploması verilir.

İlköğretim kurumlarının birinci ve ikinci kademeleri bağımsız okullar halinde veya imkân ve şartlara göre birlikte kurulabilecekleri gibi; ikinci kademeler, ortaöğretim kurumları bünyelerinde de yer alabilir. Kademeler ve kademelerin sınıfları arasındaki yatay ve dikey geçişler, Millî Eğitim Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.”

10 uncu Maddesinde;

“İlköğretim çağında bulunan ve zorunlu ilköğretim kurumlarına devam eden çocukların, Devletin herhangi bir kurum veya kuruluşunca açılan ve Devletin denetim ve gözetimi altında faaliyetlerini sürdürenler dışında, her ne ad altında kurulmuş olursa olsun, özel kurs ve dersanelere kabulü yasaktır.”

11 inci Maddesinde;

– Devlet, sekiz yıllık zorunlu ilköğretim kurumlarını, bu kanunun 9 uncu maddesinde belirtilen esaslar doğrultusunda, en geç 2000 yılına kadar, ilköğretim çağındaki nüfusun tümünün ihtiyaçlarına cevap verecek yaygınlığa ulaştırma konusunda gerekli tedbirleri alır.

Hükümleri yer almaktadır.

(VII -) Birgen Keleş'in

1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 1 inci maddesinin değiştirilmesine ve söz konusu Yasaya 1 ek geçici madde eklenmesine ilişkin Yasa değişikliği önerim ile, 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 9 uncu maddesinin değiştirilmesine ilişkin yasa değişikliği önerim ektedir.

1 inci Maddesinde;

İlköğretim kurumları, en az 8 yıl süreli bağımsız kurumlardan oluşur. Öğrenciye bir bütün halinde okuduğu bu okulların sonunda tek diploma verilir.”

2 nci Maddesinde;

Millî Eğitim Bakanlığı, genel, meslekî, teknik, resmî ve özel liseler bünyelerindeki ortaokullar ve ilköğretim okullarını bağımsız ilköğretim okullarına devrederler.”

3 üncü Maddesinde;

İlköğretim kurumları en az 8 yıl süreli bağımsız kurumlardan oluşur. Öğrenciye 8 yıl sonunda tek diploma verilir.”

Hükümleri yer almaktadır.

İncelemelerim sonunda gördüm ki teklifler içinde özellikle Avni Akyol-İsmail Köse teklifi, Mehmet Ali Şahin teklifi, Dr. Tayyar Altıkulaç teklifi gibi oldukça güzel, ülke gerçeklerine milletin taleplerine uygun hükümler ihtiva ederken ESAS metin olarak milletin taleplerine, ülke gerçeklerine uygun olmayan Hükümet Metni'nin alınması Tekliflerin hiç gözönünde tutulmaması hiç de olumlu bakılacak bir durum değildir.

Tasarıya Muhalifim çünkü; tasarı Anayasaya aykırıdır.

Tüm maddeleri Anayasaya aykırıdır.

Şöyle ki;

Anayasanın Başlangıç kısmında;

“Millet iradesinin mutlak üstünlüğü, egemenliğin kayıtsız şartsız Türk milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı;

Her Türk vatandaşının... onurlu bir hayat sürdürme ve maddî ve manevî varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu;”

ifadeleri yer almaktadır.

Anayasanın;

1 inci Maddesinde Türkiye Devletinin bir Cumhuriyet olduğu;

2 nci Maddesinde “Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti”

olduğu ifade edilmektedir.

5 inci Madde Devlete insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlama görevi vermektedir

6 ncı Maddesinde “Egemenlik, kayıtsız şartsız Milletindir.”

Türk milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır.

Egemenliğin kullanılması, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılmaz. Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz.”

denilmektedir.

7 nci Maddesinde Yasama yetkisinin Türk milletine ait olduğu ve bu yetkinin devredilemeyeceği ifade edilmektedir.

10 uncu Maddesinde “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşüncü, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.”

denilmektedir.

12 nci Maddesinde “Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir.”

denilmektedir.

13 üncü Maddesinde “Temel hak ve hürriyetlerle ilgili genel ve özel sınırlamalar demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olamaz ve öngörüldükleri amaç dışında kullanılamaz.

Bu maddede yeralan genel sınırlama sebepleri temel hak ve hürriyetlerin tümtü için geçerlidir.” denilmektedir.

17 nci Maddesinde “Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.”

ifadesi yer almaktadır.

24 üncü Maddesinde “Kimse... dinî inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dinî inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz.

Din ve ahlâk eğitim ve öğretimi Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Din kültürü ve ahlâk öğretimi ilk ve ortaöğretim kurumlarında zorunlu dersler arasında yer alır. Bunun dışındaki din eğitim ve öğretimi ancak, kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanunî temsilcisinin talebine bağlıdır.”

ifadesi yer almaktadır.

27 nci Maddesinde ise;

IX. Bilim ve sanat hürriyeti

MADDE 27. – Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir.

denilmektedir.

42 nci Maddesinde ise “İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır.”

ifadeleri yer almaktadır.

166 ncı Maddesinde de;

Planlama MADDE 166. – Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayi ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurmak Devletin görevidir.

Planla millî tasarrufu ve üretimi artırıcı, fiyatlarda istikrar ve dış ödemelerde dengeyi sağlayıcı, yatırım ve istihdamı geliştirici tedbirler öngörülür; yatırımlarda toplum yararları ve gerekleri gözetilir; kaynakların verimli şekilde kullanılması hedef alınır. Kalkınma girişimleri, bu plana göre gerçekleştirilir.

Kalkınma planlarının hazırlanmasına, Türkiye Büyük Millet Meclisince onaylanmasına, uygulanmasına, değiştirilmesine ve bütünlüğünü bozacak değişikliklerin önlenmesine ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir.

Tasarı Din ve Vicdan hürriyetine,
Halkın eşitliği ilkesine,
Devletin huzuru, Millettin mutluluğunu sağlama ilkesine,
Dolayısıyla Anayasa'nın sayılan maddelerine aykırıdır.

"Kalkınma Planlarının Yürürlüğe Konması ve Bütünlüğünün Korunması Hakkında Kanun" ve bu kanunun 3 üncü Maddesinde şöyle denilmektedir.

"Türkiye Büyük Millet Meclisi Komisyonları kendilerine havale edilen kanun tasarısı ve teklifleri ile bu tasarı ve teklifler üzerinde verilen değişiklik önermelerini, Kalkınma Planına uygunluk bakımından da inceleyerek ve uygun bulmadıkları takdirde reddederler."

Bu tasarı plana metnine muhalif olduğundan reddedilmesi gerekirdi; çünkü;

Planda (22 ve 25 ve 33 üncü Sayfalarında) Zorunlu Temel Eğitim kademeli ve yönlendirmeli olacağı ifade edilmektedir.

Tasarıya muhalifim, çünkü; Tasarının görüşmeleri sırasında önemli usul hataları yapılmıştır;

1. Önce Anayasa Komisyonunda görüşülmesi gereği hakkındaki talebimiz dikkate alınmamıştır.

2. Değiştirilen kanunların hepsinin Millî Eğitim Kanunu olması, takibinin Millî Eğitim Bakanlığınca yapılması ve konunun tamamen Millî Eğitimi ilgilendirmesi dolayısıyla esas komisyonun Millî Eğitim Komisyonu olması hakkındaki değerlendirmelerimiz dikkate alınmamıştır.

3. Özellikle Ek Maddenin gündeme alınmasında ve gündeme alınmasından sonra fıkra sayısı yönünden yanlış bir uygulama yapılmıştır.

4. Çalışma programı ve süreleri anormal bir şekilde zorlanmış sağlıklı tartışma imkânları yok edilmiştir.

Tasarıya muhalifim; çünkü; görüşmelerde sağlıklı karar çıkmasını önleyecek derecede önemli içtüzük ihlalleri olmuştur.

Bazı milletvekillerine söz verilmemekle içtüzüğün 31 inci Maddesi;

Esas komisyon tartışmaları dikkate alınmamakla yine içtüzüğün 34 üncü Maddesi; Bilgilendirme ve İncelenme fırsatı verilmemekle içtüzüğün 36 ncı Maddesi ihlâl edilmiştir.

(Oturumun başında bildirilen Birgen Keleş Teklifinin bize yazılı verilmesi hakkında 5 imzalı talebimiz yok sayılmıştır. Bir vergi kanunu bir Şafak Operasyonu ile tasarı metnine monte edilmiş, inceleme imkânı olmadan tartışmaya alınmıştır.)

Tasarıya muhalifim çünkü; tasarı milletin kültürel değerlerine sahip çıkma, tarihî mirasına sahip çıkma, inancına sahip çıkma, bilgi ve başarı açlığına çare bulma, aradığı huzur ve mutluluğa kavuşmak için ümidi olarak baktığı İmam Hatip Liselerine karşı bir tavır olarak görüyorum.

Tasarıya muhalif olduğumuz bir çok hususu 12.8.1997 günü saat 11.40'da biten oturumdan sonra muhalefet şerhimizi 13.00'e kadar yetiştirmek gibi bir garip karar karşısında yazma fırsatı bulamadığım için de muhalifim.

Mahalefetimi bildirir mahalefet şerhidir.

Prof. Dr. Mustafa Ünalı

Konya

Saat : 13.00

12.8.1997

TBMM PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Müzakeresi 12.8.1997, saat 11.50'de tamamlanan İlköğretim ve Eğitim Kanunu ve diğer kanunlarda değişiklik yapan kanun tasarısına ait muhalefet şerhi ekte takdim edilmiştir.

Cevat Ayhan

Sakarya

12.8.1997

İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNU VE DİĞER KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPAN KANUN TASARISINA AİT MUHALEFET ŞERHİ

1. Halen ilköğretimin orta kısmında okullaşma oranı yüzde 70 mertebesine ulaşmıştır. İlk okulu bitirip orta okula gitmeyen talebe sayısı 1 118 000 mertebesindedir.

– Mecburî 8 yıl eğitime geçilince 1 118 000 talebenin okuyacağı dersane yoktur. Mevcut dersanelerde talebe sayısı 70-80 kişi mertebesindedir. Birçok okulda ikili öğretim yapılmaktadır. Dershane yetersizdir. Takriben 200 000 yeni dersane gereklidir.

– Talebeler ilkokulda bir-iki dersanede beş sınıf halinde karşılıklı okumakta, beş sınıfa bir-iki öğretmen bakmaktadır. Takriben 200 000 öğretmen gereklidir.

– Öğretmen ve dersane ihtiyacının kısa sürede karşılanması mümkün değildir.

2. Taşınalı sisteme geçildiği takdirde,

– Taşıma birçok yerde ve özellikle kış mevsiminde mümkün değildir.

– Taşıma maliyeti yılda 36 trilyon TL. olacaktır.

3. Yeni dersaneler inşası ile teçhizat ve öğretmen maliyeti 2 katrilyon mertebesinde olacaktır.

4. Aileler için 1 118 000 talebenin orta okulda okuma maliyeti 134 trilyon lira olacaktır. Okuma istidatı olmadığı için aile işlerinde, esnaf yanında ve çıraklık okullarında okuyan bu çocuklar aile bütçesine yardım yerine 134 trilyon TL. yük getireceklerdir.

5. Mecburî eğitimde çocuklara pratik bir meslek öğretilmediği için 8 yıllık okulu bitiren 15 yaşında gençler vasıfsız işgücüne katılacaklar ve işsiz kalacaklardır.

6. Çıraklık okulları kapanacak, eğitilmiş çırak-kalfadan mahrum kalacak esnaf bunun sıkıntısını çekecektir.

7. Mevcut eğitim kurumlarına kaynak temin edilemezken üç yılda toplam 2 katrilyon kaynağın verimsiz sarf edilmesi millî ekonomi için kayıptır.

Türkiye'de ilk ve orta öğretimde talebe başına sırasıyla 832 ve 587 dolar sarf edilirken bu değer Almanya'da 2 815 ve 6 481 dolardır.

Eğitime millî gelirden ayrılan pay, yüzde ve dolar olarak aşağıda verilmiştir.:

Ülke	Millî Gelirden Pay, Yüzde	Miktar, Milyar Dolar
Almanya	5,9	139
Fransa	6,1	94
İtalya	5,1	61
Türkiye	3,3	6

Tablodan görüleceği üzere Türkiye takriben aynı nüfusa sahip olan bu ülkelere göre eğitime çok az, yüzde 4 ila 10 mertebesinde bir pay ayırabilmektedir.

8. Kesintisiz eğitim sebebi ile çıraklık okulları yanında, teknik ve meslekî okulların orta kısımları kapanacaktır.

9. İmam-Hatip liselerinin orta kısımları kapanacaktır. Bunun neticesinde lise kısımları da kapanacaktır. Bu okullarda halen 500 000 talebe okumaktadır.

10. Kur'an kursları kapanacaktır. 8 yıllık eğitimden sonra 15 yaşında gençlerin Kur'an kurslarında eğitilmesi pratikte mümkün olmayacaktır.

11. Başbakan Mesut Yılmaz'ın 11 Ağustos 1997 tarihli Newsweek Dergisine vermiş olduğu demeçte, kendisine atfen "We intend to increase basic secular education from five to eight years. The main opposition comes from fundamentalists. If the bill passes, the koran schools will be closed. It's aimed against fundamentalism" ifadesi yer almaktadır. Altı çizili olan cümlenin tercümesinde, "Eğer bu tasarı kanunlaşır Kur'an okulları kapanacaktır." denilmektedir. Görüleceği üzere bu tasarrının maksadı eğitimin geliştirilmesi değil din eğitiminin engellenmesidir.

12. Bu tasarı; -Kur'an kurslarını ve İmam Hatip okullarını kapatarak dinî eğitimin zayıflatılması neticesini doğuracağı için,

- Vatandaşların Anayasadan kaynaklanan temel haklarının engellendiği için,

- Ailelerin çocuklarına dinî eğitim vermesini engellediği için.

- Azınlıklara verilen haklar Türk vatandaşlarından esirgendiği için,

Anayasanın din ve vicdan hürriyeti, hukuk ve eşitlik hükümlerine aykırıdır.

13. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında ilköğretimin 8 yıl, ancak kesintili olarak düzenleneceği ve ikinci kademesinde yönlendirme yapılacağı hükümleri getirildiği için bu tasarrının getirdiği, kesintisiz ve yönlendirmesiz hükmü plana ve Anayasanın amir hükmüne aykırıdır.

14. Bu tasarı kanunlaştığı takdirde finansmanı için gerekli 2 katrilyon lira ek vergi olarak vatandaşın sırtına yüklenecektir. Enflasyon ve geçim sıkıntısından bunalan vatandaşlar için bu taşınabilecek bir yük değildir.

15. Tasarrının aslı komisyonu olarak Millî Eğitim Komisyonunda müzakeresi gerekirken, bu komisyon talf komisyon olarak alınmış, buna rağmen Millî Eğitim Komisyonu raporu dikkate alınmamıştır.

16. Yukarıda ifade edilen Anayasaya aykırılık durumuna rağmen Anayasa Komisyonu görüşü alınmamıştır.

17. Plan ve Bütçe Komisyonunu aralıksız 8 gün ve gece meşgul eden bu tasarrının bir alt komisyonla olgunlaştırılması gerekirken bu yapılmamıştır.

18. Komisyon toplantısına katılan milletvekillerinin söz talepleri tam olarak karşılanmamıştır.

19. Ek madde tasarrının gerektirdiği yatırım harcamalarında 1050 sayılı Muhasebe Kanunu, Sayıştay Kanunu ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa tabi olunmayacağı ifade edilmektedir. Bu husus, ihalelerde ve satın almalarda yolsuzluklara sebep olacağı ve rekabet şartlarını bozacağı için kabul edilemez.

Komisyon başkanının oturumun kapanışından itibaren bir saat içinde muhalefet şerhinin verilmesini şart koşması tasarı ile ilgili birçok hususun burada ifadesine imkân vermemiştir.

Yukarıda arz edilen hususlar sebebi ile bu kanun tasarrısına muhalifim

Cevat Ayhan
Sakarya

MUHALEFET ŞERHİ

Başbakan Mesut Yılmaz tarafından 22.7.1997 gün ve B.02.0.KKG/101-372/3108 sayılı yazı ile TBMM'ne "Komisyonlarda ve Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi" arzıyla sunulan bu kanun tasarısına aşağıdaki gerekçelerle karşıyım :

1. Türkiye'de uygulanan ulusal hukuk metinleri ile Türkiye Cumhuriyeti Devletinin imzaladığı ve taraf olduğu uluslararası hukuk metinlerinde zorunlu eğitimin 8 yıl kesintisiz uygulamasına engel teşkil eden mani hükümler bulunmaktadır.

Böyle bir zorunluluk, medenî hakların ihlâlüne sebep olmaktadır. Şöyle ki;

a) Anayasanın kabul ettiği temel hak ve hürriyetlere ve bunların kullanımına dair hükümlerine ters düşmektedir. (Anayasa m. 24/1, 4-27/1-42/1, 2)

b) Medenî Kanunca kabul edilen velayet hakkından kaynaklanan "meslekî terbiye" ve "dinî terbiye" hükümlerine önemli bir müdahale sözkonusudur. (Medenî Kanun m. 11, 23, 88, 264, 265, 266)

c) VII inci 5 Yıllık Kalkınma Planına aykırıdır. 1997 Yılı Programına aykırıdır.

d) Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin tanıdığı, eğitim-öğretim ve din özgürlüğüne, kişilerin ve ailelerin bu konudaki haklarına müdahale edilmektedir. (m. 18, 26)

e) Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesince tanınan medenî haklar, eğitim-öğretim özgürlüğü, insanca yaşama ve yaşatma özgürlüğü ile eğitim-öğretim hakkını ana-babaların iradesine bırakan haklara müdahale edilmektedir. (İHAS m. 9, ek protokol m. 2)

f) Vatandaşların medenî haklarını ve insan haklarını güvence altına alma "Helsinki Nihai Senedi"ne ters düşmektedir (Senet 1/VII).

g) Demokratik yönetimin halk iradesine dayalı, insana saygı ve hukukun üstünlüğü ilkeleri üzerine kurulu, Paris Şartı'nın da ihlâli olacaktır.

h) Lozan Antlaşması ile azınlıklara tanınan din, eğitim-öğretim özgürlükleri ihlâl edilmiş olmaktadır (m. 39/1, 2, 3; 40; 41/1; 42/1; 44/2)

ı) Eğer Lozan Antlaşması hükümlerine uygun olarak azınlıklar bu tasarının kapsamı dışında kalacaksa, azınlıklara sağlanan hakların müslümanlara verilmemesi bir hakkın kullanımında eşitsizlik ortaya çıkaracaktır.

j) Bu tasarı Avrupa Birliğine uyum sağlamaya da ters düşecektir.

2. Bu tasarının TBMM Komisyonlarında görüşülmesi de Kanun ve İçtüzük hükümlerine aykırı bir şekilde sürdürülmüştür.

a) Kanunun görüşüleceği esas komisyon Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu olması gerekirken, henüz bu komisyondaki görüşmeler tamamlanmadan esas komisyon olarak belirlenen Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmüştür.

b) Plan ve Bütçe Komisyonundaki görüşmeler sırasında İçtüzükte bulunmayan "kifayet-i müzakere" kararı alınmak suretiyle, pek çok milletvekilinin görüşlerini sunması engellenmiş ve İçtüzüğün 29 ve 31 inci maddeleri ihlâl edilmiştir.

c) TBMM İçtüzüğünün 36'ncı maddesine aykırı olarak bekleme süresi dolmayan Kanun teklifleri tasarıyla birleştirilmiştir.

d) 3067 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrası kalkınma planlarına aykırı olan kanun tasarısı ve tekliflerinin TBMM Komisyonlarında reddedildiği açık hükme bağlanmıştır.

VII nci Beş Yıllık Kalkınma Planının müteaddit yerlerinde ise 8 yıllık zorunlu eğitimin kademeli olacağı belirtilmiştir. Plana aykırı bu tasarı Plan ve Bütçe Komisyonunca reddedilmesi gerekirken, kanun hükümleri hiçe sayılmış, hukuk ihlâl edilmiş ve görüşmeler tamamlanmıştır.

3. Tasarı ilmî ve teknik gerekçelerden de mahrumdur. Gelişmiş Batı ülkelerinde zorunlu eğitim kademeli olarak düzenlenmişken bu tasarı Ruanda, Somali, Kenya, El Salvador, Afganistan ve Yemen gibi ülkelerin kademesiz-kesintisiz zorunlu eğitim düzenlerine benzer bir özellik arz etmektedir.

4. Bu tasarı, aynı zamanda halkın iradesine ve taleplerine aykırıdır. Demokrasilerde halk hiçe sayılarak yasal düzenlemeler yapılamaz.

5. İlmî gerçeklere ve halkın taleplerine aykırı olarak hazırlanan bu tasarı sebebiyle katrilyonlarla ifade edilen bir ek finansman ihtiyacı da ortaya çıkmış. Bu finansmanın sağlanması için ilave edilen madde ile vergi beyannamelerinden, bildirimler üzerinden, tütün, alkollü-alkolsüz içeceklerden, taşıt alımlarından, tapu muamelerinden vergiler alınma yoluna gidilmektedir. Bu maliyet doğrudan doğruya israftır. Önümüzdeki bütçelerde ilave ödenekler konulması, alınacak dış kredilerin faizlerini de milletin üzerinde ayrı bir yük oluşturacaktır.

6. Plan ve Bütçe Komisyon başkanlığınca muhalefet şerhinin yazılabilmesi için bile yalnızca 1, 5 saat süre verilmiş olması, bu tasarının nasıl oldu bittiye getirilmek istendiğinin açık kanıtıdır.

Arz ederim.

Doç. Dr. Abdüllatif Şener
Sivas

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNU, MİLLÎ EĞİTİM TEMEL KANUNU, ÇIRAKLIK VE MESLEK EĞİTİMİ KANUNU İLE MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞININ TEŞKİLÂT VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE 1. – 5.1.1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 9 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İlköğretim Kurumları 8 yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere İlköğretim diploması verilir.”

MADDE 2. – 5.1.1961 tarihli 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununa aşağıdaki Geçici Madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 10. – İlköğretimin 6, 7 ve 8 inci sınıf öğrenimini ortaöğretim kurumları bünyesinde yapmakta olanlar ile çıraklık eğitim merkezlerindeki öğrenciler, zorunlu eğitimi bu kurumlarda tamamlarlar. 1997-1998 Ders yılı başından itibaren bu sınıflara hiç bir şekilde öğrenci alınmaz.

Bazı derslerin öğretimini yabancı dille yapan okulların hazırlık sınıflarında başarılı olanlar ile 1997-1998 öğretim yılında okumaya hak kazananlar da zorunlu eğitimlerini bu okullarda tamamlarlar.”

MADDE 3. – 14.6.1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 6 ncı maddesinin 2 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Millî Eğitim sistemi, her bakımdan, bu yöneltmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir. Bu amaçla, ortaöğretim kurumlarına, eğitim programlarının hedeflerine uygun düşecek şekilde hazırlık sınıfları konulabilir.”

MADDE 4. – 14.6.1973 tarih ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 12 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Yukarıdaki fıkranın dışındaki din eğitimi ve öğretimi veya Kur'an kursları ve hafızlık eğitimi, kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanunî temsilcisinin istemine bağlıdır. Bu kurslar ve eğitim, örgün eğitim kurumları dışında, Diyanet İşleri Başkanlığı'na verilir ve Millî Eğitim Bakanlığı'nın denetim ve gözetimine tabidir. Diyanet İşleri Başkanlığı bu konudaki talepleri karşılamak için gerekli önlemleri alır.”

MADDE 5. – 14.6.1973 tarih ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 23 üncü maddesine aşağıdaki 3 nolu fıkra eklenmiştir.

“3 üncü İlköğretim son ders yılının ikinci yarısında öğrencilere, ortaöğretimde devam edilebilecek okul ve programların hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı konusunda tanıtıcı bilgiler vermek üzere rehberlik servislerince gerekli çalışmalar yapılır.”

MADDE 6. – 14.6.1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 24 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 24. – İlköğretim Kurumları 8 yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir.”

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNU, MİLLÎ EĞİTİM TEMEL KANUNU, ÇIRAKLIK VE MESLEKİ EĞİTİM KANUNU, MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞININ TEŞKİLAT VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN İLE 24.3.1988 TARİHLİ VE 3418 SAYILI KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI VE BAZI KÂĞIT VE İŞLEMLERDEN EĞİTİME KATKI PAYI ALINMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE 1. – 5.1.1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 9 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İlköğretim Kurumları 8 yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir.”

MADDE 2. – 5.1.1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununa aşağıdaki Geçici Madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 10. – İlköğretimin 6, 7 ve 8 inci sınıf öğrenimini ortaöğretim kurumları bünyesinde yapmakta olanlar ile çıraklık eğitim merkezlerindeki öğrenciler, eğitimlerini bu kurumlarda tamamlarlar. 1997-1998 Ders yılı başından itibaren bu sınıflara hiçbir şekilde öğrenci alınmaz.

Bazı derslerin öğretimini yabancı dille yapan okulların hazırlık sınıflarında başarılı olanlar ile 1997-1998 öğretim yılında okumaya hak kazananlar da zorunlu eğitimlerini bu okullarda tamamlarlar.”

MADDE 3. – 14.6.1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 6 ncı maddesinin 2 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Millî Eğitim Sistemi, her bakımdan, bu yöneltmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir. Bu amaçla, ortaöğretim kurumlarına, eğitim programlarının hedeflerine uygun düşecek şekilde hazırlık sınıfları konulabilir.”

MADDE 4. – 14.6.1973 tarih ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 12 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Yukarıdaki fıkranın dışındaki din eğitim ve öğretimi kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanunî temsilcisinin talebine bağlıdır. Bu eğitim ve öğretim örgün eğitim kurumları dışında Diyanet İşleri Başkanlığınca verilir. Millî Eğitim Bakanlığının denetim ve gözetiminde tatillerde, Diyanet İşleri Başkanlığınca verilen bu amaçlı kurslardan yararlanacak olan öğrencilerin, ilköğretimin beşinci sınıfını tamamlamış olmaları gerekir.”

MADDE 5. – 14.6.1973 tarih ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 23 üncü maddesine aşağıdaki 3 nolu fıkra eklenmiştir.

“3. İlköğretimin son ders yılının ikinci yarısında öğrencilere, ortaöğretimde devam edebilecek okul ve programların hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı konusunda tanıtıcı bilgiler vermek üzere rehberlik servislerince gerekli çalışmalar yapılır.”

MADDE 6. – 14.6.1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 24 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 24. – İlköğretim Kurumları 8 yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir.”

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 7. – 5.6.1986 tarihli ve 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanununun 9 uncu maddesinde “Eğitilirlir” ibaresi “Eğitilebilirler” ve 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde geçen “Onüç yaşını” ibaresi “Ondört yaşını” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 8. – 30.4.1992 tarihli ve 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı'nın Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanunun 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Zorunlu eğitim çağındaki çocukların öğrenim gördüğü ilköğretim kurumlarının eğitim, öğretim ve yönetimi ile ilgili görev ve hizmetleri yürütmek”

MADDE 9. – 5.1.1961 tarihli ve 222 sayılı ve 5.6.1986 tarihli ve 3308 sayılı Kanunlarda birlikte veya ayrı ayrı geçen “İlkokul” ile “Ortaokul” ibareleri “İlköğretim Okulu” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 10. – 5.1.1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 6 ncı Maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) ve (3) numaralı alt bentleri, 8 inci Maddesi, 9 uncu Maddesinin ikinci fıkrası, 14 üncü Maddesinin birinci fıkrasındaki “İlkokul ve ortaokulların birlikte ve ayrı oluşlarına” ibaresi, Geçici 9 uncu Maddesi, 14.6.1973 tarihli 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 25 inci Maddesinin birinci fıkrası ile Geçici 2 nci Maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 7. – 5.6.1986 tarihli ve 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanununun 9 uncu maddesinde “Eğitilirler” ibaresi “Eğitilebilirler” ve 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde geçen “Onüç yaşını” ibaresi “Ondört yaşını” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 8. – 30.4.1992 tarihli ve 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Zorunlu eğitim çağındaki çocukların öğrenim gördüğü ilköğretim kurumlarının eğitim, öğretim ve yönetimi ile ilgili görev ve hizmetleri yürütmek”

MADDE 9. – 5.1.1961 tarihli ve 222 sayılı, 14.6.1973 tarihli ve 1739 sayılı, 5.6.1986 tarihli ve 3308 sayılı Kanunlarda birlikte veya ayrı ayrı geçen “İlkokul” ile “Ortaokul” ibareleri “İlköğretim Okulu” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 10. – 5.1.1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 6 ncı Maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) ve (3) numaralı alt bendleri, 8 inci Maddesi, 9 uncu maddesinin ikinci fıkrası, 14 üncü Maddesinin birinci fıkrasındaki “İlkokul ve ortaokulların birlikte ve ayrı oluşlarına” ibaresi, Geçici 9 uncu Maddesi, 14.6.1973 tarihli ve 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 25 inci Maddesinin birinci fıkrası ile Geçici 2 nci Maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1. – a) Sekiz yıllık kesintisiz İlköğretim giderlerinde kullanılmak üzere, 1.9.1997-31.12.2000 tarihleri arasında aşağıda belirtilen işlemler ve kâğıtlar için eğitim katkı payı ödenir.

1. Vergilerinin tarh ve tahakkuku ile ilgili olarak mükellef ve sorumlularca vergi dairelerine ve belediyelere verilen beyannameler ile Sosyal Sigortalar Kurumuna verilen sigorta prim bildirimlerinden 500 000 lira, gümrük idarelerine verilen beyannamelerden ise 1 000 000 lira;

2. 1318 sayılı Finansman Kanununa göre taşıt alım vergisine tabi olan motorlu taşıtların kayıt ve tescili ile devirlerinde 10 000 000 lira;

3. Spor-Toto, Spor-Loto ve Sayısal Loto oyunlarında her bir kolon için 10 000 lira, at yarışlarında oynanan her bir bilet için 20 000 lira;

4. Silah taşıma ve bulundurma müsaade vesikaları için 20 000 000 lira, kara avcılığı ruhsat tezkereleri için 10 000 000 lira;

5. Hava yolu ile iç hat yolcu taşımacılığında düzenlenen her bir bilet için 500 000 lira, dönüşlü biletler için 1 000 000 lira;

6. İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında yapılan iş ve işlemler nedeniyle alınan menkul kıymet kotasyon ve tescil ücretlerinin, kurtaj ücretlerinden borsa yönetimine ödenecek borsa paylarının ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yapılan tescil ve kayıtlar nedeniyle alınan ücretlerin yarısı kadar ayrıca hesaplanacak tutarlar;

7. Cep telefonu sahipleri adına tahakkuk ettirilen aylık sabit tesis ücretleri kadar yılda bir defa olmak üzere ayrıca hesaplanan tutar ile adlarına GSM aboneliği tesis edilenlerden 2 000 000 lira;

8. 13.4.1994 tarih ve 3984 sayılı Kanun uyarınca Radyo Televizyon Üst Kurulu tarafından yayın kuruluşlarının reklam gelirlerinden alınan pay kadar ayrıca hesaplanacak tutarlar;

9. 492 sayılı Harçlar Kanununa ekli 4 sayılı tarifinin I numaralı bölümünde belirtilen tapu işlemlerinden harç mükellefiyeti doğuran (492 sayılı Harçlar Kanunu ile diğer kanunlarda yer alan istisna ve muafiyetler dikkate alınmaksızın) her bir işlemin tarafları için ayrı ayrı 5 000 000 lira;

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

10. Bu fıkranın 3, 5 ve 7 numaralı bentlerinde yer alan katkı payları katma değer vergisi matrahına dahil edilmez.

11. 1 numaralı bentte belirtilen eğitim katkı payı mükellef veya sorumlular tarafından beyanname verme süresi içinde; 2 numaralı bentte belirtilen katkı payı taşıt alım vergisi mükellefleri tarafından bu vergi ile birlikte; 3 numaralı bentte belirtilen katkı payı kolon ve bilet bedeliyle birlikte, 4 numaralı bentte belirtilen katkı payı vesika ve tezkere sahiplerince bu belgelerin verilmesi veya yenilenmesinden önce; 5 numaralı bentte belirtilen katkı payı bilet bedeliyle birlikte; 6 numaralı bentte belirtilen katkı payı İstanbul Menkul Kıymetler Borsası ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından tahsil edilecek olan ücret ve gelirlerle birlikte; 7 numaralı bentte belirtilen nispi pay Türk Telekom A.Ş.'ne yılda bir defa (birincisi bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takip eden ayda diğerleri her yılın Ocak ayında), maktu pay ise abone tesis ücreti ile birlikte; 8 numaralı bentte belirtilen katkı payı Radyo Televizyon Üst Kurulu payı ile birlikte; 9 numaralı bentte belirtilen pay taraflarca işlemden önce ödenir.

12. Belediyeler, müşterek bahis ve talih oyunlarında bahis ve oyunu tertipleyenler, Sosyal Sigortalar Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası, Türk Telekom A.Ş., Radyo Televizyon Üst Kurulu ve hava taşımacılığı yapanlar tarafından bu fıkraya göre bir ay içinde tahsil edilen eğitim katkı payları, ertesi ayın 20 nci günü akşamına kadar beyan edilerek ödenir.

13. Bakanlar Kurulu, bu fıkranın 1, 2, 3, 4, 5, 7 ve 9 numaralı bentlerinde yer alan tutarları ayı ayrı on katına kadar artırmaya yetkilidir. Eğitim katkı payının tarh, tahakkuk ve tahsilinde, ilgili mevzuat hükümleri ile 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

b) 1.9.1997-31.12.2000 tarihleri arasında 24.3.1988 tarihli ve 3418 sayılı Kanunun 7 nci maddesi hükmü yerine aşağıdaki hüküm uygulanır.

“Eğitim, gençlik, spor ve sağlık hizmetleri vergisinin oranı % 10’dur. Bakanlar Kurulu, verginin kapsamına giren her bir mal veya mal grubu için bu oranı sifıra kadar indirmeye, üç katına kadar artırmaya yetkilidir.

Eğitim, gençlik, spor ve sağlık hizmetleri vergisi, bütün mamulleri ile her türlü alkollü içkilerin (tabii köpüren şarap ile vermut ve kına kına şarabı dahil, sair şarap ve bira hariç) katma değer vergisi hesabına esas alınan perakende satış fiyatı; sair şaraplar ve bira ile her türlü alkolsüz içeceklerin (su, soda, sade gazoz, meyveli gazoz ve meyve suları hariç) imalatçılarla ithalatçılarda oluşan katma değer vergisi matrahı üzerinden hesaplanır. Alkolsüz içecekler hariç verginin hesaplanmasında 5 000 liraya kadar olan kesirler 5 000 lira ve katları olarak uygulanır. Bu vergi, katma değer vergisi ve diğer vergi, resim, harç, fon, pay ve benzerlerinin matrahına dahil edilmez.”

c) Bu maddenin (A) ve (B) fıkralarına göre tahsil edilen pay ve gelirlerin tamamını 3418 sayılı Kanunun 39 uncu maddesindeki hasılat paylaşım esasları dikkate alınmaksızın yılı Bütçe Kanununun (B) işaretli cetveline özel gelir, sekiz yıllık kesintisiz ilköğretim giderlerini karşılamak üzere (a) işaretli cetvelinde Millî Eğitim Bakanlığının bütçesinde mevcut veya yeniden açılacak tertiplere özel ödenek kaydetmeye Maliye Bakanı yetkilidir.

d) 13.4.1994 tarihli ve 3984 sayılı Radyo Televizyon Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunun 12 nci maddesinde belirtilen ve Üst Kurulun gelirleri arasında yer alan; reklam gelirlerinden alınacak paylar, yayın izni ve lisans ücretlerinden elde edilen gelirler ile 7.12.1994 tarihli ve 4054

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanununun 39 uncu maddesinin 1 inci fıkrasının (b) bendinde belirtilen gelirler ve 23.2.1995 tarihli ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanununun 29 uncu maddesi gereğince Rekabet Kurumu adına elde edilen gelirler ve ayrıca İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında yapılan iş ve işlemler nedeniyle alınan menkul kıymet kotasyon ve tescil ücretlerinin, kurtaj ücretlerinden borsa yönetimine ödenecek borsa paylarının ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yapılan tescil ve kayıtlar nedeniyle alınan ücretlerden halen birikmiş tutarları üzerinden Maliye Bakanının teklifi üzerine Başbakan tarafından belirlenecek kısmı sekiz yıllık kesintisiz ilköğretim hizmetlerinde kullanılmak üzere Maliye Bakanlığınca bütçeye özel gelir ve Millî Eğitim Bakanlığı bütçesine özel ödenek kaydedilir.

e) 22.9.1994 tarihli ve 4033 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinde öngörülen tasfiye işlemleri; bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir ay içinde tamamlanır. Toplanan gelir ve bağışlardan arta kalan miktar sekiz yıllık kesintisiz ilköğretim hizmetlerinde kullanılmak üzere Maliye Bakanlığınca bütçeye özel gelir ve Millî Eğitim Bakanlığı bütçesine özel ödenek kaydedilir.

f) Sekiz yıllık kesintisiz ilköğretim giderlerini karşılamak amacıyla yapılan her türlü bağış ve yardımlar; Millî Eğitim Bakanlığı adına Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasında açılacak özel hesaba yatırılır ve özel tasarruf mevduatı gibi nemalandırılır.

Hesapta toplanan tutarlar Millî Eğitim Bakanlığınca uygun görülen zamanlarda, bir yandan bütçeye özel gelir, diğer yandan Millî Eğitim Bakanlığı bütçesine mevcut veya yeniden açılacak tertiplere Maliye Bakanlığınca özel ödenek kaydolunmak üzere aynı Bakanlığın Merkez Saymanlık Müdürlüğü hesaplarına aktarılır.

Bu hesapta toplanan gelirler ve yapılan harcamalar her altı ayda bir Maliye ve Millî Eğitim Bakanlığı denetim elemanlarınca birlikte denetlenir.

g) (C), (D), (E) ve (F) fıkralarına göre kaydolunan özel ödenekler, sekiz yıllık kesintisiz ilköğretim ile ilgili carî, yatırım ve transfer giderlerinde kullanılır. Yapılacak harcamalardan yatırım niteliğinde olanlar yıllık programla ilişkisi kurulmak üzere Devlet Planlama Teşkilatına bildirilir.

Bu ödeneklerin harcanmayan kısmı ertesi yılın bütçesine devren gelir ve ödenek kaydolunur.

Bu maddeye göre tahsil edilecek gelirlerden yapılacak harcamalarda; 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu, 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu ve 832 Sayılı Sayıştay Kanununun 30-37 nci maddelerinde yer alan vize ve tescil hükümleri ile 180 sayılı Bayındırlık ve İskân Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 32 nci maddesi uygulanmaz.

Bu maddenin uygulanmasıyla ilgili usûl ve esaslar ile eğitime katkı paylarının ödeme süreleri ve yerleri Maliye Bakanlığınca; harcamalara ilişkin usûl ve esaslar Millî Eğitim Bakanlığı ile Maliye Bakanlığınca müştereken tespit edilir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 11. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 12. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Mesut Yılmaz

Başbakan

Başb. Yrd. ve Devlet Bak.

B. Ecevit

Devlet Bakanı

G. Taner

Devlet Bakanı

Y. Seçkiner

Devlet Bakanı

Prof. Dr. H. S. Türk

Devlet Bakanı

R. Serdaroğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. Gürel

Devlet Bakanı

Dr. I. Çelebi

Devlet Bakanı

R. Şahin

Devlet Bakanı

C. Kavak

Devlet Bakanı

R. K. Yücelen

Devlet Bakanı

M. Batallı

İçişleri Bakanı

M. Başesgioğlu

Maliye Bakanı

Z. Temizel

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Y. Topçu

Ulaştırma Bakanı

N. Menzir

Çalışma ve Sos. Gv. Bakanı

Prof. Dr. N. Çağan

Enerji ve Tabii Kayn. Bakanı

C. Ersümer

Turizm Bakanı

İ. Gürdal

Çevre Bakanı

Dr. İ. Aykut

Başb. Yrd. ve Millî Sav. Bakanı

İ. Sezgin

Devlet Bakanı

H. Özkan

Devlet Bakanı V.

A. Andican

Devlet Bakanı

Prof. Dr. S. Yıldırım

Devlet Bakanı

M. Gürdere

Devlet Bakanı

Prof. Dr. A. Andican

Devlet Bakanı

M. Yılmaz

Devlet Bakanı

B. Kara

Devlet Bakanı

E. Aşık

Devlet Bakanı

H. Gemici

Adalet Bakanı

O. Sungurlu

Dışişleri Bakanı V.

Ş. Gürel

Millî Eğitim Bakanı

H. Uluğbay

Sağlık Bakanı

H. İ. Özsoy

Tarım ve Köy İşleri Bakanı

M. Taşar

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Y. Erez

Kültür Bakanı

İ. Talay

Orman Bakanı

E. Taranoglu

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 11. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 12. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

